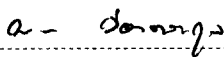
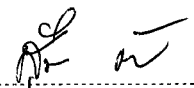

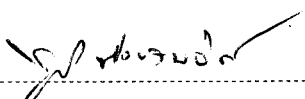
หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2
ชื่อและนามสกุล นายอุดม คุณชมภู
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์
2. อาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่
3. อาจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้ให้ความเห็นชอบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว

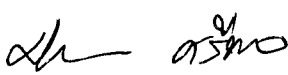

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.พจนา ว่องตระกูล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันตริจนาวงศ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชา
บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพล)

วันที่ 8 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2550

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2
ผู้วิจัย นายอุดม คุณชมพู่ **ปริญญา** ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (บริหารการศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์ (2) อาจารย์ ดร.บุญถึ้อ
ทองอยู่ (3) อาจารย์ ดร.ชูชาติ พ่วงสมจิตร **ปีการศึกษา** 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 (2) สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 และ (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นายกองการบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 คน ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 150 คน ผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 40 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 40 คน และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 45 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 291 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (2) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การให้แรงกระตุ้นในการทำงาน การประสานงาน การประเมินผล และการวางแผนงาน (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

คำสำคัญ ปัจจัย การมีส่วนร่วมจัดการศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล

Thesis title : Factors Affecting Participation of Tambon Administration Organization in Educational Management of Schools under the Office of Lampang Educational Service Area 2

Researcher: Mr. Udom Khunchomphu; **Degree:** Master of Education (Educational Administration); **Thesis Advisors :** (1) Dr. Suttiwan Tuntirojanawong, Associate Professor; (2) Dr. Boonloue Tongyoo; (3) Dr. Choochat Phuangsomjit; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The Purposes of this research were to study (1) factors concerning participation of Tambon Administration Organization (TAO) in educational management of schools under the Office of Lampang Educational Service Area 2; (2) the state of participation of TAO in educational management of schools under the Office of Lampang Educational Service Area 2; and (3) factors affecting participation of TAO in educational management of schools under the Office of Lampang Educational Service Area 2.

The research sample totaling 291 persons consisted of 8 TAO presidents, 8 TAO deputies, 150 TAO members, 40 school directors, 40 school board chairpersons, and 45 teacher representatives, all of which were obtained by simple random sampling. The employed research instrument was a questionnaire with reliability coefficient of .96. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, correlation coefficient, and multiple regression.

Research findings were as follows: (1) Factors concerning participation and the state of participation of TAO in educational management of schools under the Office of Lampang Educational Service Area 2 received the overall ratings at the moderate level. (2) Factors related significantly at the .01 level to the participation of TAO in educational management were the provision of work motivation, coordination, evaluation, and planning. (3) Factors affecting the participation of TAO in educational management significantly at the .01 level were environment factors and TAO factors.

Keywords: Factors, Participation in educational management, Tambon Administration Organization

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จ โดยได้รับความกรุณาจากรองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติจรณาวงศ์ ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ได้แก่ อาจารย์ ดร.บุญลือ ทองอยู่ และอาจารย์ ดร.ชูชาติ พวงสมจิตร ที่กรุณาได้รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ได้กรุณาให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งติดตามการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดีมาโดยตลอด ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ และผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากอาจารย์ ดร.พจนา ว่องตระกูล ที่กรุณาให้เกียรติเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ พร้อมทั้งให้ข้อคิด คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน พูแสง สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง อาจารย์เรวัฒน์ สุธรรม ผู้อำนวยการศูนย์วิทย์พัฒนา มสธ.ลำปาง อาจารย์ณัฐพล แสงศรีจันทร์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 อาจารย์วรพจน์ ลังกาพินธุ์ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 และ อาจารย์สมมติ ศรีแก้ว ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 ที่กรุณาให้คำแนะนำในการตรวจสอบเครื่องมือ รวมทั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา และผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ความสำเร็จในครั้งนี้ ด้วยความรัก ห่วงใย และให้กำลังใจจากคู่ชีวิต อาจารย์ทิพวัลย์ คุณชมภู โรงเรียนบ้านท่าทุ่งไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 พร้อมบุตรทั้งสองคน คือ นายศุภชัย คุณชมภู และนายอนุพันธ์ คุณชมภู ที่เป็นแรงสนับสนุนให้เกิดความมานะ พยายาม งานวิจัยนี้ประสบความสำเร็จ คุณประโยชน์และคุณค่าอันพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบให้แก่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และผู้ที่สนใจศึกษาทุกท่าน ด้วยพระคุณ ของบรรพบุรุษ และบูรพาจารย์ที่ได้สั่งสอน อบรมจึงทำให้ผู้วิจัยสามารถดำรงตนด้วยดี มีความมานะพยายามศึกษาเล่าเรียน จนประสบผลสำเร็จด้วยดีตลอดมา ด้วยความภาคภูมิใจ และด้วยความเคารพยิ่ง

อุดม คุณชมภู

กรกฎาคม 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	11
หลักการจัดการศึกษาทั่วไป และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน	44
โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล	54
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	62
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	75
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	76
การเก็บรวบรวมข้อมูล	78
การวิเคราะห์ข้อมูล	79
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	82

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ตอนที่ 2 วิเคราะห์ ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบล และสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การ บริหารส่วนตำบล (อบต.) ในสถาน ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยภาพรวม.....	86
ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2.....	87
ตอนที่ 4 วิเคราะห์สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2.....	99
ตอนที่ 5 ผลของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2.....	105
ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมใน การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2.....	108
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	117
สรุปการวิจัย	117
อภิปรายผล	127
ข้อเสนอแนะ	137
บรรณานุกรม	139
ภาคผนวก	148
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ.....	149
ข สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย.....	152
ค แบบสอบถาม.....	158
ง ตารางแสดงความเที่ยง(Reliability) ของแบบสอบถาม.....	170
จ รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล และรายชื่อสถานศึกษา.....	178
ประวัติผู้วิจัย	188

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงประเภทชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	58
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง.....	76
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	82
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลและสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยภาพรวม.....	86
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.).....	87
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม.....	88
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ในด้านเศรษฐกิจ.....	89
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ในการเมือง.....	90
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ในด้านสังคม และวัฒนธรรม.....	91
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล.....	92
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านความศรัทธา.....	93
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้าน.....	94

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านความสัมพันธ์.....	95
ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสถานศึกษา.....	96
ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษา ในด้านวิถีปฏิบัติงานของสถานศึกษา.....	97
ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษา ในด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา.....	98
ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.).....	99
ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการวางแผนงาน.....	100
ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการจัดสรรทรัพยากร.....	101
ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน.....	102
ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการประสานงาน.....	103
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการประเมินผล.....	104
ตารางที่ 4.21 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	105
ตารางที่ 4.22 คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกับส่วนประกอบการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.23 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล.....	108
ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน โดยวิธี Stepwise.....	109
ตารางที่ 4.25 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน.....	109
ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยวิธี Stepwise.....	110
ตารางที่ 4.27 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร.....	110
ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน โดยวิธี Stepwise.....	111
ตารางที่ 4.29 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน.....	112
ตารางที่ 4.30 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน โดยวิธี Stepwise.....	113
ตารางที่ 4.31 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน.....	114
ตารางที่ 4.32 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผล โดยวิธี Stepwise.....	115
ตารางที่ 4.33 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผล.....	116

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	6
ภาพที่ 2.1 ผลการมีส่วนร่วมในองค์การ.....	12
ภาพที่ 2.2 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม.....	23
ภาพที่ 2.3 แบบภาวะผู้นำของ Hersey and Blanchard.....	32
ภาพที่ 2.4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา.....	50
ภาพที่ 2.5 โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน.....	57

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยพัฒนาคนในชาติให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคมและประเทศชาติของตน ดังนั้น การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาประเทศ ซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่พบอยู่เสมอ ๆ ก็คือ หากประชาชนในประเทศใดมีการศึกษาสูง ๆ ประเทศเหล่านั้นมักจะเจริญ เป็นประเทศอยู่ในกลุ่มพัฒนาเป็นส่วนใหญ่ ในการประเมินความเจริญรุ่งเรืองของประเทศผู้ประเมินจึงมักใช้ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรในประเทศเป็นตัวบ่งชี้ตัวหนึ่งด้วย (รังสรรค์ มณีเล็ก 2548 : 5) นอกจากนี้ การพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมา ส่งผลให้เศรษฐกิจของไทยขยายตัวสูงขึ้นและทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นกว่าเดิม ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจนอกเหนือจากความสามารถในการระดมทุน การพัฒนาทางด้านเทคโนโลยี การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหารองค์กรและการแก้ไขกฎระเบียบต่าง ๆ แล้ว การบริหารทรัพยากรมนุษย์ดูเหมือนจะเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญอย่างสูงที่มีผลต่อความสำเร็จ (นิสคาร์ก เวชยานนท์ 2543 : 1)

จากแนวคิดข้างต้น การจัดการศึกษาจึงเป็นกิจกรรมหรือเครื่องมือที่สำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human resource development) และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ (Human resource management) ประชาชนในชาติจะมีคุณภาพเพียบพร้อมด้วยคุณสมบัติและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้วยประการทั้งปวง ต้องอาศัยการศึกษาเป็นปัจจัยหลักในการที่จะพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม และเทคโนโลยีให้มีความเจริญรุดหน้า สามารถแข่งขันกับนานาประเทศและยืนหยัดอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพา ทั้งนี้ การจัดการศึกษาจะต้องถือว่าเป็นวาระแห่งชาติที่ทุกคน ทุกฝ่าย และทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม (Participation) จัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดความสอดคล้องและสนองต่อความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง แต่การที่จะให้การจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจจากบุคคล ชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอีกหลาย ๆ หน่วยงาน เพื่อผลักดันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าและมี

ความสำคัญต่อการปฏิบัติงานทุกประเภท แม้วិทยาการหรือเทคโนโลยีต่าง ๆ จะก้าวหน้ากว้างไกลเพียงใดก็ตาม มนุษย์ก็ยังถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีค่าและสำคัญยิ่งต่อการทำงานอยู่ไม่เปลี่ยนแปลง และดูเหมือนว่าจะทวีความสำคัญมากขึ้นทุกที (นิสคาร์ก เวชยานนท์ 2543 : 1) และเพื่อเป็นการยืนยันเจตนารมณ์ของรัฐในการส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกภาคส่วนของสังคมจัดหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้น รัฐจึงได้กำหนดให้มีการช่วยเหลือสนับสนุนผู้จัดการศึกษาหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้ คือ 1. การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตร หรือบุคคลที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ 2. สนับสนุนเงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษา 3. การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา (รังสรรค์ มณีเล็ก 2548 : 7 - 8)

นอกจากนั้นยังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 8 (2) และมาตรา 9 (6) ที่ระบุให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (ฝ่ายวิชาการ สำนักพิมพ์เดอะบุคส์ 2546 : 8) รวมทั้งในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 17 (6) ยังได้กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระบบบริการสาธารณะอีกด้วย (ฝ่ายวิชาการสุตรไพศาล 2542 : 9)

องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งปรากฏในมาตรา 43 แห่งพระราชบัญญัติสภาพตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2546 ความว่า “องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น” และมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับภารกิจด้านการศึกษา ตามมาตรา 67 (5) ความว่า “ส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม” (บริษัทสกายบุคส์ จำกัด 2547 : 28) เมื่อพิจารณาตามข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้น แสดงว่าอำนาจหน้าที่เดิมขององค์การบริหารส่วนตำบลจนถึงปัจจุบันก็คือ การส่งเสริมการศึกษา และในอนาคตอันใกล้นี้ ก็จะสามารถจัดการศึกษาได้ตามความพร้อม ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างกำลังดำเนินการขอรับโอนการจัดการศึกษาระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับกระทรวงศึกษาธิการดังปรากฏเป็นข่าวอยู่ในขณะนี้ ในขณะเดียวกันตามข้อเท็จจริงแล้ว องค์การบริหารส่วนตำบลมีภารกิจหน้าที่ที่จะต้องดำเนินการมีมากมายหลายด้าน และการจัดการศึกษาเป็นภารกิจหนึ่งเท่านั้น ในจำนวนทั้งสิ้น 31 ภารกิจ ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 จึงทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของความพร้อมในการจัดการศึกษา ดังเช่น สุขเสถียร พะยอมรงค์ (บทคัดย่อ : ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแม่ริม จังหวัด

เชียงใหม่ พบว่า ทุกแห่งยังไม่มีความพร้อม ขาดแผนปฏิบัติงานในการจัดการศึกษา แม้ว่าบางแห่งจะมีการเตรียมการบ้าง แต่ก็ยังเป็นเพียงบันทึกการประชุมเท่านั้น ยังไม่มีการปฏิบัติที่ชัดเจน

ส่วนมณฑลนา เปีงจันทร (บทคัดย่อ : ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ขาดความรู้เรื่องการวางแผนงาน โครงการ การจัดการ และเรื่องการประชุมงานกับบุคคล คณะบุคคล และองค์กรในชุมชน ไม่ทราบว่า ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาด้วย ขาดทักษะการสื่อสาร ขาดข้อมูลข่าวสารในการแจ้งความเคลื่อนไหวของโรงเรียนแก่ประชาชนในชุมชน สมาชิกบางส่วนขาดการเสียดสี ขาดความรับผิดชอบ เห็นประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวม งบประมาณไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดโครงการช่วยเหลือ โรงเรียนอย่างชัดเจน ไม่มีนโยบายที่ส่งเสริมสนับสนุนชัดเจน ไม่มีวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนแก่โรงเรียน ไม่มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้วัสดุอุปกรณ์ที่รัดกุม ขาดแคลนบุคลากรในการทำงาน และไม่มีฝ่ายรับผิดชอบด้านการศึกษาที่ชัดเจน

ในส่วนของจังหวัดลำปาง ได้มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนไว้ เช่น

ปรีชา ไชยโย (บทคัดย่อ : ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ตามทัศนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า ด้านการวางแผน สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากในการมีส่วนร่วมวางแผน โดยเฉพาะความเห็นชอบแผนการเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหาร การสนับสนุนทรัพยากร การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ตลอดจนการกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ส่วนด้านการจัดองค์การ ด้านการนำองค์การ และด้านการควบคุม สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ โรงเรียนและองค์การบริหารส่วนตำบล ควรประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยเข้าร่วมประชุมและเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน โดยโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้องค์กรอื่นเข้ามามีส่วนร่วมเต็มรูปแบบ และควรรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และองค์กรประชาชนให้มากขึ้น

ผ่องศิริ เรียงตระกูล (บทคัดย่อ : ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำปาง พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับร่วมทำ ส่วนแนวทางการดำเนินงาน ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาโรงเรียนทั้งระยะสั้น ระยะกลาง และระยะยาว ควรจัดสรรงบประมาณให้ฝ่ายต่าง ๆ โดยยึดแผนงาน โครงการเป็นหลัก ควรมีส่วนร่วมในการพิจารณาร้องขอ

ทุนการศึกษา มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียน และควรสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากสภาพบริบทดังกล่าวข้างต้น กับผลการศึกษาวิจัย จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจว่ามีเหตุผลใด มีองค์ประกอบอะไรที่เป็นปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้ง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่มีความพร้อมที่จะจัดการศึกษาได้เอง จึงได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 เพื่อจะได้ส่งเสริมและพัฒนาการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2” ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดทางทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

3.1 ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย และสภาพการมีส่วนร่วม แล้วนำมาสังเคราะห์สรุปเป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ได้แก่

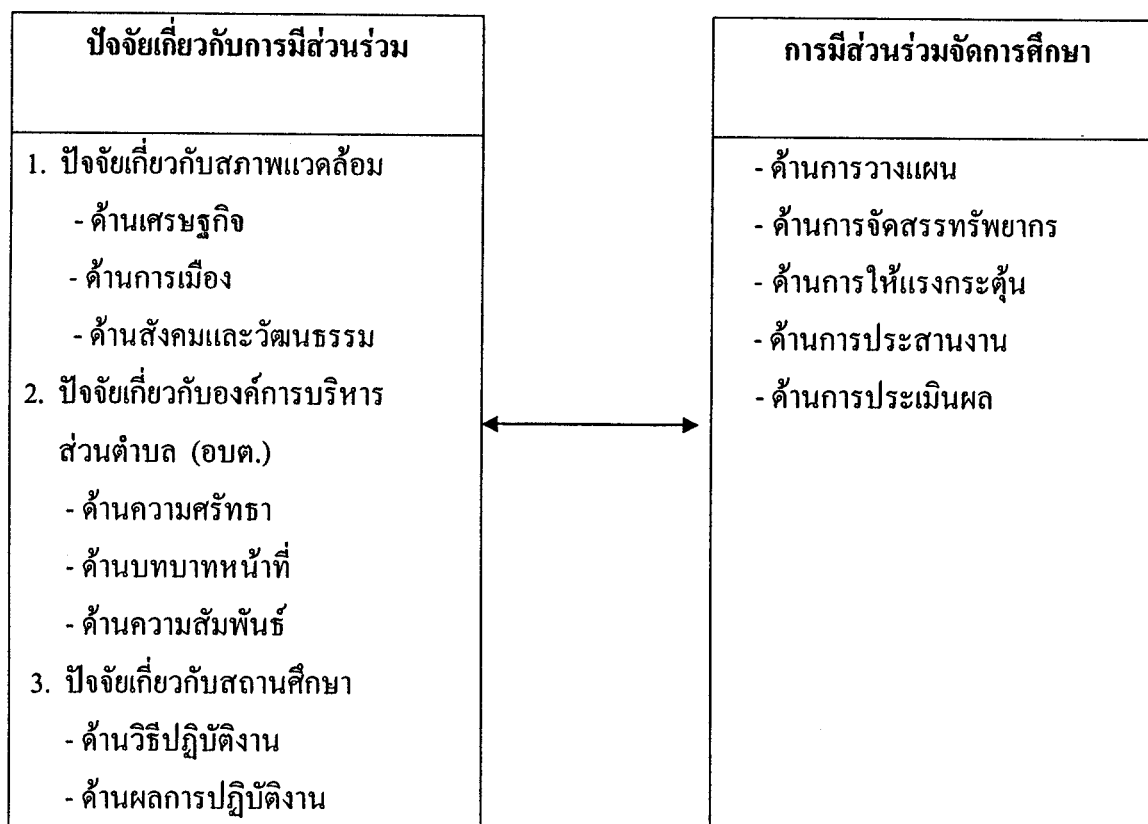
3.1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรม

3.1.2 ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประกอบด้วย ด้านความศรัทธา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์

3.1.3 ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านวิธีปฏิบัติงาน และด้านผลการปฏิบัติงาน

3.2 การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วม ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และอาศัยแนวคิดกระบวนการบริหารของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ของสหรัฐอเมริกา (The American Association of school Administration) เรียกว่า AASA มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย เนื่องจากโครงสร้างเนื้อหาตรงกับวัตถุประสงค์ข้อ 2.2 ซึ่งกำหนดภารกิจของการบริหารโรงเรียนไว้ 5 ประการ (วิจิตรศรีสอ้าน 2523 : 42) ประกอบด้วย

- 3.2.1 การวางแผน (Planning)
- 3.2.2 การจัดสรรทรัพยากร (Allocation)
- 3.2.3 การให้แรงกระตุ้น (Stimulation)
- 3.2.4 การประสานงาน (Co-ordination)
- 3.2.5 การประเมินผล (Evaluation)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ ดังนี้

4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย

4.1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ประกอบด้วย

- 1) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรม
- 2) ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ได้แก่ ด้านความศรัทธา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์

3) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ ด้านวิธีปฏิบัติงาน และด้านผลการปฏิบัติงาน

4.1.2 สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ในด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้น ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล

4.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวนทั้งสิ้น 1,227 คน ประกอบด้วย

4.2.1 ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล (ข้อมูลจากสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดลำปาง เมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2549) เฉพาะในเขตพื้นที่บริการของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 จำแนกเป็น

1) นายกององค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	34	คน
2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	34	คน
3) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	630	คน
	รวมจำนวน	698	คน

4.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษา (ข้อมูลจากกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2549) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 จำแนกเป็น

1) ผู้อำนวยการสถานศึกษา	จำนวน	170	คน
2) ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	170	คน
3) ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	189	คน
	รวมจำนวน	529	คน

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ปัจจัย หมายถึง สิ่งที่เป็นเหตุส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่

5.1.1 ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม หมายถึง สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย เศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม

1) *เศรษฐกิจ* หมายถึง โครงสร้างเศรษฐกิจที่มีระดับรายได้ รายจ่ายช่วยให้ องค์การบริหารส่วนตำบลมีความพร้อมด้านงบประมาณในการให้การสนับสนุนทรัพยากรให้กับ สถานศึกษา

2) *การเมือง* หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทางการเมืองการปกครองใน ท้องถิ่น(องค์การบริหารส่วนตำบล) ก่อให้เกิดการแข่งขันทางการเมือง และกระตุ้นให้นักการเมือง ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

3) *สังคมและวัฒนธรรม* หมายถึง สภาพความเป็นอยู่หรือวิถีชีวิตของ ชุมชน ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทยส่งเสริมให้มีการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

5.1.2 *ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)* หมายถึง อบต.มีความ ศรัทธาต่อการจัดการศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และการมีความสัมพันธ์กับ สถานศึกษา

5.1.3 *ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา* หมายถึง วิธีการปฏิบัติงานของโรงเรียนในการ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และโรงเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่สร้างความ พึงพอใจแก่ชุมชน

5.2 *การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา* หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินการ การสนับสนุนส่งเสริม การประสานงานและการ ติดตามประเมินผลในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาด้านต่าง ๆ คือ 1) ด้านการวางแผน 2) ด้าน การจัดสรรทรัพยากร 3) ด้านการให้แรงกระตุ้น 4) ด้านการประสานงาน 5) ด้านการประเมินผล

5.2.1 *ด้านการวางแผน* หมายถึง การกำหนดนโยบาย การกำหนดแผนงาน และ การกำหนดวิธีดำเนินงานของสถานศึกษา

5.2.2 *ด้านการจัดสรรทรัพยากร* หมายถึง การจัดหา การจัดสรรทรัพยากรการเงิน กำลังคน และวัสดุ ตามแผนงาน

5.2.3 *ด้านการให้แรงกระตุ้น* หมายถึง การให้แรงจูงใจ และการบำรุงขวัญ เพื่อให้ บุคลากรมีพฤติกรรมตามเป้าหมายที่พึงประสงค์

5.2.4 *ด้านการประสานงาน* หมายถึง การประสานกิจการด้านต่าง ๆ ของ สถานศึกษา เพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย

5.2.5 *ด้านการประเมินผล* หมายถึง การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน ตาม แผนงาน โครงการอย่างสม่ำเสมอ

5.3 *สถานศึกษา* หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนขั้นพื้นฐานเฉพาะภาครัฐ ใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ข้อมูลจากผลการวิจัยเป็นแนวทางให้ ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารสถานศึกษานำไปใช้ ในการกำหนดนโยบายและการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน และการติดตามประเมินผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

6.2 ข้อมูลจากผลการวิจัยเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา และปรับปรุงการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปางเขต 2

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นหลักฐานอ้างอิงในการวิจัย โดยครอบคลุมเนื้อหาตามที่นำเสนอ ดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม
 - 1.1.1 การมีส่วนร่วมโดยทั่วไป
 - 1.1.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 1.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วม
 - 1.3 ความจำเป็นและความสำคัญของการมีส่วนร่วม
 - 1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.5 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วม
 - 1.5.1 ความหมายของปัจจัย
 - 1.5.2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป
 - 1.5.3 ปัจจัยส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
2. หลักการจัดการศึกษาทั่วไป และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทั่วไป
 - 2.2 แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 2.3 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการของสถานศึกษา
3. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.3 ประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล
 - 3.4 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสียในการดำเนินการกิจกรรมใด ๆ ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการกิจกรรมนั้น ๆ มักจะสร้างความพึงพอใจแก่ผู้มีโอกาสเข้าร่วม ผลสำเร็จที่ได้รับทำให้เกิดความภาคภูมิใจแก่ตนเองและหมู่คณะ และถึงแม้จะไม่ประสบความสำเร็จหรือเกิดความล้มเหลวในกิจการนั้น ๆ ผลกระทบหรือปัญหาต่าง ๆ ที่ตามมาจะไม่รุนแรงและถูกต้องด้านจากฝ่ายต่าง ๆ เพราะถือว่าทุกคน ทุกฝ่าย ที่มีส่วนได้เสียจากกิจกรรมนั้น ๆ ได้มีโอกาสร่วมทุกข์ ร่วมสุข ร่วมแรง ร่วมใจด้วยกันแล้ว สำหรับพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 926) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ร่วม” ไว้ว่า ร่วม หมายถึง มีส่วนร่วมอยู่ด้วยกัน เช่น ร่วมกิน ร่วมนอน มีส่วนรวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เช่น ร่วมใจ ร่วมสามัคคี มีส่วนร่วมในที่แห่งเดียวกัน เช่น ร่วมโรงเรียนร่วมชาติ เป็นต้น เมื่อพิจารณาถึงกิจกรรมที่ร่วมแล้วขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการเข้าร่วม ดังนั้น จึงพอสรุปความหมายของการมีส่วนร่วมได้ 2 ลักษณะคือในแง่ของความหมายโดยทั่วไป และในแง่ของความหมายเฉพาะตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม ซึ่งในที่นี้ขอกกล่าวถึงในแง่ของการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนี้

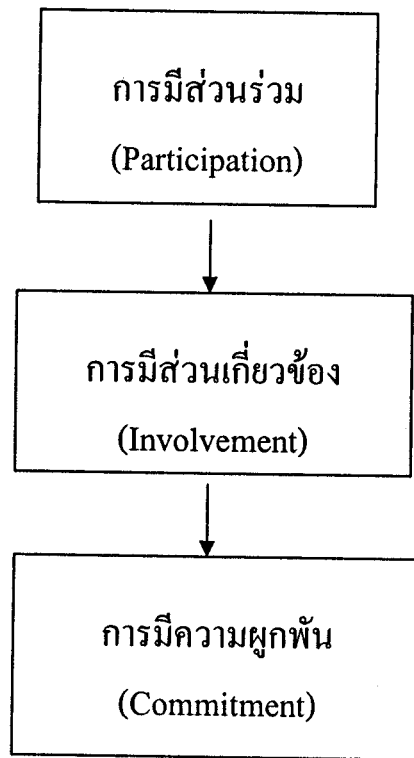
1.1.1 การมีส่วนร่วมโดยทั่วไป

ความหมายของการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปได้มีนักบริหารและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ เช่น

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 17) กล่าวว่า สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน นั้น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติ และพร้อมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวคิดทางยุทธศาสตร์ของหลักการพัฒนาชุมชน ที่จะทำให้ประชาชนบังเกิดมีความศรัทธาในตัวเอง (Self-reliance) ความเชื่อมั่นในตัวเอง (Self-confidence) ความรู้สึกเป็นเจ้าของ (Sense of belonging) ในการดำเนินการตามโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ซึ่งจะนำไปสู่ความสามารถและประสิทธิภาพในการปกครองตนเองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน

อรุณ รักธรรม (2536 : 270) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับการดำเนินการในด้านของการกำหนดแนวทางปฏิบัติงานหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการใด กระบวนการหนึ่งขององค์การ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 182 - 183) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าเป็นการที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามาช่วยเหลือสนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ หรือกิจกรรมต่าง ๆ อาจเป็นการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือกระบวนการบริหารประสิทธิภาพขององค์กรขึ้นอยู่กับการรวมพลังของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ในการปฏิบัติภารกิจให้บรรลุเป้าหมาย วิธีการหนึ่งในการรวมพลังความคิด สติปัญญา ก็คือการให้มีส่วนร่วม การให้บุคคลมีส่วนร่วมในองค์กรนั้น บุคคลจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้อง (involvement) ในการดำเนินการหรือปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ เป็นผลให้บุคคลนั้นมีความผูกพัน (commitment) ต่อกิจกรรมและองค์การในที่สุด ซึ่งแสดงไว้ตามภาพ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 ผลการมีส่วนร่วมในองค์การ

ชูชาติ พ่วงสมจิตร(2540 : 12)ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนตัดสินใจในกิจการใด ๆ ที่มีผลกระทบถึงตัวประชาชน

นฤติพงษ์ ไชยวงศ์ (2540 : 50) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง กระบวนการที่ให้โอกาสให้การสนับสนุนให้คนในชุมชนทั้งส่วนบุคคลหรือเป็นกลุ่มต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนกิจกรรมด้านต่าง ๆ ที่ต้องการให้เกิดการบรรลุผลสำเร็จ

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

นิคม สุวรรณธา (2542 : 29) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีผลประโยชน์ร่วมกันจากการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคม ไม่ว่าจะ เป็นผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม ได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำและร่วมแก้ไข ทั้งนี้ ก็เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เข้มเพชร แก่นสา (2543 : 39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาหรือประกอบกิจการใด ๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ โดยให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ในขั้นตอนของกิจกรรม นับตั้งแต่การศึกษา สภาพปัญหา กำหนดจุดประสงค์ วางแผน ร่วมปฏิบัติงาน จนถึงขั้นประเมินผล พยายามสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนว่ากิจกรรมที่กระทำอยู่นั้น เป็นผลงานที่พวกเขาต้องรับผิดชอบ กรณีที่กิจกรรมมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องพยายามดึงตัวแทนของกลุ่มให้มาปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับผลที่ตามมาของกิจกรรมนั้น

ชาญชัย อาจิณสมจาร (2548 : 20) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการตัดสินใจในองค์การทั้งที่เป็นเรื่องปกติ และเรื่องสำคัญ พนักงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมาย แก้ปัญหาและทำการตัดสินใจที่มีผลกระทบต่อทั้งองค์การ และงานของเขา และทำให้มั่นใจว่าองค์การของตัวเองอยู่ในเป้าหมายในรูปของการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าที่เขาให้บริการ

อาร์นสไตน์ (Arnstein ,1969 : 219 – 224) อ้างใน อรุณ รัทธธรรม(2536 : 70) ในการให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์ เห็นว่า การมีส่วนร่วมที่มี “คุณภาพ” นั้น ผู้เข้าไปมีส่วนร่วมจะต้องมีอำนาจและการควบคุมอย่างแท้จริง ในอันที่จะกระทำกรอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้บังเกิดผลขึ้นมา มิใช่เพียงแต่เข้าไปมีส่วนร่วมเฉย ๆ

ดูล์ลาห์ (Douglah , 1970 : 90) อ้างใน อรุณ รัทธธรรม (2536 : 70) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่า เป็นคำที่มีความหมายกว้าง และใช้ในบริบทที่แตกต่างกัน นักการศึกษาใช้คำนี้ในการอ้างอิง ถึงการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ กิจกรรม หรือ

โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา นักรัฐศาสตร์ใช้คำนี้ในความหมายของการเข้าร่วมกับสถาบันทางการเมือง ของชุมชน เช่น การไปออกเสียงเลือกตั้ง นักสังคมวิทยาใช้ในความหมายของการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ใช้คำนี้ในความหมายของการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ

แม้ทัศนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมจะมีความแตกต่างกัน แต่นักเขียนหลายคน ที่กล่าวถึงข้อตกลงของคณะมนตรีเศรษฐกิจ และสังคมแห่งสหประชาชาติ (United Nation Economic and Social Council) ปี 1929 ที่ได้อภิปรายถึงการมีส่วนร่วม และสรุปว่า การมีส่วนร่วม นั้นต้องการมีส่วนเกี่ยวข้องตามแบบประชาธิปไตยจากประชาชนอย่างสมัครใจในเรื่อง 3 ประการ คือ

- (1) เป็นเรื่องที่สนับสนุนส่งเสริมต่อการพัฒนา
 - (2) มีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เป็นผลจากการพัฒนานั้นอย่างเสมอภาค
- กัน
- (3) มีความเชื่อถือในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบาย และแผน รวมทั้งการนำโครงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไปสู่การปฏิบัติ (Midgley and others , 1986 : 25)

เบอร์คเลย์ (Berbly, 1975 : 200 อ้างใน อรุณ รักรธรรม 2536 : 70) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า หมายถึง การที่ผู้นำอนุญาตให้ผู้ตามเป็นจำนวนมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ให้เข้ามา มีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากที่สุดเท่าที่จะมากได้

โดยสรุปแล้ว ความหมายของการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปนั้น หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันจากการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคมไม่ว่าจะผลประโยชน์โดยตรงหรือโดยอ้อมก็ตาม ได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมแก้ไขในด้านนโยบายและการวางแผน การดำเนินงาน การประสานงาน ติดตามและประเมินผล เพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.1.2 การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นการร่วมกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาโดยเฉพาะ ซึ่งได้มีนักบริหารและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายประเด็น เช่นเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่ก็จะมีแนวคิดคล้ายคลึงกับการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป แต่จะเน้นกิจกรรมด้านการศึกษา เช่น

ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ (2537 – 2539 : 3) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดและบริหารการศึกษาหมายถึง การเปิดโอกาสหรือจัดให้ประชาชนได้เข้า

ร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงาน หรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงานหรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบจัด และบริหารการศึกษา ในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอ และสถานศึกษา

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 38) สรุปกรอบความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า เป็นการจัดการศึกษาที่ประชาชน หรือผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจในการร่วมดำเนินการในการร่วมสนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการมีสิทธิร่วมรับประโยชน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยที่เป็นการเกี่ยวข้องโดยตรงและโดยทางอ้อม

กรเกล้า แก้วโชติ (2544 : 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม สรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองตั้งใจเข้ามาให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง และเป็นระบบในการให้ข้อเสนอแนะ การแสดงความคิดเห็น การร่วมวางแผนร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินงานและร่วมประเมินผลด้วยเทคนิค และวิธีการต่าง ๆ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ และด้านการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาที่โรงเรียนตั้งไว้

โดยสรุปแล้ว ความหมายของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากแนวคิดของนักบริหารและนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการวางแผน การตัดสินใจ การดำเนินงาน การสนับสนุนส่งเสริม การประสานงาน และการติดตามประเมินผลในการจัดการศึกษา

1.2 รูปแบบของการมีส่วนร่วม

รูปแบบหรือลักษณะของการมีส่วนร่วมนั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงและเสนอไว้หลายรูปแบบ ในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความสนใจในการศึกษาของแต่ละคน ดังนี้

กรรณิกา ชมดี (2524 : 13) ได้สรุปแบบในการพิจารณาการมีส่วนร่วม เพื่อใช้ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะ โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี โดยแบ่งการมีส่วนร่วมออกเป็น 10 แบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมประชุม (Attendance at meeting)
2. การมีส่วนร่วมในการออกเงิน (Financial contribution)
3. การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ (Membership on committees)
4. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Position of leadership)
5. การมีส่วนร่วมสัมภาษณ์ (Interviewer)

6. การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ (Solicitor)
7. การมีส่วนร่วมเป็นผู้บริโภค (Customers)
8. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ริเริ่มหรือผู้เริ่มการ (Entrepreneurs)
9. การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน (Employers)
10. การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์ (Material contribution)

เจมส์ คี บีนทง (2525 : 11 - 13) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบทว่ามีอยู่ 4 ขั้นตอนด้วยกันคือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผน
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2534 : 12) กล่าวถึงหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า หลักความร่วมมือของประชาชนที่สำคัญยิ่งก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานอย่างจริงจังและจริงใจ ทั้งนี้ ด้วยการเปิดโอกาสให้มีการศึกษา (Education) การร่วมพิจารณา (Consensus) และการตกลงร่วมใจ (Consent) ในการแก้ปัญหาหรือการวางโครงการต่าง ๆ การที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมก็เพื่อ เป็นการให้ประชาชนได้มีสิทธิและความเสมอภาคกัน ในอันที่จะรับผิดชอบในสังคม ประชาชนจะมีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ

กิตติชัย การโสภา (2536 : 37) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้ คือ

1. มีส่วนรวมในการแสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
3. มีส่วนร่วมในการวางแผน
4. มีส่วนร่วมในการดำเนินการ
5. มีส่วนร่วมในการควบคุมหรือตรวจสอบ
6. มีส่วนร่วมในการเสียสละเงิน
7. มีส่วนร่วมในการเสียสละแรงงาน
8. มีส่วนร่วมในการเสียสละวัสดุอุปกรณ์
9. มีส่วนร่วมในการประชุม
10. มีส่วนร่วมเป็นวิทยากร

อุดม แี่ยมชื่นพงศ์ (2537 : 18 - 19) ได้สรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นทางเลือกการพัฒนา (alternative development) มีพื้นฐานที่สำคัญ 3 ประเภท คือ

1. กลไกการพัฒนาเคลื่อนย้ายจากรัฐสู่ประชาชน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทหลักในการพัฒนา

2. เป้าหมายการพัฒนา คือ การพัฒนาขีดความสามารถเพื่อพึ่งและพัฒนาตนเอง ไม่ใช่ พึ่งพารัฐ หรือองค์กรพัฒนาจากภายนอก

3. กระบวนการพัฒนายึดหลักจากล่างสู่บน (bottom up) มากกว่าบนลงล่าง (top down) ทั้งนี้ เพื่อจะให้เกิดการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องจัดแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1) ต้องถือว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นตัวหลักในการแก้ปัญหาด้วยการพึ่งตนเอง องค์กรจากส่วนกลางเป็นเพียงตัวกระตุ้น ตัวเสริม หรือสนับสนุนเท่านั้น

2) กิจกรรมการพัฒนาจะต้องเริ่มจากพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ คำนึงถึงวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ในชุมชน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ซึ่งตระหนักว่าการยึดเยียดกิจกรรมการพัฒนาซึ่งกำหนดตามกรอบความคิดจากองค์กรภายนอกชุมชน นอกจากจะไม่นำไปสู่การมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงแล้ว ยังเป็นการทำลายศักยภาพในการแก้ปัญหาของชุมชนสร้างลักษณะขาดความมั่นใจในตนเองและเป็นการพึ่งพาลังภายนอกชุมชนตลอดเวลา

3) การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น น่าจะครอบคลุมถึงการกระจายและการสื่อสารข้อมูลเพื่อพัฒนาขีดความรู้ และเพิ่มขีดความสามารถในการแก้ปัญหาของชุมชนในท้องถิ่นด้วย

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 187) ได้ศึกษาวิเคราะห์พระราชบัญญัติและระเบียบของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในส่วนที่ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาที่ภาครัฐจัดดำเนินการ ปรากฏว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาจะมีอยู่ในลักษณะเดียวคือ ในรูปของ “คณะกรรมการ” การเข้าร่วมในคณะกรรมการก็จะอยู่ในลักษณะของ “ผู้ทรงคุณวุฒิ” ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ มีความหมายรวมถึงข้าราชการในหน่วยงานอื่น ข้าราชการที่เกษียณแล้วหรือประชาชนทั่วไป

นริวรรณ พรหมขุม และคณะ (2537 : 7) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมของกรรมการ ศึกษาประจำโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบทยากจนจังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาไว้เป็น 2 ด้าน คือ

1. การมีส่วนร่วมในด้านนโยบาย ได้แก่ การให้ข้อมูล การให้คำแนะนำ และการร่วมตัดสินใจ

2. การมีส่วนร่วมในด้านการปฏิบัติการ เช่น แรงงาน เงิน/วัสดุอุปกรณ์ ประชาสัมพันธ์ และประสานงาน

อุดม เข้มชื่นพงศ์ (2537 : 30 - 31) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้ คือ

1. การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา
2. การมีส่วนร่วมวางแผน
3. การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมติดตามผลและประเมินผล
5. การมีส่วนร่วมบำรุงรักษา

นฤตพงษ์ ไชยวงษ์ (2540 : 51 - 52) ได้สรุปวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนมีหลายอย่าง ดังนี้ คือ

1. การร่วมประชุม (discussion) เป็นการร่วมอภิปราย หรือเนื้อหาสาระของการวางแผน หรือการจัดทำแผนโครงการแบบ Face – to - Face ระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือบุคคลภายนอกของชุมชนกับประชาชนในท้องถิ่น หรือชุมชนเพื่อสอบถามความคิดเห็นของประชาชน
2. การถกเถียง (debate) เป็นการแสดงความคิดเห็นโต้แย้งกันแบบประชาธิปไตยให้ทราบถึงผลดี ผลเสียในกรณีต่าง ๆ
3. การให้คำปรึกษาแนะนำ (consultation) โดยที่ประชาชนเข้าร่วมเป็นกรรมการให้คณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อให้มั่นใจว่าประชาชนที่ได้รับผลกระทบมีส่วนร่วมรับรู้ และมีส่วนในการวางแผน
4. การสำรวจ (survey) โดยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ให้โอกาสกับประชาชนร่วมแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ
5. การประสานงานร่วมกัน (cooperation) เป็นการเข้ามีส่วนร่วมของประชาชน ตั้งแต่การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปบริหารหรือจัดการ หรือเข้าร่วมในคณะกรรมการที่ปรึกษาจากฝ่ายประชาชน
6. การสัมภาษณ์ หรือพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการกับผู้นำ (key informants interview) และประชาชนผู้ได้รับผลประโยชน์ (beneficiaries) เพื่อหาข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

7. การจัดทัศนศึกษา (field trip) ไปยังบริเวณเป้าหมายเพื่อสำรวจตรวจสอบข้อเท็จจริงก่อนร่วมตัดสินใจ

8. การไต่สวนสาธารณะ (public hearings) เป็นการไต่สวนข้อมูลจากประชาชน คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคน และทุกกลุ่มในสังคมมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็นต่อกฎระเบียบ และนโยบายประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ ๆ ของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อประชาชน โดยรว

9. การสาธิต (demonstration) เป็นการใช้เทคนิคการสื่อสารรูปแบบ เช่น ไปสเตอร์ แผ่นพับ โทรทัศน์ วิทยุ ฯลฯ เป็นต้น เพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางราชการไปสู่ประชาชนอย่างทั่วถึงกันเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

10. การลงคะแนนเสียง (voting) เป็นการออกเสียงเพื่อตัดสินใจเลือกในสิ่งที่ประชาชนต้องการมากที่สุด

11. การประชามติโดยตรง (referendum) เป็นการตอบคำถามจากราชการ โดยประชาชนในสังคมทุกคนออกความเห็น และร่วมตัดสินใจ

12. การรายงานผล (report back) เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกรรมวิธีการมีส่วนร่วมในการวางแผน และการจัดวางแผน ผลของการตัดสินใจในกระบวนการวางแผนจะส่งกลับไปที่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อถามย้ำความแน่ใจจากท้องถิ่นก่อนตัดสินใจ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้พิจารณาอีกครั้ง

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 28 - 29) ได้แบ่งประเภทของการมีส่วนร่วมที่สรุปออกมาเป็น 11 กลุ่มใหญ่ มีสาระโดยสังเขป ดังนี้

1. การจำแนกตามกิจกรรมในการมีส่วนร่วม เป็นการจำแนกที่พิจารณาจากกิจกรรมของโครงการนั้น ๆ ว่ามีกิจกรรมอะไรบ้างที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งกิจกรรมต่าง ๆ อาจมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของงานหรือโครงการ แต่โดยทั่วไปแล้วการพิจารณาการมีส่วนร่วมใน มิตินี้เกี่ยวข้องกับ

- 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มโครงการ
- 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ
- 3) การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการ

2. การจำแนกตามประเภทของกิจกรรมหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมในการริเริ่มงาน / โครงการ
- 2) การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน
- 3) การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการโครงการ

- 4) การมีส่วนร่วมในขั้นการประเมินผลโครงการ
3. การจำแนกตามระดับความสมัครใจในการเข้าร่วม แบ่งระดับของความสมัครใจ ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1) การมีส่วนร่วมโดยสมัครใจ
 - 2) การมีส่วนร่วมโดยการถูกชักนำ
 - 3) การมีส่วนร่วมโดยการบังคับ หรือการเกณฑ์จากผู้ที่มิอำนาจเหนือกว่า
4. การจำแนกตามวิธีของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ
 - 1) การมีส่วนร่วมโดยตรง
 - 2) การมีส่วนร่วมโดยอ้อม
5. การจำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม แบ่งระดับของความเข้มใน การมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ระดับ คือ
 - ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม
 - ระดับของการมีส่วนร่วมเทียมบางส่วน
 - ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง
6. การจำแนกตามระดับความถี่ของการมีส่วนร่วม เป็นการพิจารณาจากจำนวน ของผู้ที่เข้าเป็นส่วนร่วม และหรือจำนวนครั้งหนึ่งของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม
7. การจำแนกตามประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 1) การมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิผล หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ผู้เข้ามามีส่วนร่วม เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างชัดเจน
 - 2) การมีส่วนร่วมที่ไม่มีประสิทธิผล หมายถึง การมีส่วนร่วมที่ผู้เข้ามามีส่วน ร่วมเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการเพียงบางส่วน
8. การจำแนกตามพิสัยของกิจกรรม แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
 - 1) การมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง
 - 2) การมีส่วนร่วมเป็นช่วง ๆ
9. การจำแนกตามระดับขององค์การ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ
 - 1) การมีส่วนร่วมในระดับล่างขององค์การ
 - 2) การมีส่วนร่วมในระดับกลางขององค์การ
 - 3) การมีส่วนร่วมในระดับสูงขององค์การ
10. การจำแนกตามประเภทของผู้มีส่วนร่วม แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ
 - 1) ผู้ที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่น

- 2) ผู้นำท้องถิ่น
- 3) เจ้าหน้าที่ของรัฐ
- 4) คนต่างถิ่น

11. การจำแนกตามลักษณะของการวางแผน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) การวางแผนจากบนลงล่าง
- 2) การวางแผนจากล่างขึ้นบน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 24 – 25) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมที่พิจารณาได้หลายมุมมอง ดังนี้

1. จำแนกตามกระบวนการบริหาร
 - 1.1 การมีส่วนร่วมในการวางแผน
 - 1.2 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
 - 1.3 การมีส่วนร่วมในการจัดองค์การ
 - 1.4 การมีส่วนร่วมในการสื่อสาร
 - 1.5 การมีส่วนร่วมในการใช้อิทธิพล
 - 1.6 การมีส่วนร่วมในการประสานงาน
 - 1.7 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล
2. จำแนกตามประเภทของกิจกรรมที่เข้าร่วม
 - 2.1 การมีส่วนร่วมประชุม
 - 2.2 การมีส่วนร่วมในการออกเงิน
 - 2.3 การมีส่วนร่วมเป็นกรรมการ
 - 2.4 การมีส่วนร่วมเป็นผู้นำ
 - 2.5 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ชักชวน
 - 2.6 การมีส่วนร่วมเป็นผู้ใช้แรงงาน
3. จำแนกตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วม
 - 3.1 ระดับของการมีส่วนร่วมเทียม
 - 3.2 ระดับของการมีส่วนร่วมเทียมบางส่วน
 - 3.3 ระดับของการมีส่วนร่วมที่แท้จริง
4. จำแนกตามวิธีการมีส่วนร่วม
 - 4.1 การมีส่วนร่วมโดยตรง
 - 4.2 การมีส่วนร่วมโดยอ้อม

ศิริกาญจน์ โกลุมภ์ (2542 : 209 - 212) ได้เสนอแนวคิดถึงกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และโรงเรียน ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่ามี 8 ขั้นตอน คือ

- 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนร่วมดำเนินการ
- 2) การสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนในชุมชน
- 3) การสร้างเครือข่ายของกลุ่มผู้มีส่วนร่วม
- 4) การสร้างกิจกรรม
- 5) การต่อรองเพื่อดำเนินการ
- 6) การร่วมดำเนินการ
- 7) การร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ
- 8) การร่วมกันรับผลประโยชน์จากการดำเนินการ

เดวิส แอน นิวสตรอม (Davis and Newstrom) อังใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2545: 176) เห็นว่า กิจกรรมของมนุษย์ส่วนใหญ่อาศัยการมีส่วนร่วม คน ๆ เดียวไม่สามารถจะทำกิจกรรมทุกอย่างได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้เพราะมีข้อจำกัดทางด้านชีววิทยา และทางด้านเศรษฐกิจ การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมของกลุ่ม เป็นตัวกระตุ้นให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย การมีส่วนร่วม (participation) เกี่ยวข้องกับ

1. การเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย (involvement)
2. การช่วยเหลือและทำประโยชน์ (contribution)
3. การรับผิดชอบ (responsibility)

อาร์นสไตน์ (Arnstein , 1969 : 216 อ้างใน อรุณ รักธรรม (2536:70) มีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นบันไดการมีส่วนร่วม (Participation ladder) 8 ขั้น ดังแผนภูมิต่อไปนี้

8	ขั้นควบคุมโดยประชาชน (citizen control)	การมีส่วนร่วมระดับอำนาจเป็น ของประชาชน (degree of citizen power)
7	ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน (delegated power)	
6	ขั้นเป็นหุ้นส่วน (partnership)
-	ขั้นปลอบใจ (placation)	
4	ขั้นปรึกษา (consultation)	การมีส่วนร่วมระดับพิธีกรรมหรือ การมีส่วนร่วมบางส่วน (degree of tokenism or partial participation)
3	ขั้นรับฟังข่าวสาร (informing)	
2	ขั้นบำบัดรักษา (therapy)	การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วน ร่วม (pseudo - participation or non - participation)
1	ขั้นถูกจัดกระทำ (anipulation)	

ภาพที่ 2.2 บันไดของลักษณะการมีส่วนร่วม

ที่มา : Arnstein , S.R. "Ladder of citizen participation" *Journal of American Institute of Planners* 35 (July 1969) : 216

1.3 ความจำเป็นและความสำคัญในการมีส่วนร่วม

ในปัจจุบันสังคมไทยมีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาหากพิจารณาในเชิงของความยั่งยืน ยังขาดภาวะสมดุล และยังมีปัญหาสำคัญที่จะต้องดูแลแก้ไขบางเรื่อง ที่อยู่ในขั้นวิกฤต อันมีสาเหตุทั้งที่เกิดจากสภาพภายในสังคมเราเอง และจากการคล้อยตามกระแสการวิวัฒนาการของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 135 – 136) ทั้งนี้มีประเด็นปัญหาใหญ่ ๆ ที่ควรมีการทบทวนเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ร่วมกัน ดังนี้

1.3.1 ผลจากวิกฤตเศรษฐกิจทำให้อัตราการว่างงานสูงขึ้น มีปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ตามมา เช่น ความยากจน ยาเสพติด อาชญากรรม ครอบครัวแตกแยก เป็นต้น

1.3.2 ระเบียบใหม่ของโลกทำในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติที่มาพร้อมกับโลกาภิวัตน์ ได้สร้างความรุนแรงในการแข่งขันขึ้น มีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างฐานความรู้ที่เข้มแข็งให้กับประเทศ เพื่อความสามารถในการปรับตัว รู้เท่าทัน ไม่ให้ตกไปอยู่ในฐานะผู้เสียเปรียบ

1.3.3 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเสื่อมโทรมอย่างรุนแรง นำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมมากยิ่งขึ้น

1.3.4 คุณภาพการศึกษาของประชากรไทยโดยเฉลี่ยต่ำลง และมีมาตรฐานค่อนข้างต่ำ เมื่อเทียบกับหลายประเทศในระดับเดียวกัน

1.3.5 การศึกษาขาดเอกภาพด้านนโยบาย สถานศึกษาขาดอิสระ และความคล่องตัวในการบริหารจัดการขาดการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชน ชุมชน สถาบันทางสังคม

1.3.6 สังคมตกอยู่ในกระแสบริโภคนิยม เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม คนส่วนใหญ่ขาดความสามารถในการถ่วงถ่วงคั่งครั่งทางวัฒนธรรม

1.3.7 ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย ศิลปะไทยที่ทรงคุณค่าถูกละเลย

1.3.8 สถาบันศาสนา ซึ่งเคยเป็นพลังสำคัญ และเป็นแหล่งเรียนรู้ฝึกอบรมของกุลบุตร กุลธิดาของศาสนิกชน ได้รับการยอมรับในฐานะที่พึ่งทางใจน้อยลง การดำเนินกิจกรรมทางศาสนายังคงเน้นที่พิธีกรรมมากกว่าเน้นหลักธรรม

จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริมและสร้างสภาพการณ์เพื่อการเป็นเอกภาพอีกทั้งเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพ และขีดความสามารถของคนส่วนใหญ่ในประเทศ โดยยึดหลักการให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดและตัดสินใจในกิจกรรมสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับตนเองและชุมชนท้องถิ่น การสนับสนุนในสังคม ทุกส่วนและทุกระดับได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและการสร้างสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อ

ความสำเร็จ ในการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจะทำให้เกิดพลังชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง อันจะเป็นฐานรากที่มั่นคงในการพัฒนาประเทศอย่างมีเสถียรภาพและยั่งยืนตลอดไป

อย่างไรก็ตาม ในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารการศึกษาจะต้องมีกระบวนการในการบริหารที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของหน่วยงาน ซึ่งได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภารกิจและกระบวนการบริหารการศึกษาไว้หลายแนวคิด เช่น แนวคิดแบบ POSDCORB ของ กุลlick และเออร์วิค (Gulick and Urwick) แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 7 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting) ส่วน ฟาโยล (Fayol) ได้แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน(Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การสั่งการ (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) และการควบคุม (Controlling) (อ้างในผ่องศิริ เรียงตระกูล 2544 : 31-32)

ส่วน อรุณ รักธรรม (2536 : 86) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารของสมาคมผู้บริหารโรงเรียนอเมริกัน (The American Association of School Administrators เรียกย่อว่า AASA) ได้ให้ คำจำกัดความของกระบวนการบริหารไว้ 5 ประการ ได้แก่

1. การวางแผน (Planning) หมายถึงการกำหนดแผนงาน และ โครงการที่จะกระทำ ในอนาคต ตามเป้าหมายของหน่วยงาน ซึ่ง ปกรณ์ ปรียากร (2543 : 41) ได้จัดหมวดหมู่ของความหมายการวางแผนไว้ตามลำดับเป็น 5 กลุ่ม คือ

1) การวางแผน คือการคิดเรื่องอนาคต (planning is future thing) เป็นเรื่องของ การกำหนดสภาพที่ควรจะเป็นในอนาคต เป็นการประมวลข้อมูลในอดีตจนถึงปัจจุบัน แล้วจึงใช้ ดุลยพินิจเพื่อวางแผนทางการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ในอนาคต

2) การวางแผนคือการควบคุมอนาคต (planning is controlling the future) ไปสู่ การกำหนดแนวทาง หรือวิธีการ (means) ที่ต้องการในอนาคต นั่นคือการแสวงหาเส้นทางที่จะเผชิญ เรื่องความไม่แน่นอน และความเสี่ยง

3) การวางแผนคือการตัดสินใจ (planning is decision making) มีความหมาย เช่นเดียวกับการเลือก (choosing)ว่าจะทำอะไร อย่างไร เมื่อใด และใครเป็นผู้ทำ เป็นการเชื่อม ช่องว่างจากปัจจุบันไปสู่อนาคต ที่พึงปรารถนา มีการกำหนดนโยบาย โครงการ และวิธีปฏิบัติ เพื่อ บรรลุวัตถุประสงค์นั้น

4) การวางแผนคือการตัดสินใจในเชิงบูรณาการ (planning is integrated decision making) จากการร่วมมือระหว่างกลุ่มคน และองค์กร

5) การวางแผนคือกระบวนการในการกำหนด แจกแจงเหตุผล และเชื่อมโยง (planning is formalized procedure)

โดยสรุป การวางแผนหมายถึง การกำหนดนโยบาย การกำหนดแผนงาน และการกำหนดวิธีดำเนินงานในอนาคต เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

2. การจัดสรรทรัพยากร (Allocation) หมายถึงการจัดหาและการจัดสรรทรัพยากรการเงิน และวัสดุตามความต้องการของแผนงาน

3. การกระตุ้นการทำงาน (Stimulation) หมายถึง การให้แรงจูงใจ และการบำรุงขวัญ เพื่อให้บุคลากรมีพฤติกรรมตามเป้าหมาย

4. การประสานงาน (Coordination) หมายถึง การประสานกิจกรรมด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของงาน

5. การประเมิน (Evaluation) หมายถึง การติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับเหตุผล ความจำเป็นและความสำคัญของการบริหารแบบมีส่วนร่วม นั้น ได้มีผู้ให้แนวคิดไว้อย่างหลากหลาย เช่น

ธรรมรส โชติคุณุชร (2547 : 228) ได้ให้เหตุผลและความจำเป็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

1. ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในเชิงคุณภาพ คาดหวังว่า

1.1 เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจทางการบริหารให้ดีขึ้น

1.2 เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานให้ดีขึ้น

1.3 เพิ่มขวัญ และความพอใจในงานของพนักงานให้ดีขึ้น

1.4 ช่วยให้องค์กรตอบสนองต่อความต้องการของสภาพแวดล้อมได้ดีขึ้น

2. พฤติกรรมของบุคคลมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กร

3. สนองความต้องการทางจิตใจตามทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Needs

Hierarchy Theory) และทฤษฎีการจูงใจของเฮอริซเบอร์ก (Motivation – Hygiene Theory)

4. สามารถคลี่คลายความขัดแย้งระหว่างความต้องการของบุคคลแต่ละคน ได้

5. เป็นเรื่องที่ได้ได้รับความสนใจจากนักวิจัยมาก เช่น

มาโย (Mayo) ซึ่งให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและขวัญของพนักงานให้สูงขึ้น

โคช และเฟรนช์ (Coach and French) พบว่าประสิทธิภาพการทำงานเพิ่มมากขึ้นที่สุดในกลุ่มของการมีส่วนร่วมของคณาจารย์ทุกคน

ลิปพิต และไวท์ (Lippit and White) ทดลองการใช้ภาวะผู้นำแบบอัตนนิยมและแบบประชาธิปไตย กับกลุ่มทดลองต่อบรรยากาศของกลุ่มกับภาวะผู้นำ

แคมป์เบลล์ (Campbell) ค้นหาข้อเท็จจริงว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารของผู้ร่วมงานเป็นความรู้สึกที่ดีของผู้ร่วมงานนั้นการเพิ่มผลผลิตเป็นเงื่อนงำกับผู้นำ

บาวเวลต์ กรอส และไรท์ (Bavelas , Gross and Rite) คาทซ์และคาห์น (Datz and Kahn) ไมเออร์ (Maier) ได้ชี้ว่า การบริหารโดยการมีส่วนร่วมจะช่วยให้ผู้ร่วมงานได้มีโอกาสในการแสดงออกอย่างดี

ลิเคอร์ท (Likert) ให้ความสำคัญภาวะผู้นำกับภาวะการบริหารโดยมีส่วนร่วมก่อให้เกิดการประสานงาน แรงจูงใจ และประสิทธิภาพที่ดีกว่า

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2545 : 180 - 181) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา ดังนี้ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาเป็นวิธีการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาของชาติ โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคม (social institution) เช่นเดียวกับบ้าน เป็นตัวแทนของสถาบันครอบครัว หรือจัดเป็นตัวแทนของสถาบันศาสนา โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สังคมจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของสังคมในด้านให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกของสังคมนั้น ๆ ดังนั้น ภารกิจของโรงเรียน คือ การให้บริการทางการศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของสังคมวิธีการหนึ่งที่จะทราบความต้องการของสังคมก็คือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริการ

โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ชุมชนเป็นสิ่งแวดล้อมอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อโรงเรียนเป็นอย่างมาก ดังนั้น โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชนในการจัดการศึกษาให้แก่สมาชิกของชุมชนนั้น ด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของโรงเรียน นักการศึกษายอมรับว่า การศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น (Sergiovanni and Carer 1980 : 246) ดังนั้น ประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมในการบริหารในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ประชาชนต้องเสียภาษีการศึกษา เป็นภาษีโดยตรงที่จะต้องเสียให้ท้องถิ่น ประชาชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) เพื่อกำหนดนโยบาย ควบคุม ติดตามและประเมินผลการ จัดการศึกษาของท้องถิ่น

ในการบริหารการศึกษานั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องตระหนักถึงความสนใจของประชาชน (Public interest) ซึ่งความสนใจของประชาชนที่มีความหมายรวมถึงความต้องการของเยาวชน ความต้องการของชุมชน และความต้องการของสังคม ปัญหาความต้องการของประชาชน

เป็นเรื่องที่ซับซ้อน เมื่อความสนใจของประชาชนมีความสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องหาข้อมูลต่าง ๆ โดยขอความร่วมมือจากชุมชนโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหาร

หน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารคือ จัดหา จัดระบบ และจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ให้แก่คณะครู ชุมชนเป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญ ภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการจัดการศึกษา โรงเรียนประสบความสำเร็จเพราะให้ประชาชนมาเกี่ยวข้องด้วย การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

ในโรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องรู้จักหน้าที่ของความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน - โรงเรียน - ชุมชน โดยจะต้องให้ผู้ปกครอง และประชาชนมาเกี่ยวข้องในกิจการของโรงเรียน การมีส่วนร่วมทำให้ผู้ปกครองมีความพอใจในโรงเรียน มีความเชื่อถือและศรัทธาในโรงเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวสรุปได้คือ การบริหารแบบมีส่วนร่วมทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการเพิ่มสูงขึ้น พนักงานมีขวัญและกำลังใจในการทำงานและยังสามารถลดความขัดแย้งของบุคคลแต่ละคนได้ อีกทั้งก่อให้เกิดความสอดคล้องในวัตถุประสงค์ระหว่างบุคคลกับองค์กรอีกด้วย ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างยิ่งกับสถานการณ์ปัจจุบัน

นอกจากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นแล้ว การบริหารแบบมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. เมื่อผู้ร่วมงานใดมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการเปลี่ยนแปลง เขาจะยอมรับในการเปลี่ยนแปลง แทนที่จะต่อต้านการเปลี่ยนแปลง
2. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา - ผู้ใต้บังคับบัญชา จะมีความราบรื่นมากขึ้น ความไม่พอใจ - การร้องทุกข์น้อยลง
3. ความผูกพันของบุคลากรกับองค์กรจะรู้สึกผู้พันมากขึ้น
4. บุคลากรจะไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น เพราะบุคลากรรู้ แรงจูงใจและความต้องการของฝ่ายบริหาร
5. การบริหารผู้ใต้บังคับบัญชามีความง่ายขึ้น เพราะผู้ใต้บังคับบัญชายอมรับการเปลี่ยนแปลง และไว้วางใจฝ่ายบริหารมากขึ้น
6. การตัดสินใจทางการบริหารมีคุณภาพดีขึ้น
7. การติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรระดับสูงกับองค์กรระดับต่ำมีขึ้น
8. ก่อให้เกิดการสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2548 : 40 - 42) ได้กล่าวว่า ประโยชน์ที่โรงเรียนจะได้รับจากการบริหารแบบมีส่วนร่วม ถ้าดำเนินงานโดยประสบความสำเร็จ กระบวนการกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วมสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาการบริหารบางอย่างได้โดยใช้องค์ประกอบที่สำคัญห้าประการต่อสถาบันหรือระบบการศึกษา คือ

1. ความกระฉ่างในจุดประสงค์ เป้าหมายที่ให้คำจำกัดความอย่างชัดเจน จะส่งเสริมความรู้สึกของการตกลงและความผูกพันภายใน คณะครูจะเข้าใจเป้าหมายและมีความผูกพันกับการนำออกใช้เพราะเขามีส่วนร่วมในการรวบรวม การมีส่วนร่วมในการออกแบบกลยุทธ์นำไปสู่เป้าหมายที่ท้าทายยิ่งขึ้น และระดับการจูงใจสู่การทำเป้าหมายเหล่านั้นบรรลุผล

2. มีความผูกพันและการประสานงานมากขึ้นต่อการตัดสินใจ เป้าหมายที่ชัดเจนและเป็นที่ยอมรับสามารถใช้เพื่อประสานการตัดสินใจและการกระทำของครูและผู้บริหารในขอบข่ายจำนวนหนึ่ง เป้าหมายที่สร้างขึ้นร่วมกันจะเป็นจุดรวมที่สำคัญและเป็นจุดอ้างอิงสำหรับการตัดสินใจในอนาคต เมื่อเอกบุคลลเข้าใจจุดประสงค์ขององค์กร เขาก็มีแนวโน้มที่จะมีความผูกพันมากขึ้นต่อการตัดสินใจเหล่านั้น

3. การแก้ปัญหาคความขัดแย้งอย่างมีประสิทธิภาพ เป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกันให้กลไกสำหรับแก้ปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นระหว่างหน่วยงานหรือเอกบุคลลขององค์กร เป้าหมายให้กรอบของข้อตกลงภายในทั้งหมดซึ่งสามารถจัดการกับความขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์

4. ความสามารถในการปรับตัวสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง เป้าหมายที่ตัดสินใจร่วมกันช่วยเพิ่มความสามารถขององค์กรเพื่อตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดตั้งเป้าหมายอย่างต่อเนื่องที่ให้โรงเรียนเข้าร่วมในการประเมินตนเองในการตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้า และประสิทธิผลของโปรแกรมเป็นตัวนำที่มีประโยชน์สำหรับผู้บริหารและคณะครูเพื่อวิเคราะห์กันใในสภาวะการเปลี่ยนแปลงและเพื่อหาคำตอบของปัญหาาร่วมกัน

5. ปรับปรุงใหม่ กระบวนการตั้งเป้าหมายแบบมีส่วนร่วมให้โอกาสอย่างต่อเนื่องในการปรับปรุงระดับพลังงานขององค์กรเสียใหม่ โดยให้การประเมินเพื่อความเป็นเลิศ Judy Guiley - Amado ผู้อำนวยการปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษาระดับมัธยมศึกษา Vallejo (California) Unified School District ได้กล่าวว่า กระบวนการตั้งเป้าหมายแบบมีส่วนร่วม “ประเด็นว่าเรามองโรงเรียนของเราเป็นสถาบันที่มีการเคลื่อนไหว มิใช่หยุดนิ่ง”

โดยสรุปจะเห็นได้ว่า ประโยชน์ของการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีผลโดยตรงต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและกำลังใจของพนักงาน อันจะเป็นผลให้เกิดการยอมรับและมีความผูกพันระหว่างบุคลากรด้วยกันและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

1.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร โดยตรงนั้น ยังไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนมีแต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เช่น

อำนาจ อนันตชัย (2527 : 130) กล่าวว่า iva การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นส่วนสำคัญของการรวมกลุ่มคน แล้วจูงใจไปยังจุดประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Leader) ผู้นำพลวัต (Dynamic Leader) คือ ผู้นำที่มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ ผู้นำที่ไม่ดีคือ ผู้นำที่ไม่มีผลงาน ไม่สร้างสรรค์ หรือที่เรียกว่าผู้นำนิเสธ (Negative Leader)

ผลของการใช้ทฤษฎีสร้างผู้นำจึงทำให้เกิดการระดมความช่วยเหลือ ร่วมมือกัน ผู้ปฏิบัติงานมีขวัญและกำลังใจที่ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นำไปสู่การมีส่วนร่วมที่แท้จริง

สมภพ คชินธนานันท์ (2541 : 15 - 16) ได้กล่าวว่า ทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative)

ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนและผู้นำถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง/ถอดถอน ผู้นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานดี การมีส่วนร่วมตามทฤษฎีนี้มีได้เปิด โอกาสให้ผู้ตามได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์การอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ารับสมัครเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงแค่ไม้ประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ทฤษฎีนี้เน้นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางแผน นโยบาย ยิ่งกว่านั้นทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมือง และสังคม ที่มีความรับผิดชอบนั้นก็คือ การไม่ยอมให้มีส่วนร่วม นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

ปัจจุบันได้มีการพูดถึง “การบริหารแบบยึดโรงเรียนเป็นฐาน” (School Based Management หรือเรียกโดยย่อว่า SBM) ซึ่งหมายถึงการบริหาร โรงเรียนที่ยึดหลักการกระจายอำนาจจากส่วนกลางที่มุ่งให้มีการตัดสินใจร่วมกันในระดับหน่วยปฏิบัติระหว่าง

- 1) กลุ่มผู้ให้บริการการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้แทนครู และบุคลากรทางการศึกษา
- 2) กลุ่มผู้รับบริการการศึกษา ได้แก่ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน และผู้แทนองค์กรประเภทต่าง ๆ ในชุมชน

โดยให้โรงเรียนตัดสินใจอย่างมีอิสระสูงขึ้น และมีความรับผิดชอบต่อบทบาท และภารกิจของโรงเรียนที่พึงมีต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ และ วิชาการ

วูร์มและเยทตัน (Vroom and Yetton , 1973) ได้เสนอแนวทางในการที่จะกำหนดว่าเมื่อไรควรจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยอย่างไรในการตัดสินใจ

ตัวแบบ (model) ของ วูร์มและเยทตันได้เสนอแนะว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนี้ ควรจะขึ้นกับธรรมชาติของปัญหาและสถานการณ์ในการกำหนดรูปแบบและปริมาณของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น วูร์มและเยทตันได้เสนอกฎไว้ 2 กลุ่ม คือ

1. ครูก่อนแรกเป็นการส่งเสริมคุณภาพของการตัดสินใจ

2. ครูก่อนที่สองเป็นการส่งเสริมการยอมรับการตัดสินใจ

ในการตัดสินใจนั้นมีทางเลือกอยู่ 5 วิธี ตั้งแต่ผู้บริหารตัดสินใจเองคนเดียว (unilateral) ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ (shared) ทางเลือกในการตัดสินใจทั้ง 5 วิธี มีดังนี้

1) ผู้บริหารใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วตัดสินใจเองตามลำพัง

2) ผู้บริหารแสวงหาข้อมูลจากผู้อื่นและตัดสินใจเอง

3) ผู้บริหารหาหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นรายคนแสวงหาความคิดและข้อเสนอแนะแล้วตัดสินใจเอง

4) ผู้บริหารปรึกษากับผู้เกี่ยวข้องเป็นกลุ่มแสวงหาความคิดเห็นร่วมกัน โดยการอภิปรายแล้วตัดสินใจ

5) ผู้บริหารร่วมคิดกับกลุ่มเกี่ยวกับสถานการณ์และปัญหาแล้วกลุ่มตัดสินใจ

จากแนวคิดของวูร์ม และเยทตัน (Vroom and Yetton) พอสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ประกอบกัน เช่น จากบุคคล กลุ่มบุคคล เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีคุณภาพ และเกิดการยอมรับในการตัดสินใจนั้น ดังนั้น ข้อมูลจึงถือว่าเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

เฮอร์เซย์ และบลันชาร์ด (Hersey and Blanchard) (อ้างในเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ 2536 : 96 - 97) ได้ศึกษาภาวะผู้นำที่มหาวิทยาลัยแห่งรัฐ โอไฮโอ และจากทฤษฎี 3 มิติ ของ เรดดีน (Reddin) ได้แบ่งภาวะผู้นำออกเป็น 4 แบบ คือ

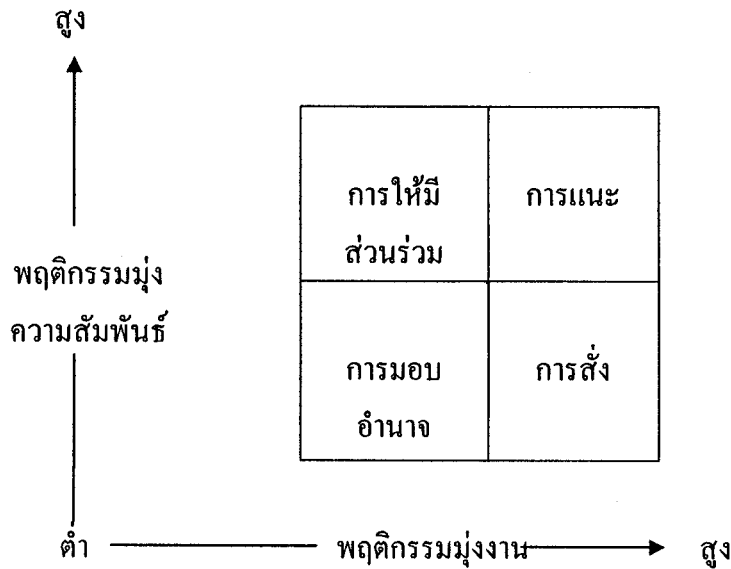
1. แบบสั่ง (telling) เป็นพฤติกรรมมุ่งงานสูงสัมพันธ์ต่ำ

2. แบบการแนะ (selling) เป็นพฤติกรรมมุ่งงานสูงสัมพันธ์สูง

3. แบบการให้มีส่วนร่วม (participation) เป็นพฤติกรรมมุ่งงานต่ำสัมพันธ์สูง

4. แบบการมอบอำนาจ (delegating) เป็นพฤติกรรมมุ่งงานต่ำสัมพันธ์ต่ำ

แบบภาวะผู้นำแบบใดจะมีประสิทธิผลหรือไม่อย่างไร ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ และ พฤติกรรมผู้นำทั้ง 4 แบบ แสดงให้เห็นดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2.3 แบบภาวะผู้นำของ Hersey and Blanchard

ที่มา : เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ “หน่วยที่ 5 ภาวะผู้นำ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา 2536* หน้า 96 – 97 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

รีดเดอร์ (Reeder , 1974 : 39 – 53) ได้กล่าวว่า การกระทำทางสังคม (Social action) ประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยหลายประการมิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยหนึ่งและได้อธิบายถึงเหตุผลในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใด ของบุคคลว่า ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่เรียกว่า ความเชื่อหรือความไม่เชื่อ (believes or disbelieves) มิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง การกระทำของมนุษย์ในเรื่องใดก็ตามขึ้นอยู่กับปัจจัยดังกล่าวต่อไปนี้

1. เป้าหมาย (goal)
2. ความเชื่อถือที่สืบทอดกันมา (belief orientation)
3. ค่านิยมมาตรฐาน (standard values)
4. นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี (habit and custom)
5. ความคาดหวัง (expectation)

6. ความผูกพัน (commitments)
7. แรงเสริม (reinforcement)
8. โอกาส (opportunity)
9. ความสามารถ (ability)
10. การสนับสนุน (support)

ส่วนปัจจัยหรือสาเหตุที่มีผลต่อการกระทำทางสังคม มีดังนี้ คือ

1. ในสถานการณ์ของการกระทำทางสังคม จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งแต่ละคนก็มีเหตุผลแต่ละอย่างในการตัดสินใจการกระทำ

2. บุคคลหรือองค์การจะตัดสินใจหรือแสดงการกระทำบนพื้นฐานของกลุ่มเหตุผลซึ่งตัดสินใจเองได้ว่ามั่นคงหรือตรงกับปัญหาและสถานการณ์นั้น ๆ

3. เหตุผลบางประการอาจสนับสนุนการตัดสินใจและเหตุผลบางประการอาจต่อต้านการตัดสินใจ เหตุผลนั้นผู้ตัดสินใจให้น้ำหนักที่แตกต่างกันในการเลือกเหตุผลหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

4. เหตุผลในการตัดสินใจนั้นไม่ใช่ว่ามาจากเหตุผลใดเหตุผลหนึ่ง

5. การตัดสินใจกลุ่มของเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ๆ จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทุกโอกาส

6. กลุ่มของปัจจัยหรือเหตุผลที่มีอิทธิพลต่อการกระทำทางสังคมนั้นย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลง

7. สำหรับกรณีเฉพาะอย่าง ภายใต้การกระทำทางสังคมจะมีบ่อยครั้งที่มีการเลือกสองหรือสามทาง เพื่อที่จะตอบสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ

8. ผู้กระทำหรือผู้ตัดสินใจอาจเลือกทางใดทางหนึ่ง

9. เหตุผลที่จะตัดสินใจสามารถที่จะมองเห็นได้จากทางเลือกที่ถูกต้อง

จากแนวคิดของรีดเดอร์ (Reeder) พอสรุปได้ว่า การเร้าให้เกิดกิจกรรมทางสังคม เพื่อให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม โดยอาศัยปัจจัยหลายปัจจัย เช่น ความเข้าใจในวิถีชีวิต ค่านิยม จารีตประเพณี ทัศนคติของบุคคล การพัฒนาโดยใช้สิ่งเร้าที่เหมาะสมจะนำไปสู่การที่สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนในรูปแบบของการมีส่วนร่วมและสมัครใจ

โดยสรุปจากแนวคิดทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมมีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมตามบทบาท สถานภาพ ประสพการณ์ต่าง ๆ และเหตุผลตลอดจนความเชื่อของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการเลือกจุดมุ่งหมายและวิธีดำเนินการ เพื่อต้องการได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคม เพื่อต้องการรางวัล ตลอดจน

เกียรติยศชื่อเสียง หรือเพื่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างแท้จริง ดังนั้น การมีส่วนร่วมจึงเป็นกิจกรรมที่กลุ่มบุคคลร่วมกันกระทำการไปสู่จุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน

1.5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม

1.5.1 ความหมายของปัจจัย

คารณี พาลุสูก (2530 : 157) กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบที่ผลักดันบุคคลให้เกิดพลังนำไปสู่การกระทำ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายตามที่ต้องการ

บรรค์ชัย พันธูชา (2541 : 28) ได้กล่าวถึงปัจจัยในชุมชนว่า หมายถึง การศึกษาของชาวบ้านมีระดับสูงขึ้น ผู้เรียน) มีความสามัคคีกลมเกลียวกัน และมีระบบการจัดการความขัดแย้งภายในชุมชน โครงสร้างสังคม เป็นสังคมที่เปิดโอกาสให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน แรงจูงใจของชาวบ้านที่ต้องการเข้าร่วมโครงการ หรือองค์กรที่เสริมสร้างหลักประกันชีวิต โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจหลายอย่าง โดยเฉพาะระบบเกษตรแบบไร่นาสวนผสม และปัจจัยภายนอกชุมชนหมายถึง บทบาทเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชน พ่อค้า นักธุรกิจที่อยู่นอกชุมชน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 686) ได้ให้ความหมายของคำว่าปัจจัย หมายถึง เหตุ หนทาง เหตุอันเป็นทางให้เกิดผล

อนันต์ ธิดา (2544 : 9) ได้ให้ความหมายของคำว่าปัจจัย หมายถึง เหตุ หรือการกระทำ ใด ๆ ที่สนับสนุนการเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

จึงอาจสรุปได้ว่าปัจจัยหมายถึงสิ่งที่เป็นเหตุก่อให้เกิดผลกระทบ สัมพันธ์หรือก่อให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

1.5.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมโดยทั่วไป

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมมีองค์ประกอบหลายประการ จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานการวิจัยของนักวิชาการหลาย ๆ คนปรากฏว่า มีแนวคิดที่หลากหลายดังเสนอต่อไปนี้

อนุภาพ ธีรลาภ (2528 : 21 – 26) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบ และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา พบว่า ปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมีอยู่ 4 ประการ คือ ความใกล้ชิดเจ้าหน้าที่ของรัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ในการตอบแทน การยอมรับแบบอย่าง และความเชื่อถือในตัวผู้นำ

ธวัช เบญจาทิกุล (2529 : 25 – 26) พบว่า ปัจจัยที่มีผลผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย
2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน
3. รางวัลตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลสหกรณ์ ออมทรัพย์ หรือธนาคารข้าว

ไพโรจน์ พรหมสาส์น (2530 : 328 -330) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยทั่ว ๆ ไป อาจแบ่งได้เป็น 3 ปัจจัยใหญ่คือ ปัจจัยจากชุมชนเอง จำแนกได้เป็น 4 ส่วน คือ ศักยภาพของชุมชนทางด้านกายภาพ (Physical potentiality) ศักยภาพของชุมชนทางด้านเศรษฐกิจ (Economic potentiality) ศักยภาพด้านสังคม (Social potentiality) และศักยภาพทางการเมือง (Political potentiality) ปัจจัยจากข้าราชการและระบบราชการ พิจารณาได้ 2 ลักษณะคือ ปัจจัยจากระบบบริหารราชการ และปัจจัยจากตัวข้าราชการเอง ปัจจัยจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่น สภาพความเจริญของสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และสภาพสังคมใหญ่ที่ชุมชนนั้น ๆ สังกัดด้วย

ประวิทย์ พูจิตรกานนท์ (2530 : 1 – 5) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยการบริหารกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชนในการพัฒนามี 5 ปัจจัย ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสังคม
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยด้านการเมือง
4. ปัจจัยด้านวัฒนธรรม
5. ปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคม

ไตรรัตน์ โภคพลากรณ์ (2538 : 126 - 127) ได้กล่าวว่า การศึกษาทำความเข้าใจปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ เป็นสิ่งจำเป็นที่นักบริหารจะต้องรู้และเข้าใจ เพื่อจะได้เป็นประโยชน์ต่อการบริหาร อันจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประหยัด และมีประสิทธิผล ซึ่งสามารถแบ่งปัจจัยแวดล้อมทางการบริหารได้ 2 ประเภทด้วยกันคือ ปัจจัยแวดล้อมภายนอก หมายถึงปัจจัยที่อยู่ภายนอกองค์การที่เป็นทางการ มีอิทธิพลโดยตรงต่อการดำเนินงานขององค์การ ได้แก่ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ปัจจัยแวดล้อมภายในหมายถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่ภายในองค์การที่ส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์การคือ คน โครงสร้าง ระบบงาน งานและเทคโนโลยี

รีดเดอร์ (Reeder) อ้างใน จูฮาร์ตัน วุฒิสมาชิก (2538 : 25) ได้สรุปปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 11 ประการ ดังนี้

1. การปฏิบัติตนให้คล้อยตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง
 2. มาตรฐานคุณค่า บุคคล และกลุ่มบุคคลดูเหมือนจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้องกับมาตรฐานคุณค่าของตนเอง
 3. เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคล ดูเหมือนจะส่งเสริม ปกป้องและรักษาเป้าหมายของตนเอง
 4. ประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลและกลุ่มบุคคลบางครั้งมีรากฐานมาจากประสบการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา
 5. ความคาดหวังบุคคลและกลุ่มบุคคล จะประพฤติตามแบบที่ตนคาดหวังว่าจะประพฤติในสถานการณ์เช่นนี้ ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่น ในลักษณะที่ตนคาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน
 6. การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองถูกบังคับให้ทำ
 7. การมองแต่ตนเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งคิดว่าตัวเองถูกบังคับทำ
 8. นิสัย และประเพณี บุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรานิสัยชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ
 9. โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้น เท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา
 10. ความสามารถบุคคล และกลุ่มบุคคล มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบางอย่างที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้ทำให้สถานการณ์เช่นนั้น
 11. การสนับสนุนบุคคล และกลุ่มบุคคลมักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขารู้ว่าได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น
- จอห์น เอ็ม โคเฮน และนอร์แมน ที อัฟฮอฟฟ์ (John M. Cohen and Norman T. Uphoff, 1977 : 143 – 158) ได้กล่าวถึงกลุ่มปัจจัยที่เป็นบริบทของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทที่เกี่ยวข้องกับผู้ออกแบบโครงการ ผู้นำโครงการ ไปปฏิบัติ และผู้ประเมินโครงการ 6 กลุ่มปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านกายภาพและชีวภาพ (Physical and Biological Factors) ได้แก่ สภาพภูมิอากาศการเพาะปลูกพืช ความสัมพันธ์ระหว่างประชากรกับพื้นที่

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors) ได้แก่ การเป็นเจ้าของกิจการ/ที่ดิน การเป็นผู้เช่า การออม การจ้างงาน ลักษณะอาชีพ ระดับรายได้ – รายจ่าย การพัฒนาอุตสาหกรรม การตลาด การขนส่ง และปัจจัยพื้นฐาน

3. ปัจจัยทางการเมือง (Political Factors) ได้แก่ โครงสร้างของรัฐบาลที่รวมอำนาจ หรือกระจายอำนาจ การแข่งขันของกลุ่มการเมือง หรือกลุ่มการเมืองแบบเดียว ความเชื่อทางการเมือง การปรับตัวของประชาชน

4. ปัจจัยทางด้านสังคม (Social Factors) ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกับบุคคล รูปแบบขององค์กร รูปแบบของกิจกรรม ที่ตั้ง และโครงสร้างของชุมชน พื้นฐานลักษณะของการรวมกลุ่ม (ความเป็นญาติ ศาสนา ภาษา)

5. ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Factors) ได้แก่ ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ การปรับตัว ความร่วมมือ บทบาท ความแตกต่างทางเพศ ความแตกต่างทางการเมือง สังคม

6. ปัจจัยทางด้านประวัติความเป็นมา (Historical Factors) ได้แก่ การตั้งถิ่นฐาน การเป็นอาณานิคม ความสัมพันธ์กับผู้มีอำนาจทางการเมือง ความซับซ้อนของเทคโนโลยี ประสิทธิภาพเดิมในการพัฒนาชนบท

อรุณา ราว (Aruna Rao) 1991 : 13 – 14) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้สามารถพิจารณาบุคคลในการร่วมงานของกลุ่มชน ต้องสามารถแก้ปัญหา และก่อให้เกิดประโยชน์ ซึ่งกันและกัน โครงสร้างของสถาบัน รวมทั้งลักษณะของระบบราชการ การให้บริการประชาชน และการเผยแพร่ความรู้ เทคโนโลยี และทักษะต่าง ๆ สถิติและตัวแปรด้านประชากร สังคม และวัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน ได้แก่ วิถีชีวิตของครอบครัว และความเชื่อทางศาสนา การควบคุมทางกฎหมาย การศึกษาอบรม สถานการณ์ทางการเมืองทั้งภายใน และภายนอก ขาดทักษะในการวางแผนและการแก้ปัญหา

มาร์ค เอส โฮแมน (Mark S. Homan, 1999 : 182) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่น่าสนใจในการมีส่วนร่วมไว้ 6 ประการ คือ ภาวะผู้นำของผู้มีส่วนร่วม บุคคลผู้มีส่วนร่วม ผู้สนับสนุนการมีส่วนร่วมโดยตรง ผู้มีส่วนร่วมชั่วคราว ที่ปรึกษา ผู้ให้การสนับสนุนภายนอก

จึงอาจสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปประกอบด้วยปัจจัยภายในองค์กร ได้แก่บุคคล โครงสร้าง ระบบบริหาร ปัจจัยภายนอกองค์กร ได้แก่สภาพสังคม

เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวดังนี้เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของบุคคลหรือองค์การ

1.5.3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา องค์ประกอบและรูปแบบในการมีส่วนร่วมส่วนใหญ่แล้วจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงหรืออาศัยรูปแบบ หลักการและวิธีการอย่างเดียวกันกับปัจจัยของการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปเพียงแต่จะเน้นเกี่ยวกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการศึกษา และได้มีนักวิชาการ นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษาที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้หลายท่าน ดังนี้

สุทิน เนียมพลับ (2538 : 777 – 782) กล่าวถึงปัจจัยที่สำคัญที่เป็นผลกระทบของการศึกษาในชนบทได้แก่ ระบบโครงสร้างของการศึกษายังขาดความเสมอภาค ความสมดุล โอกาสทางการศึกษา และขาดเอกภาพ การเปลี่ยนแปลงของหลักสูตร การให้บริการความรู้และวิทยฐานะแก่ครูชนบทไทย การเลือกสรรหา สับเปลี่ยน และการใช้บุคลากรทางการศึกษาในชนบท การให้บริการทางการศึกษาแก่นักเรียน การจัดงบประมาณด้านการศึกษาพัฒนาชนบท สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ คุณภาพของบุคลากรในชนบท คุณภาพของผู้เรียนผู้ปกครอง ความเชื่อถือ ประเพณี วัฒนธรรม ทักษะคติของชาวชนบท สภาพแวดล้อมทางสังคม อิทธิพลทางการเมือง คุณภาพของผู้นำในชนบท และสุขภาพอนามัยของผู้เรียนและชุมชน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541: 7) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนได้แก่ด้านกรรมการการศึกษา และด้านโรงเรียน

ไพฑูริ ลิทธิสุนทร และคณะ (กองบรรณาธิการสานปฎิรูป 2543 : 83) ได้กล่าวถึงสภาพที่มีผลทางบวกของปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

โรเบิร์ต อี ร็อกเวลล์ (Robert E. Rockwell, 1966 : 12) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการศึกษาที่เกี่ยวข้องของผู้ปกครองต่อการวางแผน/โครงการ ระหว่างผู้ปกครองและครู ได้แก่ ความเชื่อ ความเข้าใจทางการศึกษา พฤติกรรมที่มีผลต่อนักเรียน ความซาบซึ้งต่อการอำนวยความสะดวกของครู

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 268 – 275) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนในการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน จำแนกออกเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

1. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

ปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ได้แก่

1.1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

1.1.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีการอุตสาหกรรมเป็นแกนหลัก ช่วยให้ชุมชนมีความพร้อมในการสนับสนุนทรัพยากรให้กับโรงเรียน

1.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจดี ส่งเสริมให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชน มาก

1.2 ปัจจัยด้านการเมืองการปกครอง ได้แก่การเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง การปกครองในท้องถิ่น ก่อให้เกิดการแข่งขันทางการเมือง ซึ่งในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ผู้สมัครมักจะต้องไปพบประชาชนและช่วยเหลือกิจกรรมของสังคม โดยเฉพาะวัดกับโรงเรียนอันเป็นสถาบันหลักของชุมชน จึงเป็นปัจจัยกระตุ้นให้นักการเมืองท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

1.3 ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทยที่มีนิสัยชอบทำบุญบริจาคให้ทาน และไม่ค่อยจะปฏิเสธคำร้องขอของผู้อื่น โดยเฉพาะ โรงเรียนอันเป็นสถาบันสอนบุตรหลานให้เป็นคนดีมีความรู้ จึงเป็นปัจจัยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน

ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ประกอบด้วย

2.1 ความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อ โรงเรียน หากโรงเรียนสร้างความศรัทธาให้กับชุมชนได้ เช่น ผลการเรียนดี นักเรียนสามารถสอบชิงทุนหรือสอบเข้าสถาบันที่มีชื่อเสียงได้ โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศ ครู อาจารย์ เอาใจใส่ต่อนักเรียน โรงเรียนชนะการประกวดผลงานทางวิชาการ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ชุมชนเกิดความศรัทธาต่อโรงเรียน

2.2 ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน และต้องมีหน้าที่ต่อโรงเรียน ความรู้สึกดังกล่าวมักจะอยู่ในรูปของโรงเรียนของเรา การเป็นศิษย์เก่า การเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการก่อตั้งและทำนุบำรุงโรงเรียน การเป็นผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ

2.3 ความคาดหวังของชุมชนต่อโรงเรียน ได้แก่ความคาดหวังว่าโรงเรียนจะสั่งสอนบุตรหลานของเขาให้เป็นคนเก่ง คนดี และคาดหวังให้โรงเรียนมีคุณภาพไม่เป็นที่รองโรงเรียนอื่น

2.4 ชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีกับโรงเรียน หากผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนให้การต้อนรับประชาชนอย่างดี โรงเรียนเอาใจใส่บุคลากรของประชาชน ชุมชนก็จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนด้วยดี

3. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

ในส่วนของปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนที่เป็นปัจจัยส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน จำแนกออกเป็น 4 ส่วน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

3.1 ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียน ประกอบด้วย

ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหาร โรงเรียน ได้แก่

- 1) ผู้บริหารรุ่นก่อนสร้างสมศรัทธาเอาไว้
- 2) ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
- 3) ผู้บริหารโรงเรียนทำงานเข้ากับกรรมการศึกษา/กรรมการ

โรงเรียนได้

- 4) ผู้บริหารให้เกิดริและให้กำลังใจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมกับ

โรงเรียน

- 5) ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติตัวดี และมีความรู้ความสามารถดี

- 6) ผู้บริหารโรงเรียนเป็นคนท้องถิ่น

ปัจจัยเกี่ยวกับครูในโรงเรียน ได้แก่

- 1) ครูในโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
- 2) ครูมีความรักความผูกพันและรู้สึกรักว่าเป็นเจ้าของโรงเรียน
- 3) โรงเรียนมีครูเก่าแก่หรือมีศิษย์เก่าปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียน
- 4) ครูสนใจเด็กและเอาใจใส่การเรียนการสอนดี
- 5) คณะครูมีความสมัครสมานสามัคคีกัน

3.2 ปัจจัยเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่

- 1) โรงเรียนเป็นผู้เข้าไปขอความร่วมมือจากชุมชน
- 2) โรงเรียนสร้างระบบที่เอื้อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เช่นเชิญ

บุคคลในชุมชนให้เข้ามาเป็นกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน

- 3) โรงเรียนให้ความเอื้อเพื่อแก่ชุมชน เช่น การให้บริการต่าง ๆ แก่

ชุมชน

- 4) โรงเรียนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน
- 5) สร้างความมั่นใจให้กับชุมชนว่า เด็กที่เข้ามาเรียนในโรงเรียนจะ

ได้รับความปลอดภัย

3.3 ปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่

- 1) โรงเรียนมีนโยบายและแผนงานที่ดี
- 2) โรงเรียนมีความน่าเชื่อถือด้านการเงิน
- 3) โรงเรียนมีชื่อเสียงดี ได้แก่ชื่อเสียงด้านการเรียนและอื่น ๆ
- 4) โรงเรียนมีการพัฒนาที่ดี เช่น ในด้านคุณภาพการเรียนการสอน

ด้านอาคารสถานที่ เป็นต้น

3.4 ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนในด้านอื่น ๆ ได้แก่

- 1) ประวัติความเป็นมาของโรงเรียน
- 2) ความเป็นโรงเรียนของชุมชน ได้แก่ โรงเรียนตั้งอยู่ในท้องถิ่น ให้บริการแก่คนในท้องถิ่น หรือคนในท้องถิ่นมีส่วนในการก่อสร้างทำนุบำรุง การศึกษา
- 3) โรงเรียนมีทีมงานที่ดี ทั้งผู้บริหาร คณะครูและกรรมการ
- 4) ชื่อของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับคนในชุมชน เช่น โรงเรียนที่ตั้งชื่อตามชื่อหรือชื่อสกุลของคนในชุมชน ส่งผลให้คนในตระกูลนั้น ๆ เข้ามาช่วยทำนุบำรุง โรงเรียนใน ระยะเวลาต่อมา

- 5) โรงเรียนเป็นแหล่งสร้างประโยชน์ให้แก่ผู้ที่มีส่วนร่วม

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 61 – 62) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับตัวของชาวชนบท ซึ่งมีประเด็นสำคัญ ๆ ดังนี้

1.1 ชาวชนบทขาดนิสัยการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังและถาวร จะมีแต่การทำงานเป็นครั้งคราว ทั้งนี้ เพราะในอดีตประเทศไทยเป็นสังคมที่มั่งคั่ง จึงไม่จำเป็นต้องเสริมสร้างการทำงานร่วมกัน

1.2 ชาวชนบทไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เต็มไปด้วยความไม่แน่นอน เพราะต้องพึ่งพาธรรมชาติเป็นอย่างมาก ส่งผลต่อการที่จะยอมรับของแปลกใหม่ก็ต่อเมื่อแน่ใจว่าจะได้รับประโยชน์โดยตรงในระยะสั้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมที่หวังผลระยะยาวจึงค่อนข้างยากลำบาก

1.3 ชาวชนบทไทยอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์ และลัทธิพ่อปกครองลูก (Paternalism) ทำให้คิดหวังพึ่งบุคคลภายนอกมากเกินไปและหวังที่จะให้คนอื่นทำทุกสิ่งทุกอย่างให้

1.4 ชาวชนบททราบว่าตนเป็นผู้มีฐานะต่ำต้อยในสังคม ทำให้กลัวคนภายนอก ดูถูก เจ้าหน้าที และนักพัฒนาจึงหาข้อมูลที่แท้จริงจากชนบทได้ยาก

1.5 ชาวชนบทมักจะเลือกผู้นำที่คิดว่าจะสามารถอุปถัมภ์ตนได้ จึงมักจะเลือกจากคนรวย ผู้มีหน้ามีตาหรือสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่หรือบุคคลภายนอก

1.6 คนไทยทั่วไปโดยเฉพาะชาวชนบทไม่ชอบแสดงตัวเป็นศัตรูกันซึ่งหน้า และไม่ชอบโต้เถียง

1.7 ชาวบ้านไม่คุ้นเคยกับการฝึกให้วางแผนการทำงานล่วงหน้า ดังนั้น ผลงานของชาวชนบทจึงไม่ค่อยเป็นระบบและขาดทัศนยะด้านเวลา

2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวเจ้าหน้าที่หรือระบบราชการ จำแนกเป็นประเด็นย่อย ๆ ได้ ดังนี้

2.1 นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน

2.2 ระบบการจัดสรรงบประมาณจัดทำกันในส่วนกลาง ทำให้โครงการที่มาจากเจ้าหน้าที่ และชาวชนบทจึงเกิดขึ้นยากลำบาก

2.3 ระบบการบริหารที่ถูกสั่งการมาจากเบื้องบน ทำให้การประสานงานของเจ้าหน้าที่ระดับสนามของแต่ละกรม กอง เป็นไปด้วยความยากลำบาก รวมทั้งแนวทางการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายมีความเข้าใจแตกต่างกัน

2.4 ระบบการให้ทุนให้โทษ ไม่ได้ใช้ผลของการปฏิบัติงานที่เกิดแก่ชาวบ้านอย่างแท้จริง แต่ถือเอาความพอใจของผู้บังคับบัญชาและกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นหลัก

2.5 วัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ – ผู้น้อย และระบบอุปถัมภ์ ทำให้เจ้าหน้าที่เข้าใจว่าตนเองมีฐานะสูงกว่าชาวชนบท

2.6 เจ้าหน้าที่ราชการมีแนวโน้มที่จะชอบทำงานสำนักงาน

2.7 บุคคลภายนอกและผู้เกี่ยวข้องกับเกษตรบางคน ยังไม่ต้องการให้ชาวชนบทร่วมมือกันและรวมตัวกันอย่างแท้จริง

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2543 : 23) ได้เสนอว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทย มีปัจจัยหรือองค์ประกอบ (factors) ที่สำคัญ 8 ประการ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และโลกาภิวัตน์

สมศักดิ์ จีเพ็ชร (2544 : 20 – 21) ได้สรุปว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษา มี 4 กลุ่มปัจจัย ได้แก่

1. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา หน้าที่การงาน/อาชีพ ประเภทกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้ง สถานภาพการสมรส จำนวนบุตร รายได้ ที่พักปัจจุบัน และปัจจัยเกี่ยวกับตัวกรรมการ ได้แก่ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ความคุ้นเคยผูกพันกับบุคลากรในโรงเรียน การบริจาคทรัพย์สินที่ดิน การเป็นศิษย์เก่า การเคยเป็นบุคลากรของโรงเรียน การเคยเป็นกรรมการอื่นของโรงเรียน การเป็นผู้นำชุมชน การเป็นผู้ที่ชุมชนยกย่องให้เกียรติ ความเข้าใจหลักการมีส่วนร่วม ความรู้สึกว่าตนเองมีประโยชน์ต่อสังคม ความเชื่อทางศาสนาและวัฒนธรรม การมีประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา ความต้องการรักษาผลประโยชน์ของนักเรียนและผู้ปกครอง การมีบุตรหลานที่อยู่ในปกครองเป็นนักเรียนอยู่ในโรงเรียน

2. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ประกอบด้วย ด้านโรงเรียน ได้แก่ ชื่อเสียงของโรงเรียน การกำหนดเขตบริการเพื่อรับนักเรียน การเปิดโอกาสให้กรรมการมีส่วนร่วม การติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การชี้แจงให้ความรู้แก่กรรมการ วิธีสรรหาคัดเลือกกรรมการ ความชัดเจนในนโยบายเป้าหมาย แนวทางการให้การศึกษาอบรม งบประมาณที่ได้รับ การมีเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าทันสมัย ทรัพย์สินรายได้ การยกย่องให้เกียรติกรรมการ สิ่งตอบแทนกรรมการ การสร้างความเข้าใจ ด้านผู้บริหาร ได้แก่ ลักษณะการเป็นผู้นำ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีคุณธรรม จริยธรรม การมีมนุษยสัมพันธ์ ชื่อเสียง ความเสียสละ ด้านครู อาจารย์ ได้แก่ ความสามัคคี ความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม จริยธรรม การมีมนุษยสัมพันธ์ ชื่อเสียง การปฏิบัติงาน ด้านนักเรียน ได้แก่ ความสามารถด้านวิชาการ ความสามารถทางด้านกิจกรรม ความมีระเบียบวินัย ชื่อเสียง

3. กลุ่มปัจจัยที่เกี่ยวกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ได้แก่ ความเจริญ หรือล้าหลัง ความรู้ ความสามารถของคน ความรัก ความสามัคคีของคน ความเชื่อ ประเพณีวัฒนธรรม ความรู้ความสามารถของผู้นำ ลักษณะของชุมชน

4. กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพเศรษฐกิจ บทบาทเจ้าหน้าที่ของรัฐ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นโยบายของรัฐ สภาพสังคม การส่งเสริมสนับสนุนจากผู้นำประเทศ

จากการประมวลแนวคิดของนักวิชาการต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ดังนี้ คือ สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มักจะมีการร่วมในด้านการวางแผน การจัดหาทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการติดตามประเมินผล สำหรับปัจจัยที่

ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย สภาพเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็น องค์กรส่วนหนึ่งของชุมชน ประกอบด้วย ความศรัทธา บทบาทหน้าที่ และความสัมพันธ์ ปัจจัย เกี่ยวกับสถานศึกษา ประกอบด้วย วิธีปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงาน ซึ่งผู้ศึกษาวิจัยได้นำไปใช้ เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขององค์การ บริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

2. หลักการจัดการศึกษาทั่วไปและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1 แนวคิดและหลักการจัดการศึกษาทั่วไป

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาของประเทศไทย ได้ใช้แนวทางการจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาโดยทั่วไปไว้ดังนี้

2.1.1 ความมุ่งหมายและหลักการ

- 1) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 2) ในกระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริม สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความ ภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็น สากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 3) การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 3 ประการ คือ (1) ให้เป็นการศึกษาตลอด ชีวิตสำหรับประชาชน (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (3) การพัฒนาสาระและ กระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
- 4) การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลัก 6 ประการ คือ (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจาย อำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) มีการกำหนด

มาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาครู ณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

2.1.2 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา

1) การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับ การศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเอง ได้หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษา ขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย สำหรับบุคคลที่มีความสามารถพิเศษต้องจัดการศึกษาให้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของ บุคคลนั้น

2) บิดา มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความ ดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามกฎหมาย ตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษา ภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

3) นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และ สถาบันสังคมอื่น มีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้วย

4) บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิได้รับสิทธิ ประโยชน์จากรัฐตามควรแก่กรณี 3 ประการ คือ (1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถ ในการเลี้ยงดูบุตร (2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) การลดหย่อนหรือ ยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษา

2.1.3 ระบบการศึกษา

1) การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอก ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จ การศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนด จุดมุ่งหมาย รูปแบบ และวิธีการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

2) สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้

3) ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบ เดียวกัน หรือต่างรูปแบบก็ได้ ไม่ว่าจะเป็ผลการศึกษาจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้ง การเรียนรู้จากนอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

4) การศึกษาในระบบมี 2 ระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งไม่น้อยกว่าสิบสองปีก่อน ระดับอุดมศึกษา และการศึกษาระดับอุดมศึกษา แบ่งเป็นสองระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และ ระดับปริญญา

5) ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวนเก้าปี โดยให้เด็กที่มีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ด เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษา ภาคบังคับ

6) การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาต่อไปนี

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนเอกชน และโรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(3) ศูนย์การเรียน ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กร

วิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ โรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันทางสังคมอื่นเป็นผู้จัด

7) การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้จัดในมหาวิทยาลัย สถาบัน วิทยาลัยหรือหน่วยงานที่เรียกชื่ออย่างอื่น

8) การจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ ให้จัดในสถานศึกษาของรัฐ สถานศึกษาของเอกชน สถานประกอบการหรือโดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ

9) กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ อาจจัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นได้ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2.2 แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปได้ดังนี้

1) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

2) การจัดการศึกษาทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของไทยและระบบการเมืองการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นทรงประมุข ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การบำรุงรักษาและ การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทย อย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

3) การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

(6) จัดการเรียนการสอนให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

4) รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษา และนันทนาการ แหล่งข้อมูล และแหล่งการเรียนรู้อย่างอื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

5) ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบความรู้ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา และให้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรร โอกาสการเข้าศึกษาต่อ และให้นำผลการประเมินผู้เรียนมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

6) ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ดังกล่าว ในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

7) หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องมีลักษณะที่หลากหลายทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ที่มุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุล ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

8) ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

9) ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนมีความสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน

2.3 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการของสถานศึกษา

ตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการ กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ดังนั้น ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาจะต้องประกอบด้วยภารกิจทั้ง 4 ด้าน ดังแผนภูมิ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 32 - 73)

ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารวิชาการ	การบริหารงบประมาณ	การบริหารงานบุคคล	การบริหารทั่วไป
<ol style="list-style-type: none"> 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน 4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 7. การนิเทศการศึกษา 8. การแนะแนวการศึกษา 9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน 11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น 12. การส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การจัดทำและเสนองบประมาณ 2. การจัดสรรงบประมาณ 3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน 4. การระดมทรัพยากรการลงทุนเพื่อการศึกษา 5. การบริหารการเงิน 6. การบริหารบัญชี 7. การบริหารพัสดุและทรัพย์สิน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง 2. การสรรหาและการบรรจุ 3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 4. วินัยและการรักษาวินัย 5. การออกจากราชการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การดำเนินงานธุรการ 2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 3. งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูล สารสนเทศ 4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา 5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร 6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ 7. การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป 8. การดูแลอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อม 9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน 10. การรับนักเรียน 11. การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย 12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 13. งานส่งเสริมกิจการนักเรียน 14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา 15. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา 16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น 17. การจัดระบบการควบคุม 18. งานบริการสาธารณะ 19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

ภาพที่ 2.4 ขอบข่ายและภารกิจการบริหารจัดการสถานศึกษา

การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลัก หรือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการ บริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดย อิสระ คล่องตัว รวดเร็วสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการ มีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้เสีย ทุกฝ่าย ซึ่งจะ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งในการ บริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมี คุณภาพและมีประสิทธิภาพ

ขอบข่าย/ภารกิจ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
12. การส่งเสริม และสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร

หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงบประมาณ

การบริหารงานงบประมาณของสถานศึกษามุ่งเน้นความเป็นอิสระ ในการบริหาร จัดการมีความคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์และบริหาร งบประมาณ แบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้ง จัดหารายได้จากบริการมาใช้บริหารจัดการเพื่อประ โยชน์ทางการศึกษา ส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้น ต่อผู้เรียน

ขอบข่าย/ภารกิจ ประกอบด้วย

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
 - 1.1 การวิเคราะห์และพัฒนานโยบายทางการศึกษา
 - 1.2 การจัดทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา
 - 1.3 การวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.1 การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา
 - 2.2 การเบิกจ่ายและการอนุมัติงบประมาณ
 - 2.3 การโอนเงินงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลและรายงานผลการใช้เงินแลผลการ

ดำเนินงาน

- 3.1 การตรวจสอบติดตามการ ใช้เงินและผลการดำเนินงาน
- 3.2 การประเมินผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 4.1 การจัดการทรัพยากร
 - 4.2 การระดมทรัพยากร
 - 4.3 การจัดหารายได้และผลประโยชน์
 - 4.4 กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
 - 4.5 กองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
 - 5.1 การเบิกจ่ายจากคลัง
 - 5.2 การรับเงิน
 - 5.3 การเก็บรักษาเงิน
 - 5.4 การจ่ายเงิน
 - 5.5 การนำส่งเงิน
 - 5.6 การกักเงินไว้เบิกเหลือมปี
6. การบริหารบัญชี
 - 6.1 การจัดทำบัญชีการเงิน
 - 6.2 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
 - 6.3 การจัดทำและจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียนและรายงาน

7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

- 7.1 การจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา
- 7.2 การจัดหาพัสดุ
- 7.3 การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะและจัดซื้อจัดจ้าง
- 7.4 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ

การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว อีสรภายใต้กฎหมาย ระเบียบ เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

ขอบข่าย/ภารกิจ ประกอบด้วย

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

การบริหารทั่วไป

การบริหารทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการบริหารงานอื่น ๆ บรรลุตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุนและการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษา รูปแบบ มุ่งพัฒนา สถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจน การมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ขอบข่าย/ภารกิจ ประกอบด้วย

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ

4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน
11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม

อัยยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
15. การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น
17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
18. งานบริการสาธารณะ
19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

3. โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.1 ความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนตำบล

กระทรวงมหาดไทย (2539 : 3 - 4) ได้เสนอไว้ว่า เดิมสภาตำบลได้จัดตั้งขึ้นตามคำสั่งกระทรวงมหาดไทยที่ 222/2499 ลงวันที่ 8 มีนาคม 2499 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้านโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะเปิดโอกาสให้ราษฎรได้เข้ามาร่วมกันบริหารงานของตำบลและหมู่บ้านทุกอย่างเท่าที่จะเป็นประโยชน์แก่ท้องถิ่น และราษฎรเป็นส่วนรวม อันจะเป็นทางนำราษฎรไปสู่การปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้วยวิธีจัดให้มีสภาตำบลและคณะกรรมการตำบลขึ้น โดยมีการพัฒนามาโดยลำดับ ดังนี้

วันที่ 1 มีนาคม 2509 กระทรวงมหาดไทยได้ออกคำสั่งที่ 275/2509 เรื่อง ระเบียบบริหารราชการส่วนตำบลและหมู่บ้าน (ฉบับที่ 2) ขึ้น โดยรวมคณะกรรมการตำบลและ

สภาตำบลเข้าเป็นองค์กรเดียวกัน เช่นเดียวกับแบบการปกครองของสุขาภิบาล ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสภาพการณ์ยิ่งขึ้น และให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติรับทราบหลักการ แต่คำสั่งกระทรวงมหาดไทยทั้ง 2 ฉบับ ดังกล่าว เป็นเพียงระเบียบปฏิบัติในท้องที่บางแห่งมิได้เป็นการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ระบุไว้

วันที่ 13 ธันวาคม 2515 ได้มีประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 แก้ไขปรับปรุงระเบียบบริหารของตำบล และให้ปรับปรุงตำบลให้เป็นสภาตำบล ตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ภายใน 3 ปี เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในขณะนั้น และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงาน

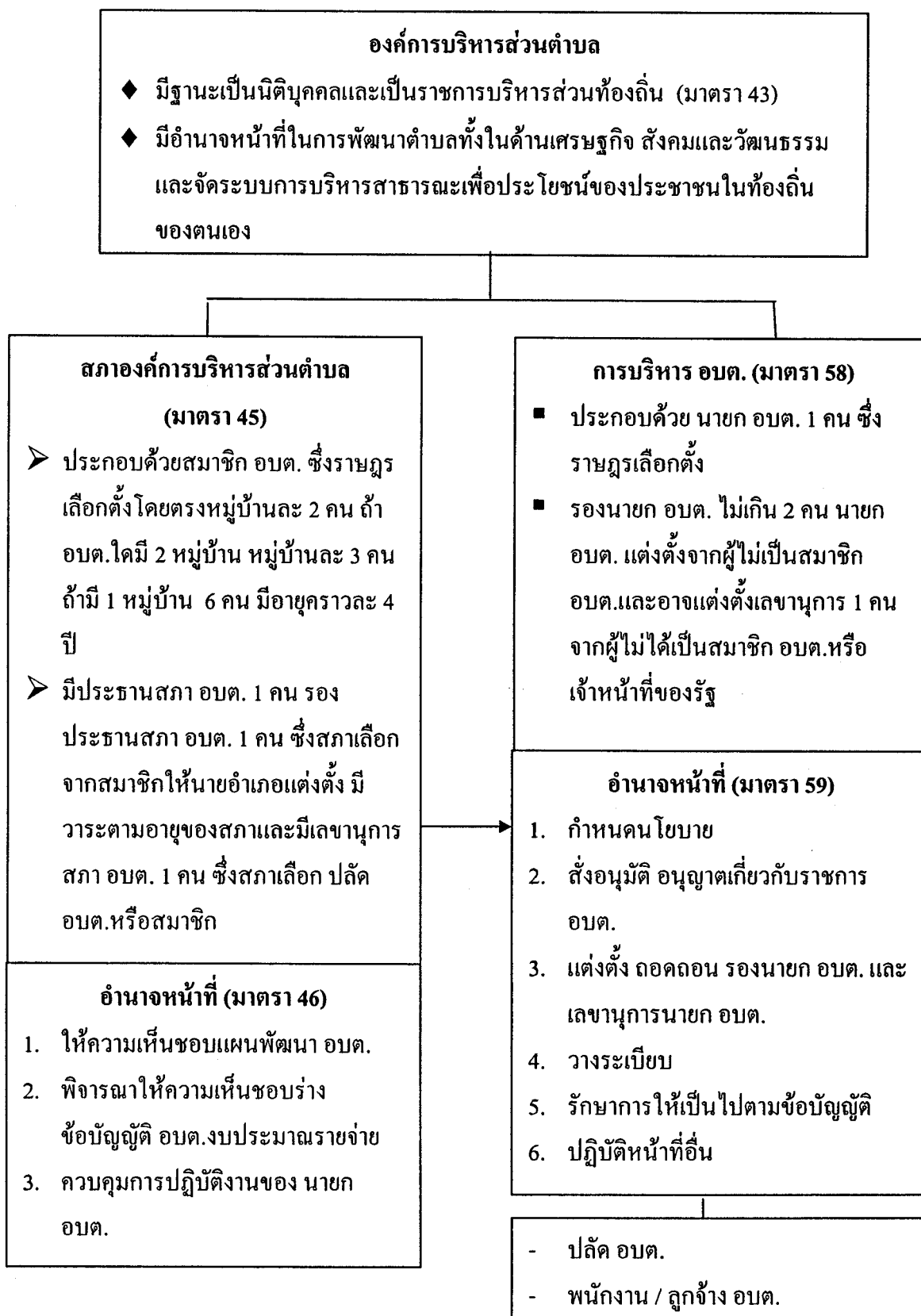
อย่างไรก็ตาม ฐานะของสภาตำบลยังไม่ได้เป็นนิติบุคคล แต่ถือเป็นหน่วยหนึ่งขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยย่อย ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามนัยหนังสือกระทรวงมหาดไทย ค่วนมาก ที่ มท 0309/ว 438 ลงวันที่ 29 กันยายน 2509 ค่วนมาก ที่ มท 0309/ว 99 ลงวันที่ 1 มีนาคม 2510 และหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท 0309/108998 ลงวันที่ 20 กรกฎาคม 2510

การที่สภาตำบลไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล ทำให้การบริหารงานไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพขาดความคล่องตัวในการบริหาร รัฐบาลจึงปรับปรุงฐานะของสภาตำบลเสียใหม่ ให้เป็นนิติบุคคล เพื่อให้สามารถรองรับการกระจายอำนาจไปสู่ประชาชนให้มากยิ่งขึ้น ตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 6 และยกฐานะสภาตำบลซึ่งมีรายได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้นเป็นองค์ประกอบด้วยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ตาม มาตรา 46

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ได้ประกาศลงในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 111 ตอนที่ 53 ก. ลงวันที่ 2 ธันวาคม 2537 หลักเกณฑ์ที่กำหนดให้สภาตำบล เป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ปรากฏในมาตรา 40 กำหนดว่า สภาตำบลใดที่มีรายได้โดยรวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปีเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นบาท หรือตามเกณฑ์เฉลี่ยในวรรคสองอาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ กฎหมายฉบับดังกล่าวได้ใช้มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

3.2 โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล

จุมพล หนีมพานิช และ บุญศรี พรหมพันธุ์ (2546 : 10 - 15) ได้เสนอไว้ว่า โครงสร้างรวมและอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติสภาตำบล และ องค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2 - 5) พ.ศ. 2538 - 2546 แห่ง พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 แสดงได้ดังนี้

ภาพที่ 2.5 โครงสร้างการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลในปัจจุบัน

ที่มา : อ่างใน จุมพล หนิมพานิช และบุญศรี พรหมพันธุ์ (2546 : 10 – 15) 1515)

3.3 ประเภทขององค์การบริหารส่วนตำบล

ในปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลหรือ อบต. มีหลายระดับ หลายประเภท ซึ่งจะมีการจัดแบ่งตามรายได้ พื้นที่ ตลอดจนจนวนประชากร กระทรวงมหาดไทย (2539 : 82) เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งมีศักยภาพแตกต่างกัน โดยเฉพาะในเรื่องของรายได้ ฉะนั้น สำนักงาน ก.ท. จึงได้ดำเนินการจัดแบ่งชั้น อบต. ออกเป็น 5 ชั้น โดยนำเรื่องของรายได้ พื้นที่และประชากรของ อบต.ต่าง ๆ มาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา

ตารางที่ 2.1 แสดงประเภทชั้นขององค์การบริหารส่วนตำบล

ชั้น อบต.	เกณฑ์รายได้	จำนวนพนักงานส่วนตำบล
1	20 ล้านบาทขึ้นไป	21
2	12 – 20 ล้านบาท	12
3	6 – 12 ล้านบาท	6
4	3 – 6 ล้านบาท	4
5	ไม่เกิน 3 ล้านบาท	3

3.4 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 66 – 73 ได้กำหนดไว้ดังนี้

3.4.1 มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (มาตรา 66)

3.4.2 มีหน้าที่ต้องทำในเขต อบต. ดังนี้ (มาตรา 67)

- 1) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
- 2) จัดหาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางบก และที่สาธารณะรวมทั้งกำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- 3) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
- 4) ป้องกันโรคและบรรเทาสาธารณภัย
- 5) ส่งเสริม การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
- 6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

7) สอดส่องดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 8) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี
 ของท้องถิ่น

9) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมายโดยจัดสรรงบประมาณ
 หรือบุคลากรให้ตามความจำเป็นและสมควร

3.4.3 มีหน้าที่อาจจัดทำกิจการในเขต อบต. ดังนี้ (มาตรา 68)

- 1) ให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภคและการเกษตร
- 2) ให้มีหรือบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
- 3) ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
- 4) ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและ

สวนสาธารณะ

- 5) ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
- 6) ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครัวเรือน
- 7) บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
- 8) การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณะสมบัติของ

แผ่นดิน

- 9) หาประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
- 10) ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
- 11) กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
- 12) การท่องเที่ยว
- 13) การผังเมือง

3.4.4 อำนาจหน้าที่ของ อบต. ตามข้อ 3.4.1, 3.4.2 และ 3.4.3 ข้างต้นนั้นไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวง กรม หรือองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินกิจการใด ๆ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้ อบต. ทราบล่วงหน้า ตามสมควร ในกรณีนี้ หาก อบต. มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าวให้นำความเห็นของ อบต. ไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย (มาตรา 69)

3.4.5 มีสิทธิได้รับทราบข้อมูล และข่าวสารของทางราชการ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการของทางราชการในตำบล (มาตรา 70)

3.4.6 อาจออกข้อบังคับตำบล เพื่อใช้ในตำบลได้เท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายหรืออำนาจหน้าที่ของ อบต. ในการที่จะกำหนดค่าธรรมเนียมที่จะเรียกเก็บและกำหนดโทษปรับผู้ฝ่าฝืนด้วยก็ได้ แต่มิให้กำหนดโทษปรับเกิน 500 บาท (มาตรา 71)

3.4.7 อาจขอให้ทางราชการ พนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานราชการหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นไปดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติภารกิจของ อบต. เป็นการชั่วคราวได้โดยไม่ขาดจากต้นสังกัดเดิม (มาตรา 72)

3.4.8 อาจทำกิจกรรมนอกเขต อบต. หรือร่วมกับสภาตำบล อบต. อบจ. หรือหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อกระทำกิจการร่วมกันได้ (มาตรา 73)

อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

1. มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (มาตรา 16)

- 1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
- 2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
- 3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
- 4) การสาธารณสุขูปโภค และการก่อสร้างอื่น ๆ
- 5) การสาธารณสุข
- 6) การส่งเสริม การฝึก และประกอบอาชีพ
- 7) การพาณิชย์และการส่งเสริมการลงทุน
- 8) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 9) การจัดการศึกษา
- 10) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชราและ

ผู้ด้อยโอกาส

11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

- 12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
- 13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
- 14) การส่งเสริมกีฬา
- 15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของ

ประชาชน

- 16) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
 - 17) การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
 - 18) การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
 - 19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
 - 20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปนสถาน
 - 21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว์
 - 22) การจัดให้มี และควบคุมการฆ่าสัตว์
 - 23) รักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย
โรงพยาบาล และสาธารณะสถานอื่น ๆ
 - 24) การจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม
 - 25) การผังเมือง
 - 26) การขนส่ง และการวิศวกรรมจราจร
 - 27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ
 - 28) การควบคุมอาคาร
 - 29) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 - 30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกันและ
รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
 - 31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด
2. อำนาจหน้าที่ของ อบต. ตามข้อ 1 จะมีผลอย่างสมบูรณ์ต่อเมื่อแผนปฏิบัติการ กำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจตามแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลใช้บังคับแล้ว ที่สำคัญอำนาจหน้าที่ของ อบต.ใหม่ข้างต้น โดยเฉพาะจะทำให้ อบต. เข้ามาเกี่ยวข้องในส่วนของส่งเสริมการฝึกและการประกอบอาชีพ กล่าวอีกนัยหนึ่ง อำนาจหน้าที่ใหม่ ของ อบต. จะทำให้ อบต.ต้องเข้ามาเกี่ยวข้องหรือมีส่วนในการพัฒนา เพิ่มทักษะการทำงานให้แก่แรงงานในท้องถิ่น ทั้งในทางตรงและทางอ้อมตามอำนาจหน้าที่ใน พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมภายในประเทศ

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในสถานศึกษาได้มีผู้สนใจและศึกษาไว้มากพอสมควร เช่น

กาญจนา วิไลรัตน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการสภาตำบลในท้องที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า รายได้ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์ หรือไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการสภาตำบล ส่วนปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของกรรมการสภาตำบลนั้น พบว่า มีปัญหาการมีภาระทางครอบครัวมากที่สุด รองลงมาคือ ปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมกิจกรรมจากหน่วยงานต่าง ๆ และปัญหาไม่เคยทราบข่าวในกิจกรรม

ลือชัย วรรัตน์ และคณะ (2539 : 39 - 40) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ทราบหน้าที่ของตนเองที่ชัดเจนพอ จึงทำให้การกำหนดและการวินิจฉัยปัญหาของชุมชน ซึ่งจะต้องนำมาวางแผนแก้ไข รวมทั้งการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนแต่ละแห่งจึงเป็นไปได้น้อย ส่วนใหญ่ยังคงให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่อง การพัฒนาถนน ไฟฟ้า ประปา หรือนำอุปโภคบริโภค ด้านการส่งเสริมการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม การส่งเสริมพัฒนาเด็ก สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ ส่วนใหญ่จะไม่คำนึงถึง หรือให้ความสนใจที่จะพัฒนาน้อยมาก

จรัส สุวรรณมาลา (2539 : 36 - 37) ได้ศึกษาเรื่องสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล : ศักยภาพและทางเลือกสู่อนาคต พบว่า ในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกยังไม่มีแนวทางชัดเจน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ นอกจากนี้ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษา และองค์การบริหารส่วนตำบล ควรประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยการเข้าร่วมประชุม และเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน โดยโรงเรียนต้องเปิดโอกาสให้องค์กรอื่นเข้ามามีส่วนร่วมเต็มรูปแบบ และควรรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และองค์กรประชาชนให้มากขึ้น

วารี กติกา (2540 : 165) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้และแนวทางมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษาโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ สรุปว่า ผู้ปกครองที่มักเข้าไปมีส่วนร่วมในการศึกษาของลูกด้วยเหตุผล 3 ประการ คือ

1) กำหนดบทบาทของตนเองในฐานะผู้ปกครอง 2) รู้สึกว่าตนเองมีความสามารถและช่วยเหลือลูกได้ 3) ตอบสนองความต้องการของลูก

ทรงพล ทรงจำ (2541 : 41) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ กรณี โรงเรียนฝ่ายกลางวิทยาคม อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เห็นว่า การเข้าไปร่วมมือกับโรงเรียนของชุมชนในสิ่งที่โรงเรียนคิดไว้ วางกรอบไว้ มากกว่าไปร่วมบริหารงานไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมการสอน หรือกิจกรรมสนับสนุนการสอน บ่งบอกถึงความเข้าใจของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541 : 266) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คนในชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนมากที่สุดคือ กลุ่มกรรมการศึกษา หรือกลุ่มกรรมการโรงเรียน โดยชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริจาคทรัพย์สิน และวัสดุของมากที่สุด สำหรับวิธีการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อมนั้นเมื่อโรงเรียนมีกิจกรรมที่สำคัญและร้องขอความร่วมมือแล้วชุมชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

สำหรับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนนั้นก็ยังมีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ได้แก่ ประวัติความเป็นมา ลักษณะและองค์ประกอบของชุมชน และคุณลักษณะของบุคคลในชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารและครู ผลงานและวิธีปฏิบัติงาน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนด้านอื่น ๆ

ปรีชา ไชโย (2541 : 91 - 97) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามทัศนะของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า ในด้านการวางแผน สมาชิกเห็นด้วยมากในการมีส่วนร่วม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมในความเห็นชอบแผน เป็นกรรมากรร่วมวางแผนเสนอความคิดเห็นต่อผู้บริหาร สนับสนุนทรัพยากร กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมาย และกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหา ส่วนด้านการจัดองค์การ สมาชิกเห็นด้วยมากในการมีส่วนร่วมในการจัดองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมการร่วมเป็นกรรมการโรงเรียนให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติ และข้อกำหนดในการปฏิบัติของครู จัดสวัสดิการแก่นักเรียนและครู และเป็นกรรมากรกำหนดคุณสมบัติและร่วมพิจารณาบุคลากรที่เข้าทำงานในโรงเรียน

สำหรับด้านการนำองค์การ สมาชิกเห็นด้วยมากในการมีส่วนร่วมในการนำองค์การ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกิจกรรมเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมเพื่อความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน เป็นผู้เสนอโครงการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่เน้นการปฏิบัติงานร่วมกัน ระหว่าง

องค์การบริหารส่วนตำบล กับ โรงเรียนประถมศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการปฏิบัติงานของครู ขกย่องชมเชยครูที่มีผลงานดีเด่นให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงวิธีการทำงาน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ผลงาน ร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียน เสนอความคิดเห็นเพื่อพัฒนาหลักสูตร และการสอนของ ครูให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและเป็นผู้ประสานงานระหว่าง โรงเรียนกับหน่วยงาน อื่น ในขณะที่ด้านการควบคุมสมาชิกเห็นด้วยมากในการมีส่วนร่วมในการควบคุม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกิจกรรมรับทราบและเสนอแนวทางแก้ปัญหาโรงเรียน การควบคุมสอดส่องความประพฤติ ของนักเรียน การควบคุมสอดส่องการทำงาน of ครู ติดตามผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้ เป็นไปตามแผน ตรวจสอบการใช้งบประมาณ เสนอความเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติและเกณฑ์ มาตรฐานของนักเรียนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ประเมินผลความสำเร็จของงานและโครงการและ พิจารณาความเห็นชอบรายงานประจำปี

บัญญัติ ทองสวัสดิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่อง “การมีส่วนร่วมใน กระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร โรงเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษาพบว่า

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปี ไปปฏิบัติตามการรับรู้ของผู้บริหาร โรงเรียน และครูเจ้าหน้าที่แผน โรงเรียนอยู่ในระดับมาก และ ครูผู้สอนอยู่ในระดับปานกลาง

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการ นำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติ ระหว่างครูผู้สอน ครูเจ้าหน้าที่แผน โรงเรียน และผู้บริหาร โรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระดับ .01

3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการ นำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติตามการรับรู้ของครูและผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามขนาด โรงเรียน พบว่าไม่แตกต่างกัน

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการ การนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติของครูและผู้บริหาร โรงเรียน จำแนกตามประเภทการ ทำงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญเชิด สุขอภิรมย์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับ “บทบาทของ คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนกับการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาดำเนินงาน โรงเรียนประถมศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี” ผลการวิจัยพบว่า

ระดับการมีส่วนร่วม และระดับความต้องการที่จะมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ การศึกษาประจำโรงเรียน ในการแก้ปัญหาการดำเนินงาน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัด

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี คาดหวังให้ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก แต่การปฏิบัติจริง อยู่ในระดับปานกลาง บทบาทที่ต้องการมีส่วนร่วมปฏิบัติมากที่สุด ได้แก่ด้านการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการแก้ปัญหา ส่วนบทบาทด้านการให้คำแนะนำ หรือข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาเป็น บทบาทที่คาดหวังให้ร่วมการปฏิบัติหรือต้องการร่วมปฏิบัติรวมทั้งมีการปฏิบัติจริงน้อยกว่าทุกด้าน

การเปรียบเทียบบทบาทที่เป็นจริง และคาดหวังของคณะกรรมการศึกษาประจำ โรงเรียนในการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาในการดำเนินงานใน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการศึกษา กรรมการศึกษา และผู้บริหาร โรงเรียน ในฐานะกรรมการและ เลขานุการ คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน โดยแต่ละตำแหน่งจะจำแนกตามลักษณะอาชีพ ระดับการศึกษา ขนาดโรงเรียน ประสบการณ์บริหารตามลำดับ พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ การมีส่วนร่วมในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ยังพบว่า คณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนต้องการมีส่วนร่วมแก้ปัญหาคำเนินงานใน โรงเรียนเพิ่มมากขึ้นทุกด้าน

เรื่องยศ พจนนุสนธิ์ (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับ “การ ปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม” ผลการวิจัย ปรากฏว่าทั้งผู้บริหาร โรงเรียนและประธานกรรมการ โรงเรียนมีความคิดเห็น ว่า คณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ปฏิบัติงานตาม บทบาท โดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง สำหรับปัญหาสำคัญในการปฏิบัติงานตามบทบาท พบว่า คณะกรรมการโรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการจัดการศึกษา ขาดความรู้ความ เข้าใจในบทบาทหน้าที่ และมีเวลาในการปฏิบัติงานน้อย ส่วนสาเหตุสำคัญของปัญหาพบว่า คณะกรรมการ โรงเรียนมีการอบรมพัฒนาตนเองน้อย มีภารกิจงานมากและพื้นฐานทาง การศึกษาดำ ส่วนผลของการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียน มีความคิดเห็นต่อการ ปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมทุกด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีเพียงด้านเดียวคือ ด้านที่ 3 การให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทาง และมีส่วนร่วมในการบริหารการเงินและงบประมาณ การของโรงเรียนที่ผู้บริหาร โรงเรียนกับประธานกรรมการ โรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่าง มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมใน การบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษา ประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา” ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. เรื่องที่คณะกรรมการศึกษามีส่วนร่วม 5 เรื่อง ได้แก่ การวางแผนการจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการประเมินโดยคณะกรรมการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในระดับมาก ในเรื่องการประสานงาน ส่วนการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ๆ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม มี 2 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการการศึกษา ได้แก่ เวลาที่อาศัยในชุมชน การมีถิ่นกำเนิดและหรือมีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน ความคาดหวังต่อโรงเรียน การมีความสัมพันธ์กับโรงเรียนและความห่วงใยต่อสวัสดิภาพเด็ก

3. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ (ก) คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ มีความซื่อสัตย์และเป็นคนในท้องถิ่น โดยกำหนด (ข) คุณลักษณะของครู ได้แก่ ครูมีความประพฤติดี มีความรู้มีความสามารถ มีความเอาใจใส่ต่อเด็ก มีมนุษยสัมพันธ์ดีและมีความเสียสละ (ค) การปฏิบัติของโรงเรียนต่อคณะกรรมการศึกษา ได้แก่ การให้เกิดริและโอกาสในการมีส่วนร่วม การเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชน (ง) การปฏิบัติงานของครู ได้แก่ การเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน และความสามัคคีในหมู่ครู (จ) ผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน ได้แก่ ความมีชื่อเสียงของโรงเรียนและการบริหารการเงินโปร่งใส

4. ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม มี 2 กลุ่มปัจจัย คือ

1) ปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการการศึกษา ได้แก่ การไม่มีเวลาว่าง ไม่มีถิ่นกำเนิด และ/หรือ ไม่มีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่

2) ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารขาดการเป็นผู้นำ ไม่มีมนุษยสัมพันธ์ และไม่เป็นคนในท้องถิ่นโดยกำเนิด

นิคม สุวรรณทา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา” พบว่า

1. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในภาพรวมทุกงานตามภารกิจของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับปานกลาง โดยงานวิชาการที่ความต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ แนะนำให้ครูสอนเพิ่มพิเศษแก่นักเรียนนอกเวลาเรียนปกติ ต่ำที่สุดคือเป็นกรรมการอนุมัติผลการเรียนจบหลักสูตร งานกิจการนักเรียนที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด แนะนำการแก้ปัญหาหาสาเหตุในโรงเรียน ต่ำสุดคือต้องการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการอนุมัติแผนการจัดกิจกรรมนักเรียน งานบุคลากรที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมสอดส่องดูแลเกี่ยวกับจรรยาบรรณและความประพฤติของครู ต่ำที่สุดคือร่วมเป็นวิทยากรปฐมนิเทศครูบรรจุใหม่ งาน

รุกรการ ที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบกำกับติดตามการใช้จ่ายเงินที่ชุมชนได้บริจาคให้โรงเรียน ต่ำที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมบริจาคทรัพย์สินส่วนตัวให้แก่โรงเรียน งานอาคารสถานที่ ที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ แนะนำการปรับปรุงบริเวณโรงเรียนให้มีสภาพแวดล้อมให้สวยงามร่มรื่น ต่ำที่สุดคือ ต้องการมีส่วนร่วมแนะนำวางแผนการจัดสร้างการใช้ประโยชน์และการรื้อถอนอาคารเรียน งานความสัมพันธ์กับชุมชน ที่ต้องการมีส่วนร่วมสูงสุดคือ ช่วยเสนอปัญหาและความต้องการของโรงเรียนต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ต่ำที่สุดคือ แนะนำการจัดทำแผนงานประชาสัมพันธ์โรงเรียน

2. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีวุฒิการศึกษา อาชีพ รายได้ และฐานตำแหน่ง ต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นงานกิจการนักเรียน พบว่า ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ พบว่า

1. สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าชุมชนมีส่วนร่วมด้านการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง อีก 4 ด้าน อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวางแผน และด้านการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

2. รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดพบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในด้านการวางแผนการดำเนินงานของศูนย์ โดยมีส่วนร่วมในเรื่องการกำหนดนโยบาย เป้าหมายและแนวทางการดำเนินงานของศูนย์ การหาสาเหตุปัญหาและแนวทางแก้ไข การเสนอความต้องการและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา การเสนอแผนงานโครงการกิจกรรมในการดำเนินงานของศูนย์และการกำหนดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของศูนย์ ด้านการจัดสรรทรัพยากรและการเตรียมการเพื่อสนับสนุนศูนย์ โดยมีส่วนร่วมในการจัดหาและบริจาคเงินวัสดุอุปกรณ์เพื่อการดำเนินงานของศูนย์ การจัดหากำลังคน ช่วยเหลือแรงงานให้กับศูนย์ การประสานงานด้านทรัพยากรในการดำเนินงานกับคนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชน การประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ และกับหน่วยงานอื่น ๆ และด้านการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยมีส่วนร่วมในเรื่อง การจัดหาเอกสาร สื่อและวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการเรียนการสอน การเสนอแนะเกี่ยวกับการเรียนการสอนของครูที่เลี้ยง การติดตามความก้าวหน้าและพัฒนาการของเด็กในศูนย์ การติดตามผลการจัดการ

เรียนการสอนและปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของคุณยให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ทราบ

ประจวบ สือประสาน (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการ โรงเรียนขยายโอกาส ในเขตการศึกษา 1” ผลการศึกษาพบว่า

1. คณะกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การกระตุ้นการทำงาน การประสานงานและการประเมิน โดยคณะกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสรรทรัพยากรและการประสานงานในระดับมาก ส่วนการมีส่วนร่วมในเรื่องอื่น ๆ เป็นการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ โรงเรียนระหว่างโรงเรียน 3 ขนาด พบว่า โดยภาพรวมคณะกรรมการจากทุกขนาด โรงเรียนมีส่วนร่วมระดับปานกลาง แต่คณะกรรมการจากโรงเรียนขนาดกลางมีส่วนร่วมมากกว่าคณะกรรมการจากโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญ

3. เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มของคณะกรรมการ โรงเรียน 3 กลุ่ม คือ (1) กลุ่มผู้บริหารและครู (2) กลุ่มผู้ปกครองและศิษย์เก่า และ (3) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า โดยภาพรวมทุกกลุ่มมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยกลุ่มที่ 1 มีส่วนร่วมในระดับมากและมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ ซึ่งมีส่วนร่วมในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญ

ประสาน กงสมบูรณ์ (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี” ผลการศึกษาพบว่า

1. ภาวะการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการตามโครงการ กศ.พช. ในด้านกิจกรรมก่อนเข้าเรียน การดำเนินการการเรียนการสอน กิจกรรมเสริมประสบการณ์ และกิจกรรมบริการสำหรับผู้ออกจากโรงเรียนไปแล้ว โดยภาพรวมชุมชน “เข้าร่วมบางครั้ง” ในทุกกิจกรรม รองลงมาคือ การเข้าร่วมทุกครั้ง และไม่เคยเข้าร่วมเลย ยกเว้นกิจกรรม 2 กิจกรรม ที่ชุมชนเข้าร่วมมากที่สุด คือการจัดให้มีการรณรงค์ต่อต้านสิ่งเสพติดเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจถึงพิษภัยและการจัดกิจกรรมเพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์เนื่องในวันสำคัญ ๆ

จากการวิเคราะห์โดย Chi - Square เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกลุ่มประชากร ผู้ตอบแบบสอบถามในชุมชน กับภาวะการมีส่วนร่วมทั้งหมด 32 กิจกรรม พบว่ามีความสัมพันธ์ที่ระดับนัยสำคัญ .05 คือ ตำแหน่งก่อให้เกิดความแตกต่าง จำนวน 22 กิจกรรม และไม่มีความสัมพันธ์ คือ ตำแหน่งไม่ก่อให้เกิดความแตกต่าง จำนวน 10 กิจกรรม กิจกรรมก่อนเข้าเรียนมีความสัมพันธ์ทุกกิจกรรม การดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจาก 11 กิจกรรมมี

ความสัมพันธ์กัน 8 กิจกรรม ยกเว้น 3 กิจกรรม คือ (1) การจัดกิจกรรมสหกรณ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในชุมชน (2) การจัดกิจกรรมรูปแบบต่าง ๆ ของกิจกรรมสหกรณ์ในท้องถิ่น (3) การจัดกิจกรรมการเล่นดนตรีการขับร้อง การฟ้อนรำและการละเล่นพื้นเมือง เพื่อเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

กิจกรรมเสริมประสบการณ์ จาก 10 กิจกรรม พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน 6 กิจกรรม คือ (1) การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณีในวันสำคัญต่าง ๆ ในรอบปีของชุมชน (2) การจัดกิจกรรมเพื่อรณรงค์อนุรักษ์วรรณคดีไทยที่เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ของชุมชน (3) การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลางในการเป็นผู้นำการพัฒนาการประกอบอาชีพการเกษตร (4) การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการโดยการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่น (5) การจัดสภาพของโรงเรียน เพื่อให้เป็นตัวอย่างด้านการเกษตรและความเป็นอยู่ในสังคมที่ดี (6) การจัดกิจกรรมเพื่อการฝึกอาชีพในการประกอบอาชีพอิสระ

กิจกรรมบริการสำหรับผู้ที่ไม่ออกจากโรงเรียนไปแล้วจาก 8 กิจกรรม มีความสัมพันธ์กัน 7 กิจกรรม ยกเว้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน 1 กิจกรรมคือ การแสวงหาแหล่งภูมิปัญญาท้องถิ่นมาจัดการเรียนการสอน

2. ลักษณะการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินงานตามโครงการ กศ.พข. จา ผลการวิเคราะห์ดังกล่าวบ่งบอกว่า กิจกรรมที่เป็นกระบวนการบริหารทั้ง 4 กิจกรรม กลุ่มประชากร “ร่วมดำเนินการ” เป็นอันดับแรกและรองลงมาตามลำดับคือ ร่วมในการเลือกวิธีการร่วมในการวางแผนและร่วมติดตามประเมินผล ปัญหาอุปสรรค คือ ขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ไม่มีเวลา ชุมชนไม่ให้ความร่วมมือ ขาดการประสานงาน วัสดุอุปกรณ์มีน้อยไม่เพียงพอ ฐานะทางเศรษฐกิจยากจนและไม่เข้าใจการดำเนินงานของโครงการ

สังพร ศรีเมือง (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด เชียงใหม่”

ผลการศึกษาวิจัยปรากฏว่า (1) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละองค์ประกอบต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกัน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษา ที่มีขนาดต่างกันต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละองค์ประกอบมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกันและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เจ็มเพชร แก่นสา (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด” ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้แทนชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ยกเว้นงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้แทนชุมชนที่มีเพศ การศึกษาและรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้แทนชุมชนที่มีอายุและสถานภาพในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มผู้มีอายุระหว่าง 41 – 60 ปี ที่เป็นผู้ปกครองท้องถิ่นและเป็นกรรมการโรงเรียนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนมากกว่ากลุ่มอื่น ๆ

3. วิธีการที่ผู้แทนชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ส่วนมาเป็นการช่วยเหลือและให้คำแนะนำ สำหรับการประเมินผลและการอนุมัติมีเพียงส่วนน้อย

4. อุปสรรคและปัญหาในการมีส่วนร่วมของผู้แทนชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา คือ ไม่ค่อยมีเวลา โรงเรียนไม่แจ้งให้ทราบและไม่ได้เป็นกรรมการโรงเรียน

ประสาน ท่าข้าม (2543) ทำการวิจัยเรื่อง ความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการมีส่วนร่วมในภารกิจจัดการศึกษา งานบริหารทั่วไปเป็นลำดับแรกและองค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษาเป็นลำดับแรก

บุญยิ่ง จอมงาม (2544 : 33) ได้ศึกษาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เขตการศึกษา 9 พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ รับรู้และเข้าใจถึงสภาพปัญหาและแนวทางการศึกษาในท้องถิ่นและสามารถระบุแหล่งของปัญหา ซึ่งปัญหาส่วนใหญ่มาจากผู้ปกครองยากจน รongลงมา โรงเรียนขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีที่ทันสมัย องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดสรรงบประมาณสำหรับการศึกษาโดยตรง ส่วนมากแล้วจะจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาที่ให้ผลโดยอ้อม เช่น ส่งเสริมกีฬาและประเพณี และยังไม่มียุทธศาสตร์ในการดำเนินกิจกรรมสนับสนุนงานพัฒนาการศึกษา ส่วนรูปแบบแนวทางตามความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลในการดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้ผล ก็คือ การให้แนวนโยบายการศึกษาแก่องค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรับทราบ รับรู้และเข้าใจในแนวทางการดำเนินการจัดการศึกษา การให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน กรรมการหมู่บ้าน การติดต่อทางความคิดให้แก่

ประชาชนให้เห็นความสำคัญของการศึกษาและการเสริมบทบาท อำนาจหน้าที่เตรียมความพร้อม ก่อนดำเนินการจัดการศึกษา จัดให้มีการประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างองค์การบริหาร ส่วนตำบลและโรงเรียน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร การจัดระบบการเรียนการสอน การส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้านอย่างแท้จริง และนำภูมิปัญญามาใช้ในการเรียนการสอนให้ ผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ ทำงานอย่างมีคุณภาพ อุทิศเวลาให้กับราชการมากกว่าที่เป็นอยู่ และ ควรจัดหลักสูตรวิชาชีพพระยะสั้นให้เด็กนักเรียน เพื่อเกิดการเรียนรู้

มณฑนา เป็งจันทร์ (2544 : 91 – 92) ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัย พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กในพื้นที่ ได้รับการศึกษาขั้น พื้นฐาน 12 ปี โดยสนับสนุนให้โรงเรียนจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและ ต้องการทราบปัญหาและแนวทางแก้ไขร่วมกัน

ในด้านรูปแบบและวิธีการของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ ของโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับ โรงเรียนและเป็นคณะกรรมการร่วมกำหนดนโยบายวางแผนของโรงเรียน สำหรับด้านเงื่อนไขในการมีส่วนร่วมที่สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องการ เพื่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่ เห็นว่าสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความสำนึกในหน้าที่ในฐานะที่เป็นตัวแทนประชาชน

สุรพล ไกรวานิช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาของกรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า ความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาด้านเศรษฐกิจ ผู้เข้าประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าไม่พร้อมในด้านการเงิน และงบประมาณ ด้านอำนาจหน้าที่มีความพร้อมเพราะรู้และ เข้าใจในอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการทำงานเป็นอย่างดี ด้านการเสียสละเวลามาทำงาน ส่วนใหญ่เห็นว่าพร้อม เพราะได้ให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษาทุกครั้งเมื่อมีกิจกรรม และด้านการจัดหาวัสดุ สิ่งของ และการจัดการร่วมกับ โรงเรียนอยู่แล้ว สำหรับแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนด้านการวางแผนงานโครงการ โรงเรียนควรมีกรรมการ ครู อาจารย์ ร่วมกันวางแผนด้าน นโยบาย กระบวนการและการประเมินผล รวมทั้งการประสานงานด้านอื่น ๆ ด้านการมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมดำเนินการของโรงเรียน ส่วนใหญ่เห็นว่ากรรมการทุกคนควรมีส่วนร่วมในการ ดำเนินการในทุกขั้นตอนทั้งทางด้านการเรียนการสอน และการสนับสนุนด้านอื่น ส่วนการควบคุม ประเมินมาตรฐานตามเกณฑ์คุณภาพของโรงเรียนส่วนใหญ่เห็นว่ากรรมการทุกคนควรมีส่วนร่วม

ในการติดตาม กำกับ การเรียนการสอน โดยการให้คำปรึกษาแนะนำในทุกกิจกรรม สำหรับข้อแนะนำอื่น ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนประถมศึกษาของกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ โรงเรียนหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดเผยแพร่ความรู้ บทบาทอำนาจหน้าที่ให้แก่กรรมการสถานศึกษา ได้เข้าใจถึงบทบาทของตนเองอย่างจริงจัง เพื่อให้กรรมการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนได้เต็มตามศักยภาพ

แอนนา หงษ์สามสิบเจ็ด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดแพร่ ในภาพรวมอยู่ในระดับร่วมรับรู้ และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับร่วมรับรู้ทุกด้าน

2. เปรียบเทียบความคิดเห็นของประธานองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาท หน้าที่ และข้อเสนอแนะ คือ ควรอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา

4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมต่างประเทศ

คร๊าฟ (Craft) อังโนแจ่มเพชร แก่นสา (2543 : 82) ได้ศึกษาทัศนคติของชุมชนต่อการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เป็นการศึกษาเพื่อสนองความคิดที่ว่า การมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมายคือ ต้องการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วมกับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติกับระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อมแต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่าง ทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อมหรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

พอลโลซซี่, เดนิส ปีเตอร์ (Pollozzi , Dennis Peter 1981 : 1418 – A) อังโนแจ่มเพชร แก่นสา (2543 : 82) ได้วิจัยรูปแบบของประชาชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของโรงเรียนในห้องถิ่นในรัฐนิวเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา โดยการสอบถามคณะกรรมการการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่าการจัดการศึกษาคควรขยายออกไปเป็นรูปแบบของชุมชนเมือง โรงเรียนไม่ควรยึดติดกับระเบียบมากนัก

คร๊าฟ,ริกกี คลินตัน (Craft , Rickie Clinton 1988 : 1633 A) อ้างใน เข้มเพชร แก่นสา (2543 : 82) บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัย มิสซูรี ได้ศึกษาวิจัย ทัศนคติของชุมชนต่อการศึกษา และระดับการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียน เป็นการศึกษาเพื่อสนองความคิดที่ว่าการมีส่วนร่วมในกิจการของโรงเรียนจะทำให้ทัศนคติของชุมชนต่อโรงเรียนดีขึ้น จุดมุ่งหมายคือ ต้องการการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการมีส่วนร่วม กับทัศนคติต่อสถานศึกษาของรัฐ ผลการวิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างระดับทัศนคติกับระบบโรงเรียนในแต่ละสิ่งแวดล้อม แต่ไม่มีความสัมพันธ์กันระหว่างทัศนคติของชุมชนกับสิ่งแวดล้อม หรือทัศนคติของชุมชนกับระดับการเข้าร่วมในกิจการของโรงเรียน

แอ็บเดล ฮาดิ (Abdel Hady 1990 : 10 – 51) อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537: 185) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ ผลการศึกษาพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน และปรับปรุงช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างประชาชนกับสถานศึกษา กิจกรรมที่ประชาชนที่จะมีส่วนร่วม

ซูเล่ และบาราบ่า แอล (Schule and Barbara L. 1990) อ้างใน เมตต์ เมตต์การ์ณิจิต (2541 : 38) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินิโซต้า สหรัฐอเมริกา โดยศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาปรากฏว่าการเข้ามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เกิดจากการบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการมีส่วนร่วมได้แก่ ระดับของการเข้าร่วม การเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียว การเข้าร่วมโดยการขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

อาเมนู - เตก้า (Amenu – Tekaa 1998 : 62 – 80) อ้างใน เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2537 : 185) ได้ศึกษาทัศนคติของชาวอินเดีย ในประเทศแคนาดา เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ผลวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จในชุมชนที่มีประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษาที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชน และสอดคล้องกับวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ เมื่อประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็ง การจัดการศึกษาก็จะประสบผลสำเร็จ

การวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ได้รับความสนใจจากนักวิจัยอย่างมาก มีการวิจัยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบริหาร การทำงานและขวัญของพนักงาน ซึ่ง ธรรมรส โชติคุณุชร (2536 : 229) กล่าวไว้มีดังต่อไปนี้

เมโย (Mayo) ได้ศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมในการบริหาร ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและขวัญของพนักงานให้สูงขึ้น

เชอร์รี่ เคท (Sherry Keith) ได้กล่าวถึงคุณค่าของการจัดการแบบมีส่วนร่วมว่า “การจัดการแบบมีส่วนร่วมเป็นการจัดการที่ทรงพลัง ในการปรับปรุงประสิทธิผล เพราะวิธีการดังกล่าวเป็นสื่อแห่งสัญญาประชาคม ของครู ผู้ปกครอง และผู้บริหารการศึกษาในการร่วมกันปรับปรุงเป้าหมายของการศึกษา ที่ชัดเจนยิ่งกว่านั้น การจัดการแบบนี้ยังเป็นการจัดการที่มีพลังในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง

โดยสรุปแล้ว งานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้นชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล มีรูปแบบ วิธีการ และลักษณะการมีส่วนร่วมอย่างหลากหลาย เช่น การมีโอกาสเข้าร่วมเป็นกรรมการในกิจกรรมต่าง ๆ มีการประชุมร่วมกัน มีการเสนอแนะรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สภาพในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามภารกิจของสถานศึกษานั้น จะประกอบด้วย การวางแผน การจัดสรรทรัพยากร การให้แรงกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการประเมินผล ซึ่งอธิบายได้ ดังนี้

1. การวางแผน เป็นการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ เป้าหมายการดำเนินงาน และกำหนดทางเลือกในการแก้ไขปัญหา
2. การจัดสรรทรัพยากร เป็นการจัดสรรทรัพยากรการบริหาร ได้แก่ การเงิน กำลังคน และวัสดุ ตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน โครงการ หรือสนับสนุนการบริหารจัดการ
3. การให้แรงกระตุ้นการทำงาน เป็นการบำรุงขวัญ และให้กำลังใจ ตลอดจนการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากร
4. การประสานงาน เป็นการประสานงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่เกี่ยวข้อง
5. การประเมินผล เป็นการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการทำงานของสถานศึกษาตามภารกิจ หรือตามแผนงาน โครงการ

ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ความศรัทธา ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และความสัมพันธ์กับสถานศึกษา ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ได้แก่ วิธีปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา ได้แก่ นายกองตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,227 คน ซึ่งจำแนกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

1.1.1 นายกองตำบล	จำนวน	34 คน
1.1.2 ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	34 คน
1.1.3 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	630 คน
1.1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	170 คน
1.1.5 ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	170 คน
1.1.6 ผู้แทนครูในคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	189 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สุ่มจากกลุ่มประชากรทั้ง 6 กลุ่ม โดยกำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 – 609) อ้างใน รวีวรรณ ชินะตระกูล 2542 : 111) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 คลาดเคลื่อนร้อยละ 5 จากการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้สัดส่วนได้ จำนวน 291 คน ซึ่งแสดงกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างในภาพที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่ง

ตำแหน่ง	จำนวนประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	34	8
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	34	8
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	630	150
ผู้บริหารสถานศึกษา สพท.ลำปาง เขต 2	170	40
ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	170	40
ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	189	45
รวม	1,227	291

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปด้านสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วม จำนวน 37 ข้อ แบบสอบถามใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จัดอันดับความสำคัญเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

เพื่อสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม โดยอาศัยการสังเคราะห์แนวคิดของนักบริหาร และนักวิชาการต่าง ๆ สรุปได้ ดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ประกอบด้วย
 - 1) ด้านเศรษฐกิจ
 - 2) ด้านการเมือง
 - 3) ด้านสังคม และวัฒนธรรม
2. ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ประกอบด้วย
 - 1) ด้านความศรัทธา

- 2) ด้านบทบาทหน้าที่
- 3) ด้านความสัมพันธ์
3. ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ประกอบด้วย
 - 1) ด้านวิธีปฏิบัติงาน
 - 2) ด้านผลการปฏิบัติงาน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 จำนวน 26 ข้อ

แบบสอบถามใช้แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) จัดอันดับความสำคัญ 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

เพื่อสอบถามสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามแนวคิดของสมาคม AASA (American Association School Administration) ประกอบด้วย

1. การวางแผน
2. การจัดสรรทรัพยากร
3. การให้แรงกระตุ้นการทำงาน
4. การประสานงาน
5. การประเมินผล

2.2 วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.2.1 ศึกษาหนังสือ เอกสาร บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมและสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นตัวแปรเพื่อเป็นกรอบในการศึกษา ดังภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัยในบทที่ 1 มากำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือและข้อคำถาม

2.2.2 สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจากการสังเคราะห์และสรุป แนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการต่าง ๆ และสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามแนวคิดของสมาคมผู้บริหาร โรงเรียนสหรัฐอเมริกา (AASA)

2.2.3 นำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาให้ความเห็นชอบ และแก้ไขปรับปรุงในด้านภาษาและความถูกต้องในด้านโครงสร้าง

2.2.4 นำแบบสอบถามที่ผ่านความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (รายชื่ออยู่ในภาคผนวก) ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content

Validity) และความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) พร้อมกับให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม

2.2.5 พิจารณาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.2.6 นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามข้อ 2.2.5 ไปทดลอง (Try Out) กับกลุ่มประชากรที่เหมือนตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์

2.2.7 หาความเที่ยง (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbrach , 1990 : 202 - 204) ได้ค่าความเที่ยงแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่ากับ .93 ค่าความเที่ยงแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่ากับ .95 ส่วนค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลและค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมทั้งฉบับ เท่ากับ .96 (รายละเอียดในภาคผนวก)

2.2.8 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย มีดังนี้

3.1 ผู้ศึกษาวิจัยขอหนังสือจากสำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต ๒ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการวิจัยด้วยตนเองสำหรับพื้นที่ใกล้เคียง และขอความร่วมมือจากประธานศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาทุกอำเภอ และครูในพื้นที่จัดเก็บข้อมูล

3.2 สำหรับกลุ่มประชากรที่เหมือนตัวอย่างจริง ผู้ศึกษาวิจัยได้ดำเนินการทดลองเครื่องมือวิจัยโดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับข้อ ๓.1

3.3 ผู้ศึกษาวิจัยจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเองทั้งหมด โดยกำหนดระยะเวลาขอรับแบบสอบถามคืนจากนั้นนำข้อมูลมาตรวจสอบความสมบูรณ์ และความถูกต้องของข้อมูล แล้วทำการลงรหัสและวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาวิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลนำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมในเครื่องคอมพิวเตอร์ (Computer) และสถิติในการวิเคราะห์ ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละในการอธิบาย

4.2 ตอนที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analysis Statistics) โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน รายข้อ โดยใช้เกณฑ์และวิเคราะห์จากระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด คะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์กำหนดระดับของการจัดความคิดเห็นต่อปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา แบ่งเป็น 5 ระดับคะแนนเฉลี่ยใช้ตามเกณฑ์ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

4.3 ตอนที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ใช้สถิติเชิงวิเคราะห์ (Analysis Statistics) โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้าน รายข้อ โดยใช้เกณฑ์ และวิธีวิเคราะห์ จากระดับความคิดเห็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

เกณฑ์กำหนดระดับของการจัดความคิดเห็นต่อสภาพการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา แบ่งเป็น 5 ระดับ คะแนนเฉลี่ยใช้ตามเกณฑ์ ดังนี้ (วิเชียร เกตุสิงห์ 2538 : 9)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

4.4 ตอนที่ 4 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson)

4.5 ตอนที่ 5 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรบริหารส่วนตำบล โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย คือ เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 และได้นำเสนอข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย นายองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา นำมาวิเคราะห์ และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยภาพรวม

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ตอนที่ 4 วิเคราะห์สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน(Stepwise Multiple Regression) ของปัจจัยๆที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ อายุ เพศ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง และ ประสบการณ์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	ผู้บริหารองค์การ บริหารส่วนตำบล		ผู้บริหาร สถานศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ						
ชาย	134	46.05	99	34.02	233	80.07
หญิง	31	10.65	27	9.28	58	19.93
รวม	165	56.70	126	43.30	291	100.00
2. อายุ						
ไม่เกิน 30 ปี	11	3.78	5	1.72	16	5.50
31 - 40 ปี	45	15.46	6	2.06	51	17.53
41 - 50 ปี	82	28.18	50	17.18	132	45.36
51 - 60 ปี	23	7.90	56	19.24	79	27.15
61 ปี ขึ้นไป	4	1.37	9	3.09	13	4.46
รวม	165	56.70	126	43.30	291	100.00
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด						
ต่ำกว่าปริญญาตรี	134	46.05	33	11.34	167	57.39
ปริญญาตรี	24	8.25	58	19.93	82	28.18
สูงกว่าปริญญาตรี	7	2.40	35	12.03	42	14.43
รวม	165	56.70	126	43.30	291	100.00

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล		ผู้บริหารสถานศึกษา		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
4. ตำแหน่ง						
นายกองค์การบริหารส่วนตำบล	8	2.75	-	-	8	2.75
ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	8	2.75	-	-	8	2.75
สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	150	51.54	-	-	150	51.54
ผู้อำนวยการสถานศึกษา	-	-	40	13.75	40	13.75
ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา	-	-	40	13.75	40	13.75
ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา	-	-	45	15.46	45	15.46
รวม	166	57.04	125	42.96	291	100.00
5. ประสบการณ์การทำงาน						
ตำแหน่งปัจจุบัน						
ไม่เกิน 5 ปี	112	38.49	41	14.09	153	52.58
6- 10 ปี	43	14.78	24	8.25	67	23.02
11 – 15 ปี	9	3.09	9	3.09	18	6.18
16 – 20 ปี	1	0.34	6	2.06	7	2.41
มากกว่า 20 ปี	-	-	46	15.81	46	15.81
รวม	165	56.70	126	43.30	291	100.00

จากตารางที่ 4.1 เพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 291 คน เป็นเพศชาย จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 80.07 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 134 คิดเป็นร้อยละ 46.05 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 14.09 และเป็นเพศหญิงจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.93 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 31 คิดเป็นร้อยละ 10.65 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 9.28

อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีอายุ 41-50 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 132 คน คิดเป็นร้อยละ 45.36 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 82 คิดเป็นร้อยละ 28.18 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 17.18 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 51- 60 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 27.15 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 23 คิดเป็นร้อยละ 7.90 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 19.24 อายุระหว่าง 31 – 40 ปีมีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 17.53 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.46 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 17.18 อายุ ไม่เกิน 30 ปี มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 5.50 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 11 คิดเป็นร้อยละ 3.78 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.72 และอายุ 61 ปี ขึ้นไปมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.46 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คิดเป็นร้อยละ 1.37 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.09

วุฒิการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีวุฒิมัธยมศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุด คือจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 57.39 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 46.05 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 11.34 รองลงมาคือวุฒิมัธยมศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 28.18 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 19.93 และวุฒิมัธยมศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุด คือ 42 คน คิดเป็นร้อยละ 14.43 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.40 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 12.03

ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีตำแหน่งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนมากที่สุดคือ 150 คน คิดเป็นร้อยละ 51.54 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 15.46 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา และตำแหน่งประธานคณะกรรมการสถานศึกษาจำนวนตำแหน่งละ 40 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.75 เท่ากัน โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนน้อยที่สุดคือตำแหน่งละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 เท่ากัน โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ไม่เกิน 5 ปีมีจำนวนมากที่สุดคือ 153

คน คิดเป็นร้อยละ 52.58 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 38.49 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 14.09 รองลงมา คือ มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ระหว่าง 6 - 10 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 23.02 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 43 คิดเป็นร้อยละ 14.78 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 8.25 มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 15.81 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา มีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 11 – 15 ปี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 6.18 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.09 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.09 และประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 16 – 20 ปี มีจำนวนน้อยที่สุด คือ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41 โดยเป็นผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.34 เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.41

**ตอนที่ 2 วิเคราะห์ ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วน
ตำบล และสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วน
ตำบล (อบต.) ในสถาน ศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง
เขต 2 โดยภาพรวม**

จากผลการศึกษาในภาพรวมของปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล และสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้น ได้ผลการศึกษาดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลและสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยภาพรวม

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	3.25	0.60	ปานกลาง
สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	2.83	0.81	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.2 โดยภาพรวม พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.25$) และสภาพการมีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=2.83$)
เช่นกัน

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วน
ตำบล (อบต.) ดังตารางที่ 4.3 - 4.14

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1	ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม	3.03	0.66	ปานกลาง
2	ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล	3.30	0.71	ปานกลาง
3	ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา	3.57	0.65	มาก
โดยรวม		3.30	0.58	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.30$) เมื่อพิจารณาแต่ละปัจจัยพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมมาก และมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.57$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X}=3.30$) และ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ($\bar{X}=3.03$) มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1	ด้านเศรษฐกิจ	2.86	0.78	ปานกลาง
2	ด้านการเมือง	2.91	0.75	ปานกลาง
3	ด้านสังคมและวัฒนธรรม	3.31	0.72	ปานกลาง
โดยรวม		3.03	0.66	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.03$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น โดย ด้านสังคมและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.31$) รองลงมา ได้แก่ ด้านการเมือง ($\bar{X}=2.91$) และด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}=2.86$) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในด้านเศรษฐกิจ

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1	อบต.จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขึ้นอยู่กับรายรับภาษีท้องถิ่น	3.11	1.02	ปานกลาง
2	อบต.มีความพร้อมด้านงบประมาณเพื่อการศึกษา	2.93	1.05	ปานกลาง
3	การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของ อบต.ตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	2.92	0.98	ปานกลาง
4	อบต.มีการระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อสมทบในการพัฒนาการศึกษา	2.63	1.02	ปานกลาง
5	ภาวะเศรษฐกิจของชุมชนในพื้นที่ที่มีความคล่องตัว	2.74	0.86	ปานกลาง
	โดยรวม	2.86	0.78	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในด้านเศรษฐกิจ โดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น โดย อบต.จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขึ้นอยู่กับรายรับภาษีท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X} = 3.11$) รองลงมาได้แก่ อบต. มีความพร้อมด้านงบประมาณเพื่อการศึกษา การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาของ อบต. ตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา ภาวะเศรษฐกิจของชุมชนในพื้นที่ที่มีความคล่องตัว และอบต. มีการระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่อสมทบในการพัฒนาการศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ในด้านการเมือง

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
6	สมาชิก อบต. นำนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาไปเป็นเงื่อนไขในการเลือกตั้ง	2.63	1.02	ปานกลาง
7	การแข่งขันทางการเมืองทำให้สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจาก อบต.	2.49	1.01	น้อย
8	ความชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนโยบายของรัฐบาล	3.31	1.01	ปานกลาง
9	อบต. ให้การส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนโยบายของอบต.เอง	3.34	0.98	ปานกลาง
10	การเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนกำหนดนโยบายและภารกิจด้านการศึกษาของอบต. ในสถานศึกษา	3.07	1.01	ปานกลาง
โดยรวม		2.83	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในด้านการเมืองโดยรวม มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น ได้แก่ อบต. ให้การส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนโยบายของอบต.เอง ที่มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.34$) รองลงมาได้แก่ ความชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับข้อกำหนดนโยบายของรัฐบาล การเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนกำหนดนโยบายและภารกิจด้านการศึกษาของอบต. ในสถานศึกษา สมาชิก อบต. นำนโยบายการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาไปเป็นเงื่อนไขในการเลือกตั้ง และการแข่งขันทางการเมืองทำให้สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจาก อบต. ตามลำดับ ยกเว้นการแข่งขันทางการเมืองทำให้สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจาก อบต. มีระดับการมีส่วนร่วมน้อยและมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ($\bar{X}=2.49$)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ในด้านสังคม และวัฒนธรรม

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
11	ขนบธรรมเนียมประเพณี ทำบุญทำทานของชุมชนทำให้สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากอบต.	3.23	0.93	ปานกลาง
12	ความคุ้นเคยส่วนตัวระหว่างบุคลากรในสถานศึกษากับ อบต.	3.32	0.88	ปานกลาง
13	การมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษาและอบต.	3.11	0.91	ปานกลาง
14	การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษาและอบต.	3.34	0.90	ปานกลาง
15	การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษาและอบต.	3.53	0.81	มาก
โดยรวม		3.31	0.72	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในด้านสังคมและวัฒนธรรมโดยรวม มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น ได้แก่ การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษาและอบต. ความคุ้นเคยส่วนตัวระหว่างบุคลากรในสถานศึกษากับ อบต. ขนบธรรมเนียมประเพณี ทำบุญทำทานของชุมชนทำให้สถานศึกษาได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากอบต. และการมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษาและอบต. ตามลำดับ ยกเว้นการให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษาและ อบต. นั้น มีระดับการมีส่วนร่วมมาก และมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.53$)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1	ด้านความศรัทธา	3.16	0.75	ปานกลาง
2	ด้านบทบาทหน้าที่	3.18	0.80	ปานกลาง
3	ด้านความสัมพันธ์	3.56	0.77	มาก
โดยรวม		3.30	0.71	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.30$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X}=3.56$) ส่วนในด้านบทบาทหน้าที่และด้านความศรัทธามีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านความศรัทธา

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
16	อบต.ยอมรับศรัทธาต่อสถานศึกษาในการจัดการศึกษา	3.50	0.83	มาก
17	อบต.มีความตระหนักและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสถานศึกษา	2.77	1.03	ปานกลาง
18	ผู้มีตำแหน่งหน้าที่หรือมีฐานะทางการเมืองใน อบต.มักให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน	3.09	0.90	ปานกลาง
19	อบต. มีความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา	3.27	0.93	ปานกลาง
โดยรวม		3.16	0.75	ปานกลาง

จากตาราง 4.9 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความศรัทธาโดยรวม มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ได้แก่ อบต. มีความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ผู้มีตำแหน่งหน้าที่หรือมีฐานะทางการเมืองใน อบต.มักให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชนและ อบต.มีความตระหนักและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของสถานศึกษา ตามลำดับ ยกเว้น อบต.ยอมรับศรัทธาต่อสถานศึกษาในการจัดการศึกษาที่มีระดับการมีส่วนร่วมมากและมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.50$)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านบทบาทหน้าที่

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
20	อบต.มีความสำนึกและตระหนักในภารกิจด้านการศึกษาที่จัดบริการแก่ชุมชน	3.26	0.92	ปานกลาง
21	อบต. มีความรู้ ความเข้าใจในภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาของชุมชน	3.23	0.95	ปานกลาง
22	อบต.ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาของชุมชน	3.21	0.92	ปานกลาง
23	อบต. มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา	3.04	0.88	ปานกลาง
24	อบต.มีการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทหน้าที่	3.15	0.92	ปานกลาง
โดยรวม		3.18	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านบทบาทหน้าที่ โดยรวม มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.18$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น ได้แก่ อบต. มีความสำนึกและตระหนักในภารกิจด้านการศึกษาที่จัดบริการแก่ชุมชน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.26$) รองลงมาคือ อบต. มีความรู้ ความเข้าใจในภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาของชุมชน อบต.ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาของชุมชน อบต.มีการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทหน้าที่ และอบต. มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านความสัมพันธ์

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
25	การมีความสัมพันธ์ที่เกิดจากความเป็นญาติหรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน	3.27	0.91	ปานกลาง
26	อบต.มีความต้องการให้สถานศึกษาของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า	3.74	0.99	มาก
27	อบต.กับสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน	3.70	0.87	มาก
28	อบต.กับสถานศึกษามีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.57	0.90	มาก
29	การมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกันระหว่างสถานศึกษา กับ อบต.	3.51	0.91	มาก
โดยรวม		3.56	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านความสัมพันธ์โดยรวม มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X}=3.56$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมมาก ได้แก่ อบต.มีความต้องการให้สถานศึกษาของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.74$) รองลงมาได้แก่ อบต.กับสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อบต.กับสถานศึกษามีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกันระหว่างสถานศึกษา กับ อบต. ตามลำดับ ส่วนการมีความสัมพันธ์ที่เกิดจากความเป็นญาติหรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน มีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=3.27$)

ตารางที่ 4.12 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสถานศึกษา

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1	ด้านวิธีการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	3.51	0.74	มาก
2	ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา	3.63	0.67	มาก
	โดยรวม	3.57	0.65	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับสถานศึกษาโดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X} = 3.57$) เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาและด้านวิธีการปฏิบัติงานของสถานศึกษามีระดับการมีส่วนร่วมมาก

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษา ในด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
30	สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม	3.47	0.87	ปานกลาง
31	สถานศึกษามีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาในเวลาที่เหมาะสม	3.47	0.86	ปานกลาง
32	สถานศึกษาดำเนินกิจการสอดคล้องกับเป้าหมายของชุมชนและ อบต.	3.38	0.81	ปานกลาง
33	สถานศึกษาดำเนินกิจการโดยยึดความถูกต้องโปร่งใสและตรวจสอบได้	3.71	0.89	มาก
โดยรวม		3.51	0.74	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษาในด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษาโดยรวม มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X}=3.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า เกือบทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ได้แก่ สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษามีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาในเวลาที่เหมาะสม และสถานศึกษาดำเนินกิจการสอดคล้องกับเป้าหมายของชุมชนและ อบต. ตามลำดับ ยกเว้น สถานศึกษาดำเนินกิจการโดยยึดความถูกต้องโปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมมากและมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.71$)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษา ในด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา

ที่	ประเภทปัจจัย	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
34	ผลการเรียนการสอนสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ปกครอง	3.59	0.79	มาก
35	สถานศึกษามีการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างทันสมัยอยู่เสมอ	3.67	0.76	มาก
36	สถานศึกษามีชื่อเสียงและสร้างความพึงพอใจให้แก่ชุมชน	3.64	0.75	มาก
37	นักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพ	3.63	0.77	มาก
โดยรวม		3.63	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษาในด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาโดยรวม มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ($\bar{X}=3.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมมาก โดยสถานศึกษามีการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างทันสมัยอยู่เสมอมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.67$) รองลงมาได้แก่ สถานศึกษามีชื่อเสียงและสร้างความพึงพอใจให้แก่ชุมชน นักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพ และผลการเรียนการสอนสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ปกครอง ตามลำดับ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วน
ตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
ผลของการศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.) ดังตารางที่ 4.15 - 4.20

ตารางที่ 4.15 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ที่	สภาพการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1	ด้านการวางแผนงาน	2.83	0.88	ปานกลาง
2	ด้านการจัดสรรทรัพยากร	2.83	0.87	ปานกลาง
3	ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน	2.85	0.88	ปานกลาง
4	ด้านการประสานงาน	2.88	0.91	ปานกลาง
5	ด้านการประเมินผล	2.75	0.90	ปานกลาง
	โดยรวม	2.83	0.81	ปานกลาง

จากตาราง 4.15 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้าน
การประสานงานมีระดับการการมีส่วนร่วมมากที่สุด ($\bar{X}=2.88$) รองลงมาคือ ด้านการให้แรง
กระตุ้นการทำงาน ด้านการวางแผนงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านการประเมินผล
ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการวางแผนงาน

ที่	สภาพการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
1	อบต.มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของ สถานศึกษา	3.16	0.98	ปานกลาง
2	อบต.มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผน แผนการจัดการศึกษา	2.80	1.00	ปานกลาง
3	อบต.มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการของ สถานศึกษา	2.75	1.04	ปานกลาง
4	อบต.มีส่วนร่วมกำหนดวิธีดำเนินการในแผนงาน/ โครงการของสถานศึกษา	2.66	0.96	ปานกลาง
5	อบต.มีส่วนร่วมกำหนดค่าใช้จ่ายและร่วมปฏิบัติงาน ตามแผนงานของสถานศึกษา	2.79	1.04	ปานกลาง
โดยรวม		2.83	0.88	ปานกลาง

จากตาราง 4.16 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการวางแผนงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทั้งสิ้น โดย อบต.มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของสถานศึกษานั้นมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.16$) รองลงมาคือ อบต.มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการวางแผนการจัดการศึกษา อบต.มีส่วนร่วมกำหนดค่าใช้จ่ายและร่วมปฏิบัติงานตามแผนงานของสถานศึกษา อบต.มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา และอบต.มีส่วนร่วมกำหนดวิธีดำเนินการในแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการจัดสรรทรัพยากร

ที่	สภาพการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
6	อบต.มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	3.01	1.01	ปานกลาง
7	อบต.ให้การสนับสนุนเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	3.14	1.02	ปานกลาง
8	อบต.มีส่วนร่วมระดมแรงงาน ยานพาหนะและเครื่องมือมาพัฒนาสถานศึกษา	2.63	1.63	ปานกลาง
9	อบต.มีส่วนร่วมจัดหาบุคลากร/วิทยากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษาแก่สถานศึกษา	2.64	1.03	ปานกลาง
10	อบต.มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ชุมชนร่วมบริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของ ให้แก่สถานศึกษาในโอกาสที่เหมาะสม	2.73	1.09	ปานกลาง
โดยรวม		2.83	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.17 พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล(อบต.) ด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.83$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทั้งสิ้น โดย อบต.ให้การสนับสนุนเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.14$) รองลงมาคือ อบต.มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ การเรียนการสอนตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา อบต.มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ชุมชนร่วมบริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของ ให้แก่สถานศึกษาในโอกาสที่เหมาะสม อบต.มีส่วนร่วมจัดหาบุคลากร/วิทยากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นในการพัฒนาการศึกษาแก่สถานศึกษา และอบต.มีส่วนร่วมระดมแรงงาน ยานพาหนะและเครื่องมือมาพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน

ที่	สภาพการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
11	อบต.มีการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากรใน สถานศึกษา	2.93	1.04	ปานกลาง
12	อบต.มีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรใน สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่มา พัฒนางาน	2.97	1.03	ปานกลาง
13	อบต.ให้เกียรติยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้ทำประ โยชน์ทาง การศึกษา	3.03	1.07	ปานกลาง
14	อบต.ให้การสนับสนุนหรือจัดสวัสดิการแก่ครูนักเรียน ตามความเหมาะสม	2.75	0.98	ปานกลาง
15	อบต.มีการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของสถานศึกษา	3.53	0.81	มาก
16	อบต.มีการเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษา	2.66	1.03	ปานกลาง
	โดยรวม	2.85	0.88	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.18 พบว่า สภาพการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานโดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=2.85$)
เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อบต.มีการเสนอแนะแนวทางการพัฒนาปรับปรุง แก้ไขการ
ดำเนินงานของสถานศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมมากและมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=$
3.53) นอกนั้นมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งหมด ได้แก่ อบต.มีการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่
บุคลากรในสถานศึกษา อบต.มีการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้เทคโนโลยี และ
วิทยาการสมัยใหม่มาพัฒนางาน อบต.ให้การสนับสนุน หรือจัดสวัสดิการแก่ครู นักเรียนตามความ
เหมาะสม และอบต.มีการเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษา

ตารางที่ 4.19 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการประสานงาน

ที่	สภาพการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
17	อบต.มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.98	1.06	ปานกลาง
18	อบต.มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	2.92	1.03	ปานกลาง
19	อบต.มีส่วนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยกรณีเกิดการพิพาทระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาหรือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา	2.53	1.04	ปานกลาง
20	อบต.มีส่วนเป็นผู้ประสานงานให้บุคคล ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในกิจการของสถานศึกษา	2.88	1.03	ปานกลาง
21	อบต.และสถานศึกษามีการประสานงาน ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน	3.08	1.00	ปานกลาง
โดยรวม		2.88	0.91	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.19 พบว่า สภาพการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการประสานงานโดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=2.88$) เมื่อเป็นรายชื่อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น โดย อบต.และสถานศึกษามีการประสานงาน ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=3.08$) รองลงมา ได้แก่ อบต.มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อบต.มีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อบต.มีส่วนเป็นผู้ประสานงานให้บุคคล ชุมชน องค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในกิจการของสถานศึกษา และ อบต.มีส่วนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยกรณีเกิดการพิพาทระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาหรือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้านการประเมินผล

ที่	สภาพการมีส่วนร่วม	\bar{X}	S.D.	ระดับ การมีส่วนร่วม
22	อบต.มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ในการติดตามและประเมินผลการจัด การศึกษาของสถานศึกษา	2.74	0.98	ปานกลาง
23	อบต.มีโอกาสร่วมเป็นกรรมการและประเมินผลตาม แผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	2.72	0.97	ปานกลาง
24	อบต.มีโอกาสร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผล ตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา	2.66	0.97	ปานกลาง
25	อบต.มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการ แก้ไขปัญหาจากผลการติดตามและประเมินผลต่อ สถานศึกษา	2.74	0.98	ปานกลาง
26	อบต.นำผลจากการติดตาม ประเมินผลเป็น ข้อพิจารณาในการให้การสนับสนุนงบประมาณ	2.91	1.06	ปานกลาง
โดยรวม		2.75	0.90	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.20 พบว่า สภาพการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการประเมินผลโดยรวมมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ($\bar{X}=2.75$) เมื่อเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น โดยอบต.นำผลจากการติดตามประเมินผลเป็นข้อพิจารณาในการให้การสนับสนุนงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ($\bar{X}=2.91$) รองลงมาได้แก่ อบต.มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา อบต.มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะการแก้ไขปัญหาจากผลการติดตามและประเมินผลต่อสถานศึกษา อบต.มีโอกาสร่วมเป็นกรรมการและประเมินผลตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา และ อบต.มีโอกาสร่วมสรุปผลการติดตามและประเมินผลตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา ตามลำดับ

ตอนที่ 5 ผลของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ได้ผลตามตารางที่ 4.21 – 4.22 ดังนี้

ตารางที่ 4.21 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยที่ส่งผล (X)	การมีส่วนร่วม (Y)
ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม(X_1)	0.778**
ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X_2)	0.709**
ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา (X_3)	0.446**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อันได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ปัจจัยดังกล่าวนี้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์สูงสุด($r = 0.778$)รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($r = 0.709$)ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ต่ำสุด($r = 0.446$)

ตารางที่ 4.22 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลกับส่วนประกอบการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

	การมีส่วนร่วม					
	Y1	Y2	Y3	Y4	Y5	Y
ปัจจัยที่ส่งผล (X)	การวางแผนงาน	การจัดสรรทรัพยากร	การให้แรงกระตุ้นการทำงาน	การประสานงาน	การประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (X ₁)	0.670**	0.708**	0.753**	0.733**	0.700**	0.778**
2. ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X ₂)	0.569**	0.652**	0.711**	0.691**	0.625**	0.709**
3. ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา (X ₃)	0.395**	0.416**	0.408**	0.431**	0.394**	0.446**
รวมเฉลี่ยทุกปัจจัย (X)	0.634**	0.690**	0.728**	0.721**	0.668**	0.751**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมทุกปัจจัย และปัจจัยในด้านต่าง ๆ ต่างมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 โดยพบว่า

ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานสูงสุด ($r = 0.753$) รองลงมาได้แก่ การประสานงาน ($r = 0.733$) การจัดสรรทรัพยากร ($r = 0.708$) การประเมินผล ($r = 0.700$) และ การวางแผนงาน ($r = 0.670$)

ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานสูงสุด ($r = 0.711$) รองลงมาได้แก่ การประสานงาน ($r = 0.691$) การจัดสรรทรัพยากร ($r = .652$) การประเมินผล ($r = 0.625$) และการวางแผนงาน ($r = 0.569$)

ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการประสานงานสูงสุด ($r = 0.431$) รองลงมาได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร ($r = 0.416$) การให้แรงกระตุ้นการทำงาน ($r = 0.408$) การวางแผนการทำงาน ($r = 0.395$) และ การประเมินผล ($r = 0.394$)

ในภาพรวมของทุกปัจจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานสูงสุด ($r = 0.728$) รองลงมาได้แก่ การประสานงาน ($r = 0.721$) การจัดสรรทรัพยากร ($r = 0.690$) การประเมินผล ($r = 0.668$) และการวางแผนงานมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่ำสุด ($r = 0.634$)

ตอนที่ 6 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ในการศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ได้ทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Stepwise ได้ผลตามตารางที่ 4.23 – 4.33 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.23 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ตัวแปร	b	SE.B	β	t	Sig
ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม(X_1)	0.730	0.075	0.589	9.685	0.000
ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X_2)	0.269	0.070	0.235	3.860	0.000
ค่าคงที่	-0.266	0.146		-1.823	0.069

R = 0.790

R² = 0.625

F = 239.642

สมการในการพยากรณ์ ในรูป Z – score คือ

$$Z_y = 0.589 Z X_1 + 0.235 Z X_2$$

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยนั้นส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ร้อยละ 62.50 (R² = 0.625) และเมื่อเรียงลำดับของการส่งผลจากมากไปน้อย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด (β = 0.589) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (β = 0.235)

ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน โดยวิธี Stepwise

ตัวแปร	R	R ²	F	Sig F
X ₁	0.670	0.449	235.309	0.000

จากตารางที่ 4.24 พบว่า เมื่อนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน เพื่อค้นหาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี
Stepwise พบว่า มีเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (X₁) ส่วนปัจจัย
อื่น ๆ ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการ
วางแผนงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.25 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน

ตัวแปร	b	SE.B	β	t	Sig
ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม(X ₁)	0.902	0.182	0.670	15.340	0.000
ค่าคงที่	0.105	0.059		0.577	0.564

$$R = 0.670$$

$$R^2 = 0.449$$

$$F = 235.039$$

สมการในการพยากรณ์ ในรูป Z - score คือ

$$Z_y = 0.670 Z X_1$$

จากตารางที่ 4.25 พบว่า มีเพียงปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเท่านั้น ($\beta = 0.670$) ที่
ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน
ร้อยละ 44.90 ($R^2 = 0.449$)

ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร โดยวิธี Stepwise

ตัวแปร	R	R ²	F	Sig F
X ₁	0.708	0.501	290.343	0.000
X ₁ X ₂	0.721	0.520	156.193	0.000

จากตารางที่ 4.26 พบว่า เมื่อนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร เพื่อค้นหาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี
Stepwise พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (X₁) และ
ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X₂) ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา (X₃) ไม่ส่งผลต่อการ
มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.27 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร

ตัวแปร	b	SE.B	β	t	Sig
ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม(X ₁)	0.687	0.91	0.520	7.567	0.000
ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล (X ₂)	0.284	0.84	0.233	3.391	0.001
ค่าคงที่	-0.189	0.176		-1.074	0.284

$$R = 0.721$$

$$R^2 = 0.520$$

$$F = 156.193$$

สมการในการพยากรณ์ ในรูป Z - score คือ

$$Z_{y'} = 0.520 Z X_1 + 0.233 Z X_2$$

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยนั้นส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร ร้อยละ 52.00 ($R^2 = 0.520$) และเมื่อเรียงลำดับของการส่งผลจากมากไปน้อย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด ($\beta = 0.520$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\beta = 0.233$)

ตารางที่ 4.28 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน โดยวิธี Stepwise

ตัวแปร	R	R ²	F	Sig F
X ₁	0.753	0.567	378.745	0.000
X ₁ X ₂	0.774	0.598	214.541	0.000

จากตารางที่ 4.28 พบว่า เมื่อนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน เพื่อค้นหาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี Stepwise พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม (X₁) และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X₂) ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา (X₃) ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.29 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน

ตัวแปร	b	SE.B	β	t	Sig
ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม(X_1)	0.687	0.084	0.514	8.166	0.000
ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล (X_2)	0.368	0.078	0.297	4.728	0.000
ค่าคงที่	-0.445	0.163		-2.729	0.007

$$R = 0.774$$

$$R^2 = 0.598$$

$$F = 214.541$$

สมการในการพยากรณ์ ในรูป Z - score คือ

$$Z_y = 0.514 Z X_1 + 0.297 Z X_2$$

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยนั้นส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน ร้อยละ 59.80 ($R^2 = 0.598$) และเมื่อเรียงลำดับของการส่งผลจากมากไปน้อย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด ($\beta = 0.514$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\beta = 0.297$)

ตารางที่ 4.30 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน โดยวิธี Stepwise

ตัวแปร	R	R ²	F	Sig F
X ₁	0.733	0.538	336.141	0.000
X ₁ X ₂	0.753	0.566	188.034	0.000

จากตารางที่ 4.30 พบว่า เมื่อนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน เพื่อค้นหาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
การจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี
Stepwise พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในด้านการประสานงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อม (X₁) และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X₂) ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับ
สถานศึกษา (X₃) ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.31 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน

ตัวแปร	b	SE.B	β	t	Sig
ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม(X_1)	0.698	0.091	0.504	7.709	0.000
ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X_2)	0.365	0.084	0.285	4.358	0.000
ค่าคงที่	-0.436	0.175		-2.485	0.014

$$R = 0.753$$

$$R^2 = 0.566$$

$$F = 188.034$$

สมการในการพยากรณ์ ในรูป Z – score คือ

$$Z_y = 0.504 Z X_1 + 0.285 Z X_2$$

จากรายที่ 4.31 พบว่า ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยนั้นส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน ร้อยละ 56.60 ($R^2 = 0.566$) และเมื่อเรียงลำดับของการส่งผลจากมากไปน้อย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด ($\beta = 0.504$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\beta = 0.285$)

ตารางที่ 4.32 การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผล โดยวิธี Stepwise

ตัวแปร	R	R ²	F	Sig F
X ₁	0.700	0.490	277.883	0.000
X ₁ X ₂	0.708	0.501	144.607	0.000

จากตารางที่ 4.32 พบว่า เมื่อนำปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผล เพื่อค้นหาว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
ในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยทำการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณด้วยวิธี
Stepwise พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในด้านการประเมินผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับ
สภาพแวดล้อม (X₁) และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล (X₂) ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับ
สถานศึกษา (X₃) ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 4.33 ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการศึกษา
ขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผล

ตัวแปร	b	SE.B	β	t	Sig
ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม(X_1)	0.766	0.096	0.559	7.970	0.000
ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหาร ส่วนตำบล (X_2)	0.222	0.089	0.176	2.503	0.013
ค่าคงที่	-0.297	0.186		-1.595	0.112

R = 0.708

$R^2 = 0.501$

F = 144.607

สมการในการพยากรณ์ ในรูป Z - score คือ

$$Z_y = 0.559 Z X_1 + 0.176 Z X_2$$

จากตารางที่ 4.33 พบว่า ปัจจัยทั้ง 2 ปัจจัยนั้นส่งผลกระทบต่อการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน ร้อยละ 50.10 ($R^2 = 0.501$) และเมื่อเรียงลำดับของการส่งผลจากมากไปน้อย พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลกระทบต่อการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผลมากที่สุด ($\beta = 0.559$) รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ($\beta = 0.176$)

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 สามารถสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

1.1.2 เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

1.1.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีรายละเอียดการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.2.1 ประชากร ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย นายกององค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้บริหารสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 1,227 คน จำแนกได้ ดังนี้

1) นายกององค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	34 คน
2) ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	34 คน
3) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวน	630 คน
4) ผู้บริหารสถานศึกษา	จำนวน	170 คน
5) ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	จำนวน	170 คน

6) ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 189 คน

1.2.2 *กลุ่มตัวอย่าง* ในการวิจัยครั้งนี้ ได้สุ่มจากกลุ่มประชากรทั้งหมด โดยกำหนดขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608 – 609) อ้างใน รวีวรรณ ชินะตระกูล (2542 : 111) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้รวม 291 คน ประกอบด้วย

- 1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 คน
- 2) ปลัดกองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 8 คน
- 3) สมาชิกสภาองค้การบริหารส่วนตำบล จำนวน 150 คน
- 4) ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 40 คน
- 5) ประธานกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 40 คน
- 6) ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 45 คน

1.2.3 *เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย* เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค้การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค้การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยจำแนกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งกลุ่มปัจจัยเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัจจัยเกี่ยวกับองค้การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ ด้านความศรัทธา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์ ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ได้แก่ ด้านวิธีปฏิบัติงาน และด้านผลการปฏิบัติงาน จำนวน 37 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค้การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยจำแนกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ในลักษณะการมีส่วนร่วม 5 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล จำนวน 26 ข้อ

เครื่องมือได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน และนำข้อมูลเข้าระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลการวิเคราะห์หาค่าสถิติความเที่ยง (Reliability)

ด้วยวิธีการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งค่าความเที่ยงของแบบสอบถามรวมทั้งฉบับ $r_{tt} = 0.96$ โดยค่าความเที่ยงแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเท่ากับ $r_{tt} = 0.93$ และค่าความเที่ยงแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล เท่ากับ $r_{tt} = 0.95$

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการขอหนังสือจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ไปถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในส่วนของสถานศึกษาได้มีหนังสือไปถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา และประธานกรรมการสถานศึกษา เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา ประธานกรรมการสถานศึกษา และครูที่เป็นกรรมการสถานศึกษา โดยผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นประธานศูนย์เครือข่ายสถานศึกษาอำเภอทุกอำเภอ ติดตามรวบรวมจัดเก็บข้อมูลอีกทางหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 291 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนมาทั้งหมด 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PE⁺ (Statistical Package for the Social Science/Personal Computer Plus) สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson) และค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (Regression) แบบขั้นตอน ในแต่ละตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมและสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาพรวมโดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 4 วิเคราะห์สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 สถิติที่ใช้คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) โดยใช้สูตร Pearson

ตอนที่ 6 วิเคราะห์ค่าถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

1.3 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า มีปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

1.3.2 ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ มี 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

จากการวิเคราะห์ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวข้างต้น โดยภาพรวม มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง และปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษามีส่วนร่วมในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแต่ละกลุ่มปัจจัย มีดังนี้

1) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม พบว่า ปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม โดยภาพรวมมีส่วนร่วมปานกลาง และทุกด้านมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางเช่นกัน โดยมีด้านสังคมและวัฒนธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมือง ผลการวิเคราะห์แต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

(1) ด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมพบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยอื่น ได้แก่ การจัดการงบประมาณ ขึ้นอยู่กับรายรับภาษีท้องถิ่น การมีความพร้อมด้านงบประมาณเพื่อการศึกษา การจัดสรรงบประมาณ ของ อบต. ตามแผน/โครงการ ของสถานศึกษา การระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสมทบในการพัฒนาการศึกษา และภาวะเศรษฐกิจของชุมชน เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดย อบต. จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาขึ้นอยู่กับรายรับภาษีท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด

(2) ด้านการเมือง โดยภาพรวมพบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยอื่น ได้แก่ การนำนโยบาย การส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาไปเป็นเงื่อนไขในการเลือกตั้ง ความชัดเจนในการส่งเสริม สนับสนุนในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ขึ้นอยู่กับนโยบายของ อบต. เอง และการเมืองระดับชาติ และระดับท้องถิ่นมีส่วนกำหนดนโยบาย และภารกิจด้านการศึกษาของ อบต. ในสถานศึกษาเป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และการแข่งขันทางการเมืองทำให้สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจาก อบต. เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมน้อย

(3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยภาพรวมพบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ อบต. อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยอื่น ได้แก่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ทำบุญ ทำทานของชุมชน ความคุ้นเคยส่วนตัวระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา กับ อบต. การมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสถานศึกษาและ อบต. และการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษา และ อบต. เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในระดับปานกลางเช่นกัน ยกเว้น การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่างสถานศึกษาและอบต. เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในระดับมาก

2) ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

จากการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ องค์การบริหารส่วนตำบล เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาใน 3 ด้าน คือ ด้านความศรัทธา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์ ผลจากการวิเคราะห์ สรุปได้ดังนี้

ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านความศรัทธา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์โดยภาพรวม พบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ส่วนในด้านบทบาทหน้าที่ และความศรัทธามีระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง

ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านดังกล่าวข้างต้น ผลการวิเคราะห์สรุปได้ ดังนี้

(1) ด้านความศรัทธา พบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ความเชื่อมั่นของ อบต. ต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ผู้มีตำแหน่งหน้าที่ หรือมีฐานะทางการเมืองใน อบต. มักให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน และ อบต. มีความตระหนักและรู้สึกรู้ว่าตนเองเป็นเจ้าของสถานศึกษา เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ยกเว้น อบต. ขอมรับ ศรัทธาต่อสถานศึกษาในการจัดการศึกษา เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในระดับมาก

(3) ด้านบทบาทหน้าที่ พบว่า เป็นปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ อบต. มีความศรัทธา และตระหนักในภารกิจด้านการจัดการศึกษาที่จัดบริการแก่ชุมชน อบต. มีความรู้ ความเข้าใจในภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษา อบต. ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษา อบต. มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา และ อบต. มีการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษา ซึ่งมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน โดยมี อบต. มีความสำนึกและตระหนักในภารกิจด้านการศึกษาที่จัดบริการแก่ชุมชนมีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด

(4) ด้านความสัมพันธ์ พบว่าเป็นปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ อบต. มีความต้องการให้สถานศึกษาของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า อบต. มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน อบต. กับสถานศึกษามีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน และการมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้านกันระหว่างสถานศึกษากับ อบต. เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในระดับมากที่สุดทุกรายการ โดย อบต. กับสถานศึกษามีความต้องการให้สถานศึกษาของชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด ส่วนการมีความสัมพันธ์ที่เกิดจากความเป็นญาติ หรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3) ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานศึกษา

จากการศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษา ผู้วิจัยได้จัดไว้เป็น 2 ด้าน คือ ด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา และด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผลจากการวิเคราะห์สรุปได้ ดังนี้

(1) ปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษา ในด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา และด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านวิธีการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยการมีส่วนร่วมในแต่ละด้านดังกล่าวข้างต้น ผลการวิเคราะห์สรุปได้ ดังนี้

(2) ด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา พบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม สถานศึกษามีการจัดประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาในเวลาที่เหมาะสม และสถานศึกษาดำเนินกิจการสอดคล้องกับเป้าหมายของชุมชนและอบต. เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น สถานศึกษาดำเนินกิจการ โดยยึดความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในระดับมาก

(3) ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา พบว่า เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ผลการเรียนรู้การสอนสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ปกครอง สถานศึกษามีการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างทันสมัยอยู่เสมอ สถานศึกษามีชื่อเสียง และสร้างความพึงพอใจให้แก่ชุมชน และนักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณภาพ เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยมีสถานศึกษามีการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างทันสมัยอยู่เสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

1.3.3 สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

โดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีด้านการประสานงานอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ด้านการกระตุ้นการทำงาน นอกนั้นจะเป็นด้านการวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร และด้านประเมินผล ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบดังนี้

1) ด้านการวางแผน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง อบต. มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความต้องการของสถานศึกษาในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ อบต. มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมกำหนดค่าใช้จ่ายและร่วมปฏิบัติตามแผนงานของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา และการมีส่วนร่วมกำหนดวิธีดำเนินการในแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา ตามลำดับ

2) ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง ซึ่ง อบต. มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ตามแผนงาน/โครงการของ

สถานศึกษาในระดับมากที่สุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมจัดหาวัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน ตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา การมีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ชุมชนร่วมบริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของ การมีส่วนร่วมจัดหาบุคลากร/วิทยากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมระดม แรงงาน ยานพาหนะ และเครื่องมือมาพัฒนาสถานศึกษา ตามลำดับ

3) *ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน* พบว่า อบต. มีส่วนร่วมในการกระตุ้นการทำงาน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง อบต. มีการเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก นอกนั้นมีระดับการมีส่วนร่วมปาน กลางทั้งหมด ได้แก่ การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจและยกย่องเชิดชูเกียรติแก่บุคลากรใน สถานศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษาใช้เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ มาพัฒนางาน การยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้ทำประ โยชน์ทางการศึกษา การสนับสนุนหรือจัด สวัสดิการแก่ครูและนักเรียนตามความเหมาะสม และการเผยแพร่ผลงานจากการร่วมกิจกรรมใน สถานศึกษา

4) *ด้านการประสานงาน* พบว่า อบต. มีส่วนร่วมโดยภาพรวมในระดับปาน กลาง นอกนั้นมีระดับการมีส่วนร่วมปานกลางทั้งสิ้น ซึ่ง อบต. และสถานศึกษามีการประสานงาน ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกัน มีค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมประชุม ปรึกษาหารือ การมีโอกาสร่วมแสดงความคิดเห็น การเป็นผู้ประสานงานให้บุคคล ชุมชน องค์กร ภาครัฐมีส่วนร่วมจัดการศึกษา และการเป็นผู้ไกล่เกลี่ย กรณีพิพาทระหว่างชุมชนกับสถานศึกษา หรือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา

5) *ด้านการประเมินผล* พบว่า อบต. มีส่วนร่วมด้านการประเมินผล โดย ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และแต่ละกิจกรรมมีส่วนร่วมในระดับปานกลางทั้งสิ้น โดย อบต. นำผลจากการติดตาม ประเมินผลมาเป็นข้อพิจารณาในการให้การสนับสนุนงบประมาณ โดยมี ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมสูงสุด รองลงมาได้แก่ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และ วัตถุประสงค์ในการติดตาม ประเมินผลการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และ เสนอแนะการแก้ไขปัญหาจากผลการติดตามและประเมินผลต่อสถานศึกษา การมีโอกาสร่วมเป็น กรรมการ และประเมินผลตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา และการมีโอกาสร่วมสรุปผลการ ติดตาม และประเมินผลตามแผนงาน/โครงการของสถานศึกษา

1.3.4 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบล

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร ส่วนตำบล พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัย

เกี่ยวกับสถานศึกษา โดยทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์สูงสุดกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษานั้นมีความสัมพันธ์ต่ำสุดกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.3.5 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำปาง เขต 2

ปัจจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในภาพรวมทุกปัจจัย และปัจจัยด้านต่าง ๆ ในแต่ละปัจจัย มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ในภาพรวมของทุกปัจจัย พบว่า มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การประสานงาน การจัดสรรทรัพยากร การประเมินผล และการวางแผนงาน โดยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมต่ำสุด เมื่อพิจารณาในแต่ละปัจจัย สรุปได้ว่า

ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การประสานงาน การจัดสรรทรัพยากร การประเมินผล และ การวางแผนงาน

ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การประสานงาน การจัดสรรทรัพยากร การประเมินผล และการวางแผนงาน

ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการประสานงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากร การให้แรงกระตุ้นการทำงาน การวางแผนการทำงาน และการประเมินผล

1.3.6 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

การค้นพบว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นได้ทำการศึกษาจากปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา

ในภาพรวมของปัจจัยการมีส่วนร่วม พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

เมื่อพิจารณาในแต่ละองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบได้แก่ ด้านการวางแผนงาน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล ได้ผลดังนี้

ด้านการวางแผนงาน พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน เพียง 1 ปัจจัยเท่านั้น คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

ด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการประสานงาน พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ด้านการประเมินผล พบว่า มีปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านด้านการประเมินผล 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลมากที่สุด รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 มีประเด็นที่เกี่ยวข้องจะนำมาอภิปรายผลเป็นลำดับ ดังต่อไปนี้

2.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 โดยภาพรวมพบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากสภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในท้องถิ่นไม่ค่อยเอื้ออำนวยให้ รวมทั้งความตระหนักในบทบาทหน้าที่ ความเลื่อมใสศรัทธา ตลอดจนวิธีการปฏิบัติงาน และผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษายังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจเท่าที่ควร สอดคล้องกับแนวคิดของไฟท ลิททิสุนทร และคณะ (2543 : 83) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชนคือปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์และกำหนดกรอบในการศึกษาครั้งนี้ 3 กลุ่มปัจจัย ได้แก่

- 1) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม
- 2) ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล
- 3) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา

ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องและจะนำอภิปรายผลเป็นลำดับ ดังนี้

- 1) ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านการเมือง ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมดังกล่าวเป็นบริบทของการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมไทยปัจจุบันอยู่แล้ว เมื่อจะดำเนินการในกิจกรรมใด ๆ ย่อมเกี่ยวพันกับสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม แต่จะมีความเกี่ยวพันหรือได้รับอิทธิพลมากน้อยขนาดไหน ขึ้นอยู่กับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2543 : 23) ได้เสนอว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทยมีปัจจัย หรือองค์ประกอบ (factor) 8 ประการ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และโลกาภิวัตน์

ในส่วนขององค์ประกอบของปัจจัยสภาพแวดล้อมนั้น ผู้วิจัยขอนำเสนอในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1) ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการกำหนดรายรับ – รายจ่ายประจำปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลด้วย จึงทำให้ส่งผลกระทบต่อการสนับสนุนด้านงบประมาณอยู่ในระดับดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 268 – 275) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน คือ สภาพทางเศรษฐกิจดี จะส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนต่อโรงเรียนด้วย

1.2) ด้านการเมือง ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมทางการเมืองเป็นตัวกำหนดนโยบายในด้านต่าง ๆ รวมทั้งกิจการด้านการศึกษาด้วย ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องกำหนดแนวทางปฏิบัติในการดำเนินงาน ตาม นโยบายดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดของไครรัตน์ โภคพลากรณ์ (2538 : 126 – 127) ว่า ปัจจัยแวดล้อมภายนอก หมายถึงปัจจัยที่อยู่ภายนอกองค์การ มีอิทธิพลโดยตรงต่อการดำเนินงานขององค์การ ได้แก่ ปัจจัยทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

1.3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการให้เกียรติซึ่งกันและกัน ระหว่างสถานศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสภาพสังคมไทย และวิถีชีวิตไทยมีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่ว่าจะระหว่างบุคคลหรือระหว่างหน่วยงาน ทำให้เกิดการร่วมมือ ร่วมใจระหว่างกัน จนทำให้กิจกรรมต่าง ๆ สำเร็จตามเป้าหมาย เช่น การมีถิ่นกำเนิด การอาศัยในท้องถิ่นเดียวกัน การมีความสัมพันธ์ทางสายเลือด ความเป็นญาติพี่น้อง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ เวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน การมีถิ่นกำเนิด และหรือมีที่พักอาศัยในท้องถิ่นที่โรงเรียนตั้งอยู่ การเป็นศิษย์เก่า การมีบุตรหลานเรียนอยู่ในโรงเรียน

2) ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล

ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยดังกล่าว ส่งผลอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านความสัมพันธ์ เป็นปัจจัยที่ส่งผลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความรู้สึกและทัศนคติที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีต่อสถานศึกษา รวมทั้งความตระหนักในบทบาทหน้าที่

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 268 – 275) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน ได้แก่ ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของ ความคาดหวังของชุมชนต่อโรงเรียน และความสัมพันธ์อันดีกับโรงเรียน

ในการนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ไว้ 3 ด้าน คือ ด้านความศรัทธา ด้านบทบาทหน้าที่ และด้านความสัมพันธ์ ซึ่งจะขอเสนอในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

2.1) *ด้านความศรัทธา* ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการยอมรับศรัทธาต่อสถานศึกษาในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความเชื่อมั่น เคารพศรัทธา และความรู้สึกขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือชุมชน ที่มีต่อสถานศึกษา หากผลงานของสถานศึกษาเป็นที่ปรากฏชัด และเกิดการยอมรับ ก็จะส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลให้การส่งเสริมและเข้าไปมีส่วนร่วม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 268 – 275) ที่กล่าวไว้ว่า ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชนที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประกอบด้วย ความศรัทธา ความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ความคาดหวังของชุมชน และความสัมพันธ์อันดีกับโรงเรียน

2.2) *ด้านบทบาทหน้าที่* ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากองค์การบริหารส่วนตำบล ยังขาดความตระหนักในภารกิจหน้าที่ ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ สอดคล้องกับ จรัส สุวรรณมาลา (2539 : 36 – 37) ได้ศึกษาวิจัยพบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้และประสบการณ์ค่อนข้างจำกัด การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกยังไม่มีแนวทางที่ชัดเจน และ ลือชัย วรรณรัตน์ และคณะ (2539 : 39 – 40) ได้ศึกษาการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลยังไม่ทราบหน้าที่ของตนชัดเจนพอ ส่วนใหญ่ยังคงให้ความสนใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนา ถนน ไฟฟ้า ประปา หรือน้ำอุปโภคบริโภค ในเรื่องของการศึกษา การพัฒนาเด็ก สตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการยังมีน้อยมาก

2.3) *ด้านความสัมพันธ์* ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการมีความสัมพันธ์จากความเป็นญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง การให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตลอดจนการมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกัน ระหว่างสถานศึกษากับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ได้แก่ เวลาที่อาศัย

ในชุมชน การมีถิ่นกำเนิด การพักอาศัยในท้องถิ่น การเป็นศิษย์เก่า และการมีบุตรหลานเล่าเรียนอยู่ในโรงเรียน

3) ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา

ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบลเกี่ยวกับสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา และผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาได้สร้างความพึงพอใจแก่องค์การบริหารส่วนตำบลและชุมชน และทำให้เกิดการยอมรับ ศรัทธาซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 268 – 275) ที่พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ทำงานเข้ากับการจัดการสถานศึกษาได้ดี สร้างศรัทธาให้ชุมชนยอมรับ เชื่อถือ เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน

ในการนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์กำหนดปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานศึกษาไว้ 2 ด้าน คือ ด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา และด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ซึ่งจะได้นำเสนอในแต่ละด้าน ดังต่อไปนี้

3.1) ด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านวิธีปฏิบัติงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม มีการประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาในเวลาที่เหมาะสม มีความสอดคล้องกับเป้าหมายของชุมชน และ อบต. และมีการยึดความถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้่องค์การบริหารส่วนตำบลเลื่อมใสศรัทธาและเข้ามาช่วยเหลือสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของสมศักดิ์ จีเพชร (2544 : 20 – 21) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในกลุ่มปัจจัยโรงเรียน ได้แก่ ความชัดเจนในนโยบาย การสร้างความเข้าใจ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีคุณธรรม ความมีชื่อเสียง เป็นต้น

3.2) ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีผลการเรียนการสอนดี มีการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่เสมอ สร้างชื่อเสียงในกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนนักเรียนมีความรู้ความสามารถและมีคุณภาพ ส่งผลให้่องค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชนเลื่อมใส ศรัทธา เกิดการยอมรับ อันเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการสนับสนุน ช่วยเหลือในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่ง

สอดคล้องกับข้อค้นพบของชวชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 224 – 226) พบว่า โรงเรียนมีชื่อเสียงด้านวิชาการ และมีชื่อเสียงด้านอื่น ๆ เช่น กิจกรรมต่าง ๆ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ช่วยให้โรงเรียนได้รับการสนับสนุนจากชุมชนได้เป็นอย่างดี

2.2 สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากผลการวิจัยสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 พบว่า ในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากการจัดการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการกำหนดโดยภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ และยังไม่เปิดโอกาสให้ชุมชน หรือองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากนัก ซึ่งสอดคล้องกับ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ (2545 : 180 – 181) ได้กล่าวถึงความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษาว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา เป็นวิธีการหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาของชาติ โรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบต่อประชาชน ในการจัดการศึกษาให้แก่ชุมชนด้วย ด้วยเหตุนี้ ประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แม้แต่นักการศึกษายังให้การยอมรับว่า การศึกษาเป็นหน้าที่ของท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อุดม แยมชื่นพงศ์ (2537 : 18 – 19) ได้สรุปเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นทางเลือกของการพัฒนา (alternative development) มีพื้นฐานสำคัญ 3 ประเภท คือ กลไกการพัฒนาเคลื่อนย้ายจากภาครัฐไปสู่ประชาชน โดยอาศัยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป้าหมายหลักคือ การพัฒนาแบบพึ่งพัฒนาตนเอง ไม่ใช่พึ่งพารัฐ หรือจากองค์กรภายนอก และเป็นการพัฒนาจากล่างสู่บน (bottom up) แต่สภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจเท่าใดนัก เพราะมีปัจจัยในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของชุมชน หรือองค์การบริหารส่วนตำบลหลายประการสอดคล้องกับ อนุภาพ ธีรลาภ (2528 : 21 – 26) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบ และกระตุ้นให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า ปัจจัยที่สำคัญ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม มีอยู่ 4 ประการ คือ ความใกล้ชิดเจ้าหน้าที่รัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ในการตอบแทน การยอมรับแบบอย่าง และความเชื่อถือในตัวผู้นำ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นหลักการ หรือแนวทางปฏิบัติที่ค้นพบ ส่วนสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ได้มีผู้เคยศึกษาไว้ได้แก่ ปรีชา ไชยโย (2541 : 88 – 102) ได้ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาตามที่ทัศนะขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นด้วยในระดับมาก ในการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนการจัดองค์กร และเห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษาและองค์การบริหารส่วนตำบล

ควรประสานกันอย่างใกล้ชิด โดยการเข้าร่วมประชุม และเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน โดยโรงเรียนเปิดโอกาสให้องค์กรอื่นเข้ามามีส่วนร่วมเต็มรูปแบบ และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน และองค์กรประชาชนให้มากขึ้น ที่สำคัญรัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และสุรพล ไคร้วานิช (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง พบว่า ความพร้อมในการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนศึกษาด้านเศรษฐกิจ ผู้เข้าประชุมส่วนใหญ่เห็นว่าไม่พร้อมในด้านการเงิน และงบประมาณ แต่มีความพร้อมด้านอำนาจหน้าที่ เพราะรู้และเข้าใจอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการทำงานเป็นอย่างดี ส่วนแนวทางการมีส่วนร่วมด้านการวางแผนงาน โครงการ โรงเรียนควรให้ครู อาจารย์ มีส่วนร่วมกำหนดการวางแผนด้วย ส่วนแอนนา หงษ์สามสิบเจ็ด (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับร่วมรับรู้ ปัญหาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดแพร่ คือ ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และเห็นว่าควรมีการจัดอบรม หรือประชุมสัมมนาร่วมกัน สอดคล้องกับ ประสาน ท่าข้าม (2543 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยรวมและทุกลักษณะภารกิจจัดการศึกษาในระดับร่วมคิด จากผลการวิจัยในภาพรวม ค่าต่ำสุดของการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมด้านการติดตาม และประเมินผล ซึ่งอาจเกิดจากความไม่เข้าใจในบทบาทภาระหน้าที่ ส่วนมัทธนา เป็งจันทร์ (2544 : 91 - 92) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรเงินอุดหนุนให้กับโรงเรียน สำหรับเจือจางในการมีส่วนร่วมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานส่วนใหญ่เห็นว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีความสำนึกในหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน สอดคล้องกับ จรัส สุวรรณมาลา (2539 : 36 - 37) ได้ศึกษาเรื่องสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล : ศักยภาพและหาทางเลือกสู่อนาคต พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีความรู้ และประสบการณ์ค่อนข้างจำกัด การประสานงานกับหน่วยงานภายนอกยังไม่มี ความชัดเจน แม้ว่าสถานศึกษาจะพบกับปัญหาอุปสรรคในการบริหารแบบมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตามก็ยังเป็นที่ยอมรับกัน อย่างกว้างขวางในรูปแบบวิธีการบริหารแบบ มีส่วนร่วม สอดคล้อง กับแนวคิดของธรรมรส โชติคุณุช (2547 : 228) ว่า การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม ทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล และเสริมศักดิ์ วิ

ศาลาภรณ์ (2545 : 180 – 181) ได้ให้แนวคิดที่ว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจะต้องรู้จักหน้าที่ของความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน – โรงเรียน -ชุมชน

สำหรับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้าน การวางแผน ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน ด้านการประสานงาน และด้านการประเมินผล มีประเด็นที่เกี่ยวข้องและจะนำมาอภิปรายผลเป็นลำดับ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน

ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการวางแผน และโรงเรียนไม่เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง ดังนั้น ในการจัดการศึกษาทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปัจจุบันและในอนาคต ควรให้ชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมรับรู้ ร่วมทำ ร่วมคิด และร่วมตัดสินใจในทุกกิจกรรมที่โรงเรียนดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ อุดม เข้มชื่นพงศ์ (2537 : 30 – 31) ได้สรุปลักษณะการมีส่วนร่วมไว้คือ การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมติดตามผลและร่วมบำรุงรักษา และข้อค้นพบของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2537 : 187) พบว่า การจัดการศึกษาควรเปิดโอกาส หรือจัดให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมกรของหน่วยงาน ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนมักจะมีส่วนร่วมในรูปของ “คณะกรรมการ” หรือ “ผู้ทรงคุณวุฒิ”

2. การมีส่วนร่วมในด้านการจัดสรรทรัพยากร

ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่มีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ และร่วมตัดสินใจ รวมทั้งขาดความสำนึกและตระหนักในภารกิจหน้าที่ทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของ มัณฑนา เป็งจันทร์ (2544 : 91 – 92) ได้พบว่า สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียน ควรจัดสรรเงินอุดหนุน และควรมีความสำนึกในหน้าที่ในฐานะเป็นตัวแทนของประชาชน นอกจากนั้น ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 267) ยังพบว่า ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการบริจาคเงินให้ทางโรงเรียนมากที่สุด โดยเฉพาะในเรื่องที่โรงเรียนมีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น วันเด็ก หรืองานประจำปีของโรงเรียน

3. การมีส่วนร่วมด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน

ผลการวิจัย พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง แต่ประเด็นที่องค์การบริหารส่วนตำบลมักจะใช้กันมาก ได้แก่ การเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้น

กิจกรรมใดที่โรงเรียนดำเนินการ ควรเปิดโอกาสให้องค์การบริหารส่วนตำบล หรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะ การมีโอกาสร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจในด้านกรยกย่องเชิดชูเกียรติแก่นักวิชาการในสถานศึกษา การส่งเสริม สนับสนุนให้นักวิชาการในสถานศึกษาใช้เทคโนโลยี และวิทยาการสมัยใหม่มาพัฒนางาน การยกย่องผู้ทำประโยชน์ทางการศึกษา การจัดสวัสดิการแก่ครูและนักเรียน และการเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษา และในขณะเดียวกันสถานศึกษาก็ควรให้การยกย่อง ให้เกียรติ เช่นมอบโล่ วุฒิบัตรให้แก่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือชุมชนบ้างในโอกาสอันเหมาะสม ซึ่งจะเป็นแรงเสริมให้เกิดความร่วมมือส่งเสริมสนับสนุนในการจัดการศึกษาต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับข้อคิดของ เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2545 : 176) เห็นว่า การมีส่วนร่วมเป็นความเกี่ยวข้องในด้านจิตใจ และอารมณ์ของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมกลุ่ม เป็นตัวกระตุ้นให้ทำงานสำเร็จตามเป้าหมาย รวมทั้ง คาร์ณิ พาลุสุข (2530 : 157) ได้กล่าวว่า แรงจูงใจเป็นปัจจัย หรือองค์ประกอบที่ผลักดันบุคคลให้เกิดพลังนำไปสู่การกระทำ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย หรือเป้าหมายที่ต้องการ

4. การมีส่วนร่วมด้านการประสานงาน

ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในด้านการประสานงานอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงทำงานในลักษณะแยกส่วน มิได้คำนึงถึงผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชนในภาพรวมอย่างรอบด้านเท่าใดนัก แต่อย่างไรก็ตาม โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในชุมชน จำเป็นต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันทั้งในหน้าที่การงาน และระหว่างบุคคล โดยเฉพาะความเป็นญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน มักจะให้การช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ส่งผลให้เกิดการประสานงานระหว่าง โรงเรียน และองค์การบริหารส่วนตำบล และชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับข้อ ค้นพบของ เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : บทคัดย่อ) พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ในจังหวัดนครราชสีมา ในเรื่องการประสานงานอยู่ในระดับมาก

5. การมีส่วนร่วมในด้านการประเมินผล

ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประเมินผลเท่าที่ควร หรือขาดโอกาสเข้าร่วม เนื่องจากปัญหาการติดต่อสื่อสาร หรือการประชาสัมพันธ์ให้เห็นประโยชน์ในการเข้าร่วมประเมิน สอดคล้องกับ กาญจนนา วิไลรัตน์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของกรรมการสภาตำบล ในท้องที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม พบว่า การได้รับข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ไม่มีความสัมพันธ์ หรือไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วม แต่ปัญหาการประชาสัมพันธ์ ทำให้ขาดโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมส่งผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของชูชาติ พ่วงสมจิตร (2541:266) พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนนั้นก็มีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม ได้แก่ เศรษฐกิจ การเมือง สังคมวัฒนธรรมและเทคโนโลยี รองลงมาได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ตามลำดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.4 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า การวางแผนมีความสัมพันธ์ต่ำสุดกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล อาจเป็นเพราะว่า ในทางปฏิบัติองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน/โครงการ ของสถานศึกษาน้อย เนื่องจากเห็นว่า เป็นภารกิจของสถานศึกษาที่ต้องดำเนินการอยู่แล้ว

2.5 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งหมดได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลและ ปัจจัยที่เกี่ยวกับสถานศึกษา พบว่ามีปัจจัยเพียง 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับได้แก่ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาจากองค์การบริหารส่วนตำบลเพียงอย่างเดียวประกอบกับนโยบายรัฐบาลกำหนดให้เป็นภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลอยู่แล้ว นั้นหมายความว่าองค์การบริหารส่วนตำบลจะเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาน้อยเพียงใด อย่างไรก็ตามขึ้นอยู่กับความตระหนักและความสำนึกในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลมากกว่า แต่เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541 : 7) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ได้แก่ กรรมการศึกษาและด้านโรงเรียน

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการวางแผนงาน พบว่ามีเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 268-275) ได้กล่าวว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียน จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ส่วนปัจจัยอื่นๆไม่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร พบว่ามี 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540 : 61-62) ที่กล่าวว่า นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน จึงแสดงว่า การเมืองเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาไม่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการจัดสรรทรัพยากร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อาจเนื่องจากการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้นเกิดจากความตระหนัก ความสำนึกในหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการศึกษามากกว่า

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน พบว่า มี 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับเสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2543 : 23) ได้เสนอว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทย มีองค์ประกอบที่สำคัญ 8 ประการ ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประชากร วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และโลกาภิวัตน์ ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาไม่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน พบว่ามี 2 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ตามลำดับ ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับ

สมศักดิ์ จีเพ็ชร(2544 : 20-21) ได้สรุปว่า ปัจจัยเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษามี 4 กลุ่มปัจจัย ได้แก่ กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับกรรมการสถานศึกษา กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และกลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประสานงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผล พบว่ามี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพทิสติฐสุนทรและคณะ (2541 :7) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการทำงานระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน และปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ส่วนปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ไม่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการประเมินผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าในภาพรวมของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด และปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลที่อยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน โดยมีปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการดำเนินการ ดังนี้

3.1.1 ควรมีการจัดประชุมสัมมนาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา และบทบาทภารกิจ หน้าที่ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา

3.1.2 หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลและสถานศึกษา ควรมีความสำนึกและตระหนักในภารกิจหน้าที่การจัดการศึกษาในท้องถิ่น โดยให้การส่งเสริม สนับสนุนอย่างกว้างขวาง และทั่วถึง

3.1.3 สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบลมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น โดยเริ่มตั้งแต่การวางแผนงาน การจัดสรรทรัพยากร การให้แรงกระตุ้นการทำงาน การประสานงาน และการประเมินผล

3.1.4 องค์การบริหารส่วนตำบล และสถานศึกษาควรสนับสนุน เกื้อกูลซึ่งกันและกันในทุกกิจกรรมที่หน่วยงานของตนมีบทบาทหน้าที่

3.1.5 รัฐควรกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้ชัดเจน และสามารถนำไปปฏิบัติได้

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในท้องถิ่นอื่น ๆ หรือในจังหวัดอื่น ๆ ด้วย

3.2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความพึงพอใจของชุมชน หรือองค์การบริหารส่วนตำบลที่มีต่อการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรเกล้า แก้วโชติ (2544) “ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง นักเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- กรรณิกา ชมดี (2544) “การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ : ศึกษาเฉพาะ
กรณี โครงการสารภี ตำบลท่าช้าง อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- กาญจนา วิไลรัตน์ (2531) “ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ของ
กรรมการสภาตำบลในท้องที่อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- กิตติชัย การโสภณ (2536) “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา ในโรงเรียนร่วมพัฒนา
หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2523) จังหวัดอุดรธานี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กระทรวงมหาดไทย (2539) *คู่มือพนักงานส่วนตำบล* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546) *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*
กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.)
- กระทรวงศึกษาธิการ (2546) *การปรับกระบวนการทัศน์ และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*
กรุงเทพมหานคร ม.ป.ท.
- ขรรค์ชัย พันธูยา (2541) “ความเข้มแข็งของชุมชนในชนบท จังหวัดบุรีรัมย์” งานวิจัยได้รับ
ทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะกรรมการวิจัยการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
กระทรวงศึกษาธิการ
- เข็มเพชร แก่นสา (2543) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- จรัส สุวรรณมาลา (2539) “สภาพตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล : ศักยภาพและทางเลือกสู่ออนาคต” งานวิจัยทางการศึกษา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กรุงเทพมหานคร กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- จุฑารัตน์ วุฒิสมนุรณ (2538) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชนย่อยภายในเขตเทศบาล กรณีศึกษา เทศบาลศรีราชา จังหวัดชลบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- จุมพล หนิมพานิช และบุญศรี พรหมพันธ์ (2546) รายงานการวิจัยเรื่อง “บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการพัฒนาทักษะการทำงานในท้องถิ่น” (อัคราเนนา)
- จ่านง อติวัฒน์สิทธิ์ (2523) *ประวัติแนวความคิดทางสังคม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ โอเดียนสโตร์
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2525) *การระดมประชาชนเพื่อพัฒนาชนบท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์* (อัคราเนนา)
- ชาญชัย อาจิมสมาจารย์ (2548) *สู่ทิศทางการบริหารการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ ก้าวใหม่
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) “การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน กับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ดารณี พาลุสุข (2530) *ทฤษฎีการจูงใจ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- ไทรรัตน์ โภคพลากรณ์ (2538) “ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการบริหารราชการไทย” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาการบริหารราชการไทย* หน่วยที่ 3 พิมพ์ครั้งที่ 13 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิทยาการจัดการ
- ทรงพล ทรงจำ (2541) “การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ : กรณีศึกษา โรงเรียนฝ่ายกวางวิทยาคมอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ธวัช เบญจาทิกุล (2529) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของชาวนาในการพัฒนาหมู่บ้านชาวเขา จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปี 2527” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ธรรมรส โชติคุณุช (2536) “การบริหารแบบมีส่วนร่วม” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎี และ
แนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 12 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นริวรรณ พรหมชุบ และคณะ (2527) “การมีส่วนร่วมของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน ใน
โครงการศึกษา เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตยากจน จังหวัดขอนแก่น” ผลงานการวิจัย
ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นฤติพงษ์ ไชยวงศ์ (2540) “ความพร้อมในการจัดการป่าชุมชน : กรณีศึกษา คณะกรรมการหมู่บ้าน
อำเภอปัว จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- นิกม สุวรรณทา (2542) “ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสมาชิก
องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นิศดารักษ์ เวชยานนท์ (2543) การบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบไทย ๆ คณะรัฐประศาสนศาสตร์
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- บริษัทสกายบุคส์ จำกัด (2547) พระราชบัญญัติสภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2546 กรุงเทพฯ พิมพ์ที่บริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด
- บัญญัติ ทองสวัสดิ์ (2541) “การมีส่วนร่วมในกระบวนการนำแผนปฏิบัติการประจำปีไปปฏิบัติตาม
การรับรู้ของครู และผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
นครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บุญเชิด สุขอภิรมย์ (2541) “บทความของคณะกรรมการศึกษาประจำโรงเรียน กับการมีส่วนร่วม
แก้ปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษาราชบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- บุญเทียม อังสวัสดิ์ (2542 :บทคัดย่อ) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของศูนย์อบรม
เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดประจวบคีรีขันธ์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

- บุญยิ่ง จอมงาม (2544) “ความต้องการมีส่วนร่วมจัดการประถมศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอบ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน” การค้นคว้าแบบอิสระ ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปกรณ์ ปรียาปกรณ์ (2543) *การวางแผนกลยุทธ์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์*
- ประจวบ สือประสาน (2542) “การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ของคณะกรรมการโรงเรียนขยายโอกาส ในเขตการศึกษา 1” วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ (2537-2539) *การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไทย รายงานการวิจัยทุนอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน ม.ป.ท.*
- ประวิทย์ พุจิตรกานนท์ (2530) “ปัจจัยการบริหารกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางธุรกิจ ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร” วิทยานิพนธ์ปรินญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตรมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประสาน กงสมบูรณ์ (2542) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานตามโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนาหมู่บ้านในเขตชนบท (กศ.พช.) สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี” วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประสาน ท่าข้าม (2543) “ความต้องการการมีส่วนร่วมจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ปรีชา ไชโย (2541) “รูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา ตามทัศนะของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง” การค้นคว้าแบบอิสระ ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ผ่องศิริ เรียงตระกูล (2544) “การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการดำเนินงานของโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จังหวัดลำปาง” วิทยานิพนธ์ปรินญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ไพฑูริ ลิทธิสุนทร และคณะ (2543) “การศึกษากับชุมชน” *วารสารสานปฏิรูป ฉบับประจำเดือนกรกฎาคม*

- ฝ่ายวิชาการสุทรไพศาล (2542) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สุทรไพศาล
- ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์เดอะบุคส์ (2546) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542
กรุงเทพมหานคร รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์
- ไพโรจน์ พรหมสาส์น (2530) “การบริหารการปกครองระดับหมู่บ้าน” ใน เอกสารการสอนชุดวิชา
การบริหารราชการส่วนภูมิภาค หน่วยที่ 6 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
สาขาวิชา วิทยาการจัดการ
- มณฑนา เป็งจันทร์ (2544) “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ขององค์การบริหารส่วน
ตำบล อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541) “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ โรงเรียน
ประจำโรงเรียนเทศบาล ในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2534) การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วน
จำกัดบางกอกบลิ๊อค
- รวีวรรณ ชินะตระกูล (2542) การทำวิจัยทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที.พี.พรินท์
- ราชบัณฑิตยสถาน (2542) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542 กรุงเทพมหานคร นานมี
บุคส์พับลิเคชั่นส์
- รังสรรค์ มณีเล็ก (2548) “มิติใหม่ทางการศึกษา” ทิศทางการจัดการศึกษาในอนาคต สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์พัฒนา
พานิช
- เรืองยศ พจนนุสนธิ์ (2541) “การปฏิบัติงานตามบทบาทของคณะกรรมการ โรงเรียนประถมศึกษา
จังหวัดมหาสารคาม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหาร
การศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ลือชัย วนรัตน์ และคณะ (2539) การบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล งานวิจัยทางการศึกษา และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา กรุงเทพมหานคร กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

- วารี กติกา (2540) “การรับรู้และแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการจัดการศึกษา
โรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วิจิตร ศรีสอาน (2523) “ลักษณะทั่วไปของการบริหาร” ใน *เอกสารการสอนวิชา หลักและ
กระบวนการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 2 กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วิเชียร เกตุสิงห์ (2538) “ค่าเฉลี่ยกับการแปลความหมาย : เรื่องที่ง่ายบางครั้งก็พลาดได้” *ข่าวสาร
การวิจัยทางการศึกษา* (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2538) หน้า 9
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) “การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน” *วิทยานิพนธ์ปริญญาเอก สาขาพัฒนศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ*
- สมภพ คชินธนานันท์ (2541) “การมีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อมของข้าราชการ
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่” การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขา
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สมศักดิ์ จีเพชร (2544) “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา
1” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*
- สุทิน เนียมพลับ (2538) “การศึกษาไทยกับการพัฒนาชนบท” ใน *เอกสารการสอนชุดวิชาปัญหา
การพัฒนาชนบทไทย* (หน่วยที่ 14 พิมพ์ครั้งที่ 11 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชารัฐศาสตร์
- สุรพล ไคร้วานิช (2544) “การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาของกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอสบปราบ จังหวัดลำปาง” การค้นคว้าอิสระ ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สังพร ศรีเมือง (2543) “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเชียงใหม่” *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช*
- เสนห์ จามริก และคณะ (2524) “แนวทางการพัฒนาการศึกษาไทย” *บทวิเคราะห์เบื้องต้น
กรุงเทพมหานคร เรือนแก้วการพิมพ์*

- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ (2536) “ภาวะผู้นำ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎี และแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 5 หน้า 96- 97 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____ (2537) “ปัญหาและแนวโน้มนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา สัมมนาปัญหา และแนวโน้มนทางการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 7 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____ (2543) “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทย” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหา และแนวโน้มนทางการบริหารการศึกษา* หน้า 23-27 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- _____ (2545) “แนวคิด ทฤษฎี และการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาปัญหา และแนวโน้มนทางการบริหาร* หน่วยที่ 7 หน้า 180 – 181 พิมพ์ครั้งที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- อนันต์ ธิดา (2544) “การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- อนุภาพ ธีรลาภ (2528) “การวิเคราะห์สมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาขบพศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอพิบูลมังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี” สารนิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- อรุณ รักธรรม (2536) “พฤติกรรมองค์กร” ใน *ประมวลสาระชุดวิชาทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา* หน่วยที่ 4 หน้า 270 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- อุดม เข้มชื่นพงศ์ (2537) “การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสภาตำบลในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ แม่น้ำท่าจีน : กรณีศึกษาแม่น้ำท่าจีน ในเขตอำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- แอนนา หงส์สามสิบเจ็ด (2546) “การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับประถมศึกษา ขององค์กรบริหารส่วนตำบล ช่างหัวแพร์” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- อำนาจ อนันต์ชัย (2527) “การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท” ใน
เอกสารการสอนชุดวิชา ส่งเสริมสหกรณ์ หน่วยที่ 3 หน้า 130 กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- Abdel Hady , Mahamad E. (1990). “A Suggested Model for Community Participation in the
Administration of Public Education n Egypt” [Online] Dissertation Abstract
International.15(1990) : 10-51 Abstract available : DAILOG File : ERIC [Accessed
June 14, 1998].
- Amenu – Tekaa, Cristian E.(1998). “Perception of Community Participation Education on
Canadian Indian Reserves : a North-Central Alberta Case Study” (Native
American),[Online] Dissertation Abstracts International 49(1992):62-80. Abstract.
- Aruna Rao.(1991) *Gender Analysis in Development Planning : A case Book*. West
Hartford,Connecticut,U.S.A. : Kumarian Press.
- Conbrach, Lee Joseph.(1990). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed. New York : Hosper and
Row.
- Jonhn M. Cohen and Norman T. Uphoff. (1977). *Rural Development Participation : Concepts
and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation*. The Rural
Development Committee Center for International Studies Cornell University.
- Mark S.Homan. (1999). Promoting Community Change “Making It Happen in the Real World”
Canada : Brooks/Cole Publishing.
- Pollozzi, Dennis Peter.(1981). *A model for Community Participation in local School District
Decision Making Dissertation Abstract International. Degree PHD ; Cornel
University*.
- Reeder,William W. (1974). *Some Aspects of the informal Social Participation of Farm Families
in : New York State*. Cornell University.[CD-ROM] Unpublished PH.D Dissertation.
- Robert E.,Rockwell.(1996). *Parents and Teachers as Partners : Issues and Challenges*. Orando,
USA : Harcourt Brace College Publisher.
- Vroom, Victor H. and Yetton, P.W.(1973). *Leadership and decision Making*. Pittsburgh:
University of Pittsburgh .

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน พูแสง

สถานที่ทำงาน สำนักบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

วุฒิการศึกษา กศ.ด. สาขาการอุดมศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- ก่อตั้ง และเปิดสอนบัณฑิตศึกษา สาขาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
- คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

2. นายเรวัฒน์ สุธรรม

สถานที่ทำงาน ผู้อำนวยการศูนย์วิทย์พัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ลำปาง

วุฒิการศึกษา M.A.

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- ผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียนระดับ ผอ.ศนจ. / ผอ.ศูนย์ฯ ภาค/ ผอ.
กอง/ ผู้เชี่ยวชาญ/ และรองอธิบดี
- ผู้ตรวจราชการกระทรวงศึกษาธิการ
- มีความเชี่ยวชาญในการบริหารจัดการ การวางแผน การพัฒนา
หลักสูตร การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัย
- ประธานคณะกรรมการ อ.ก.ค.ศ. เขตพื้นที่การศึกษา สพท.ลำปาง เขต 2

3. นายณัฐพล แสงศรีจันทร์

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

วุฒิการศึกษา ค.บ., ร.ม. สาขาการปกครอง จาก มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- ครูผู้สอน
- ผู้อำนวยการโรงเรียน ระดับ 9
- ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2
- มีความเชี่ยวชาญในการบริหาร, การเมือง การปกครอง

4. นายวรพจน์ ลังกาพินธ์

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1

วุฒิการศึกษา ศษ.ม. สาขาบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- ศึกษานิเทศก์ ระดับ 9 (คศ.4)
- หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สปจ. แม่ฮ่องสอน/ สปจ. ลำปาง
- หัวหน้ากลุ่มนิเทศ และติดตามประเมินผลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1
- กรรมการประเมินครู และผู้บริหารที่ขอเลื่อนเข้าสู่วิทยฐานะเชี่ยวชาญ

5. นายสมดี ศรีแก้ว

สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1

วุฒิการศึกษา ค.ม. สาขานิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร จาก จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประสบการณ์หรือความชำนาญ

- ศึกษานิเทศก์ระดับ 9 (คศ.4)
- วิทยากรการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานเพื่อรองรับการประเมินของ สมศ. รอบ 1
- วิทยากรพัฒนาครูและผู้บริหาร เพื่อเตรียมเลื่อนเข้าสู่วิทยฐานะที่สูงขึ้น

ภาคผนวก ข

สำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ที่ ศธ 0522.16(บ)/ 4๖

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

31 มกราคม 2550

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย โครงการวิทยานิพนธ์ จำนวน 1 ชุด

เนื่องด้วย นายอุดม คุณชมภู นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษาศาสาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษา ขององค์การบริการส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ตามโครงการวิทยานิพนธ์ที่แนบมาด้วยนี้

การจัดทำวิทยานิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเครื่องมือที่จะเก็บรวบรวมข้อมูล และได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไว้ขั้นหนึ่งแล้ว แต่เพื่อให้เครื่องมือที่จัดทำนั้น มีความครอบคลุมเนื้อหาวิชา แนวปฏิบัติ และสอดคล้องกับหลักและกระบวนการวิจัย ทางสาขาวิชาจึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิด้าน ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบและให้ความคิดเห็น เพื่อการปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยของนักศึกษาผู้นี้ด้วย สำหรับรายละเอียดอื่น ๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิสุทธิรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 0 2503 2870

โทรสาร 0 2503 3556 - 7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 18

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

31 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือ

เรียน

เนื่องด้วย นายอุดม คุณชมภู นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตวิทยาลัย แขนงวิชา บริหารการศึกษา สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง บัญชีที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัด
การศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ในการนี้ นักศึกษาได้สร้างเครื่องมือวิจัยขึ้น เพื่อใช้ในการจัดเก็บข้อมูล และจำเป็นต้องทดลองใช้
เครื่องมือในการวิจัยเก็บข้อมูลจากท่าน และบุคลากรในสังกัดหน่วยงานของท่าน จำนวน คน ประกอบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน อนุญาตให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือเพื่อการวิจัย ตามวัน เวลา
และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าคงได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินต์ วิศวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02503 2870

โทรสาร 0 2503 3566 - 7

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 19

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

91 มกราคม 2550

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล

เนื่องด้วย นายอุดม คุณชมภู นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำเภอวัง เขต 2

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากบุคคลในหน่วยงานของท่าน ดังนี้

1. นายกองค้การบริหารส่วนตำบล
2. ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล
3. สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน คน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในกรณีอนุญาตให้นักศึกษาคำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตาม วัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทวธิรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-503-2870

โทรสาร 02-503-2870

ที่ ศธ 0522.16 (บ)/ 14

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

31 มกราคม 2550

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

เนื่องด้วย นายอุดม คุณชมภู นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แผนกวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความร่วมมือในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่านและผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนนี้ จำนวน 1 คน

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตาม วัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-503-2870

โทรสาร 02-503-2870

ที่ ศธ 0522.16 (บ) 14

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

31 มกราคม 2550

เรื่อง ขอลความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียน

เนื่องด้วย นายอุดม คูณชมภู นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ในการนี้ นักศึกษาข้างต้นจะต้องเก็บข้อมูลจากท่านซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนนี้

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ตาม วัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุจินต์ วิทวธีรานนท์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. 02-503-2870

โทรสาร 02-503-2870

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
 ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

คำชี้แจง

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วน
 ตำบล

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ขององค์การบริหารส่วน
 ตำบล

กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อ และตอบให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อประโยชน์ในทาง
 วิชาการ โดยคำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อการทำงานของท่านแต่อย่างใด หากได้คำตอบที่ถูกต้อง
 ตรงไปตรงมาจากท่านแล้ว ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมสนับสนุนร่วมกันจัดการศึกษาใน
 สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2 ต่อไป

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดียิ่ง ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(นายอุดม คุณชมภู)

นักศึกษาระดับปริญญาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ตามความเป็นจริง

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

ไม่เกิน 30 ปี

31 - 40 ปี

41 - 50 ปี

51 - 60 ปี

61 ปีขึ้นไป

3. วุฒิการศึกษา

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

4. ตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม

นายกองค้การบริหารส่วนตำบล

ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล

สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ผู้อำนวยการสถานศึกษา

ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา

ผู้แทนครูในคณะกรรมการสถานศึกษา

5. ประสบการณ์ในการทำงานตำแหน่งปัจจุบัน

ไม่เกิน 5 ปี

6 - 10 ปี

11 - 15 ปี

16 - 20 ปี

มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล
คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างในระดับที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อที่	ประเภทปัจจัย	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	สำหรับ ผู้วิจัย
1	ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ อบต. จัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ขึ้นอยู่กับรายรับ ภาษีท้องถิ่นที่จัดเก็บได้						
2	อบต. มีความพร้อมด้านงบประมาณ เพื่อการศึกษา						
3	การจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา ของ อบต. ตามแผนงาน/โครงการของ สถานศึกษา						
4	อบต. มีการระดมทุนจากแหล่งต่าง ๆ ในท้องถิ่น เพื่อสมทบในการพัฒนา การศึกษา						
5	ภาวะเศรษฐกิจของชุมชนในพื้นที่มี ความคล่องตัว						
6	ด้านการเมือง สมาชิก อบต. นำนโยบายการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาไปเป็น เงื่อนไขในการเลือกตั้ง						
7	การแข่งขันทางการเมืองทำให้ สถานศึกษาได้รับการสนับสนุนจาก อบต.						

ข้อที่	ประเภทปัจจัย	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	สำหรับผู้วิจัย
8	ความชัดเจนในการส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับ การกำหนดนโยบายของรัฐบาล						
9	อบต. ให้การส่งเสริมสนับสนุนจัดการศึกษาในสถานศึกษาขึ้นอยู่กับ การกำหนดนโยบายของ อบต.เอง						
10	การเมืองระดับชาติและระดับท้องถิ่นมีส่วนกำหนดนโยบายและภารกิจด้าน การศึกษาของ อบต. ในสถานศึกษา						
11	ด้านสังคมและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ทำบุญ ทำ ทานของชุมชนทำให้สถานศึกษาได้รับ การส่งเสริม สนับสนุนจาก อบต.						
12	ความคุ้นเคยส่วนตัวระหว่างบุคลากร ในสถานศึกษากับ อบต.						
13	การมีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นระหว่างสถานศึกษากับ อบต.						
14	การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่าง สถานศึกษาและ อบต.						
15	การให้เกียรติซึ่งกันและกันระหว่าง สถานศึกษาและ อบต.						

ข้อที่	ประเภทปัจจัย	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	สำหรับ ผู้วิจัย
16	<u>ปัจจัยเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล</u> ด้านความศรัทธา อบต. ยอมรับ ศรัทธาต่อสถานศึกษาในการจัดการศึกษา						
17	อบต. มีความตระหนักและรู้สึกรู้สีกว่าตนเองเป็นเจ้าของสถานศึกษา						
18	ผู้มีตำแหน่ง หน้าที่หรือมีฐานะทางการเมืองใน อบต. มักจะให้ความช่วยเหลือ สนับสนุนการจัดการศึกษาในชุมชน						
19	อบต. มีความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา						
20	<u>ด้านบทบาทหน้าที่</u> อบต. มีความสำนึกและตระหนักในภารกิจด้านการศึกษาที่จัดบริการแก่ชุมชน						
21	อบต. มีความรู้ ความเข้าใจในภารกิจหน้าที่ ด้านการศึกษาของชุมชน						
22	อบต. ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อภารกิจหน้าที่ด้านการศึกษาของชุมชน						
23	อบต. มีการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา						

ข้อที่	ประเภทปัจจัย	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับ ผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปาน กลาง 3	น้อย 2	น้อย ที่สุด 1	
24	อบต. มีการปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่ ด้านการศึกษาตามที่กำหนดไว้ตาม บทบาทหน้าที่						
25	ด้านความสัมพันธ์ การมีความสัมพันธ์ที่เกิดจากความเป็น ญาติหรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน						
26	อบต. มีความต้องการให้สถานศึกษาของ ชุมชนมีความเจริญก้าวหน้า						
27	อบต. กับสถานศึกษามีความสัมพันธ์ที่ดี ต่อกัน						
28	อบต. กับสถานศึกษามีการช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน						
29	การมีโอกาสร่วมกิจกรรมด้วยกันระหว่าง สถานศึกษากับ อบต.						
30	ปัจจัยเกี่ยวกับสถานศึกษา ด้านวิธีปฏิบัติงาน สถานศึกษามีการบริหารจัดการแบบมี ส่วนร่วม						
31	สถานศึกษามีการจัดประชุม คณะกรรมการสถานศึกษาในเวลา ที่เหมาะสม						
32	สถานศึกษาดำเนินกิจการสอดคล้องกับ เป้าหมายของชุมชนและ อบต.						

ข้อที่	ประเภทปัจจัย	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	สำหรับ ผู้วิจัย
33	สถานศึกษาดำเนินกิจการโดยยึดความถูกต้อง โปร่งใสและตรวจสอบได้						
34	ด้านผลการปฏิบัติงาน ผลการเรียนการสอนสร้างความพึงพอใจแก่ผู้ปกครอง						
35	สถานศึกษามีการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างทันสมัยอยู่เสมอ						
36	สถานศึกษามีชื่อเสียงและสร้างความพึงพอใจแก่ชุมชน						
37	นักเรียนมีความรู้ ความสามารถและมีคุณภาพ						

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วน

ตำบล (อบต.)

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องว่างในระดับการมีส่วนร่วมที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อที่	สภาพการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	สำหรับ ผู้วิจัย
1	ด้านการวางแผน อบต. มีส่วนร่วมเสนอปัญหาและความ ต้องการของสถานศึกษา						
2	อบต. มีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายและการวางแผนการจัด การศึกษาของสถานศึกษา						
3	อบต. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน /โครงการของสถานศึกษา						
4	อบต.มีส่วนร่วมกำหนดวิธีดำเนินงาน ในแผนงาน /โครงการของสถานศึกษา						
5	อบต. มีส่วนร่วมกำหนดค่าใช้จ่ายและ ร่วมปฏิบัติงานตามแผนงานของ สถานศึกษา						
6	ด้านการจัดสรรทรัพยากร อบต. มีส่วนร่วมในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ การเรียนการสอนตามแผนงาน / โครงการของสถานศึกษา						
7	อบต. ให้การสนับสนุนเงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ตามแผนงาน / โครงการของ สถานศึกษา						

ข้อที่	สภาพการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	สำหรับผู้วิจัย
8	อบต.มีส่วนร่วมระดมแรงงาน ยานพาหนะและเครื่องมือมาพัฒนา สถานศึกษา						
9	อบต.มีส่วนร่วมจัดหาบุคลากร/ วิทยากรด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นใน การพัฒนาการศึกษาแก่สถานศึกษา						
10	อบต.มีส่วนร่วมประชาสัมพันธ์เชิญ ชวนให้ชุมชนร่วมบริจาคเงิน วัสดุ สิ่งของ ให้แก่สถานศึกษาใน โอกาส ที่เหมาะสม						
11	ด้านการให้แรงกระตุ้นการทำงาน อบต. มีการยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ บุคลากรในสถานศึกษา						
12	อบต.มีการส่งเสริม สนับสนุนให้ บุคลากรในสถานศึกษาใช้ เทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่มา พัฒนางาน						
13	อบต. ให้เกียรติยกย่อง เชิดชูเกียรติ แก่ผู้ทำประโยชน์ทางการศึกษา						
14	อบต. ให้การสนับสนุนหรือจัด สวัสดิการแก่ครูนักเรียนตามความ เหมาะสม						

ข้อที่	สภาพการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	สำหรับ ผู้วิจัย
15	อบต. มีการเสนอแนะแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง แก้ไขการดำเนินงานของสถานศึกษา						
16	ด้านการประสานงาน อบต. มีการเผยแพร่ผลงานของสถานศึกษา						
17	อบต. มีส่วนร่วมประชุมปรึกษาหารือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา						
18	อบต. มีโอกาสได้ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา						
19	อบต. มีส่วนเป็นผู้ไกล่เกลี่ยกรณีเกิดการพิพาทระหว่างชุมชนกับสถานศึกษาหรือระหว่างบุคลากรในสถานศึกษา						
20	อบต. มีส่วนเป็นผู้ประสานงานให้บุคคล ชุมชนองค์กรภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในกิจการของสถานศึกษา						
21	อบต. และสถานศึกษามีการประสานงาน ให้ความร่วมมือซึ่งกันและกันในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา						

ข้อที่	สภาพการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1	
22	ด้านการประเมินผล อบต. มีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการ ติดตามและประเมินผลการจัด การศึกษาของสถานศึกษา						
23	อบต. มีโอกาสร่วมเป็นกรรมการ ติดตามและประเมินผลตามแผนงาน/ โครงการของสถานศึกษา						
24	อบต. มีโอกาสร่วมสรุปผลการติดตาม และประเมินผลตามแผนงาน/โครงการ ของสถานศึกษา						
25	อบต. มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอแนะการแก้ไขปัญหาจากผล การติดตามและประเมินผลต่อ สถานศึกษา						
26	อบต. นำผลจากการติดตาม ประเมินผลเป็นข้อพิจารณาในการให้ การสนับสนุนงบประมาณ						

ภาคผนวก ง

ค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

ค่าความเที่ยงแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์การบริหาร
ส่วนตำบล

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for	Mean	Variance	N of	Std Dev	Variables
SCALE	122.1333	265.6368		16.2984	37

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
AA1	118.7000	254.7690	.3200	.9251
AA2	119.5000	247.1552	.5789	.9219
AA3	119.0667	253.4437	.4945	.9230
AA4	119.5667	248.9437	.5891	.9219
AA5	119.5000	249.2931	.4681	.9234
BB6	119.6667	254.9195	.2788	.9261
BB7	119.6000	247.4897	.5617	.9221
BB8	118.7333	249.4437	.4987	.9229
BB9	119.0667	259.9954	.1409	.9276
BB10	118.9333	248.1333	.5714	.9220
CC11	118.8000	244.5793	.6454	.9210
CC12	118.5000	241.4310	.7767	.9194
CC13	118.8667	238.8092	.7941	.9189
CC14	118.5667	243.6333	.8860	.9190
CC15	118.3667	247.4816	.7211	.9207
DD16	118.6667	251.0575	.4831	.9231
DD17	119.5000	252.0517	.3551	.9251
DD18	119.3000	249.3897	.5346	.9225
DD19	118.7333	246.6851	.6784	.9209
EE20	118.8000	245.6828	.6918	.9206
EE21	118.8000	253.5448	.5116	.9229
EE22	119.0333	244.4471	.7376	.9201
EE23	119.2333	247.9092	.6756	.9210
EE24	119.1000	253.0586	.5277	.9227

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
FF25	118.5333	248.4644	.6100	.9216
FF26	118.1000	258.8517	.2356	.9256
FF27	118.1000	257.5414	.3564	.9243
FF28	118.4333	251.4954	.5362	.9225
FF29	118.5000	248.7414	.7228	.9209
GG30	118.7000	259.3207	.3735	.9242
GG31	118.7667	262.5989	.1195	.9263
GG32	118.6667	258.2299	.4384	.9238
GG33	118.5667	267.7713	-.1001	.9296
HH34	118.5333	258.8782	.2488	.9254
HH35	118.4000	260.9379	.2313	.9252
HH36	118.3667	260.9989	.2350	.9252
HH37	118.5333	256.6713	.4308	.9237

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 37

Alpha = .9250

ค่าความเที่ยงแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กร
บริหารส่วนตำบล

Reliability

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Statistics for	Mean	Variance	N of Std Dev	Variables
SCALE	69.6000	242.8000	15.5820	26

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	66.4667	226.1195	.6497	.9530
A2	66.8667	223.2920	.6892	.9526
A3	66.7000	223.1828	.6805	.9527
A4	66.8667	221.7747	.7477	.9520
A5	66.5667	220.7368	.7375	.9521
B6	66.4000	225.6966	.6125	.9534
B7	66.3000	228.6310	.6440	.9532
B8	67.1000	225.8862	.6985	.9526
B9	67.3667	226.4471	.7222	.9525
B10	67.2333	228.3920	.4831	.9548
C11	67.0000	224.3448	.6920	.9526
C12	67.1000	228.4379	.6257	.9533
C13	66.9000	224.9207	.5705	.9539
C14	67.2000	227.2000	.6090	.9534
C15	67.3333	225.1264	.6840	.9527
C16	67.2667	227.0989	.6620	.9529
D17	66.8000	223.3379	.7405	.9521
D18	66.9000	226.4379	.5908	.9536
D19	67.4000	225.6966	.5601	.9540
D20	66.7000	228.0103	.5517	.9539
D21	66.3000	218.7000	.6905	.9528
E22	67.1000	221.6793	.7577	.9519
E23	67.1000	221.8172	.7892	.9516
E24	67.1000	226.3690	.6386	.9531
E25	67.0333	230.4471	.5003	.9543
E26	66.9000	217.3345	.7573	.9519

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 26

Alpha = .9547

ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ
องค์การบริหารส่วนตำบล และค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมในการ
จัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล (โดยรวมทั้งฉบับ)

Reliability

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	188.6000	753.6966	.7307	.9546
A2	189.0000	749.1724	.7499	.9545
A3	188.8333	756.6954	.5847	.9551
A4	189.0000	757.2414	.5843	.9551
A5	188.7000	751.8034	.6525	.9548
B6	188.5333	761.8437	.5027	.9554
B7	188.4333	765.9782	.5342	.9554
B8	189.2333	758.8747	.6486	.9550
B9	189.5000	759.5000	.6781	.9549
B10	189.3667	758.5161	.5451	.9553
C11	189.1333	757.5678	.6148	.9550

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean	Scale Variance	Corrected Item- Total	Alpha
--	---------------	-------------------	-----------------------------	-------

	if Item Deleted	if Item Deleted	Total Correlation	if Item Deleted
C12	189.2333	763.8402	.5657	.9553
C13	189.0333	760.9989	.4635	.9556
C14	189.3333	759.8161	.5965	.9551
C15	189.4667	754.6023	.7026	.9547
C16	189.4000	766.7310	.4747	.9555
D17	188.9333	751.9264	.7448	.9545
D18	189.0333	763.7575	.4686	.9556
D19	189.5333	759.1540	.5127	.9554
D20	188.8333	766.9713	.4178	.9557
D21	188.4333	752.7368	.5416	.9553
E22	189.2333	753.6333	.6635	.9548
E23	189.2333	756.7368	.6282	.9550
E24	189.2333	767.3575	.4228	.9557
E25	189.1667	764.9713	.5062	.9554
E26	189.0333	749.5506	.6130	.9550
AA1	188.3000	775.1828	.2054	.9567
AA2	189.1000	751.3345	.6616	.9548
AA3	188.6667	768.5747	.4417	.9557
AA4	189.1667	759.2471	.5761	.9552

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
-------------------------------------	---	--	-----------------------------

AA5	189.1000	769.1276	.2973	.9564
BB6	189.2667	773.5126	.2104	.9568
BB7	189.2000	761.4069	.4633	.9556
BB8	188.3333	763.1954	.4318	.9557
BB9	188.6667	789.3333	-.0548	.9579
BB10	188.5333	760.3954	.5095	.9554
CC11	188.4000	749.4897	.6752	.9547
CC12	188.1000	744.0931	.8024	.9542
CC13	188.4667	749.1540	.6445	.9548
CC14	188.1667	752.2816	.8093	.9544
CC15	187.9667	759.4126	.6383	.9550
DD16	188.2667	769.7885	.3333	.9561
DD17	189.1000	773.8862	.1988	.9569
DD18	188.9000	763.1966	.4601	.9556
DD19	188.3333	759.5402	.5722	.9552
EE20	188.4000	751.6276	.7185	.9546
EE21	188.4000	768.7310	.4564	.9556
EE22	188.6333	746.1713	.8334	.9541
EE23	188.8333	754.9713	.7166	.9547

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale	Scale	Corrected	
	Mean	Variance	Item-	Alpha
	if Item	if Item	Total	if Item
	Deleted	Deleted	Correlation	Deleted
EE24	188.7000	762.7000	.6054	.9551
FF25	188.1333	755.2230	.6657	.9548
FF26	187.7000	767.5966	.4237	.9557

FF27	187.7000	769.5276	.4653	.9556
FF28	188.0333	760.3092	.6003	.9551
FF29	188.1000	757.8862	.7290	.9548
GG30	188.3000	778.4931	.3019	.9560
GG31	188.3667	779.7575	.1883	.9564
GG32	188.2667	775.7885	.3959	.9558
GG33	188.1667	794.6264	-.1619	.9580
HH34	188.1333	784.2575	.0553	.9569
HH35	188.0000	785.3103	.0485	.9567
HH36	187.9667	781.3437	.1753	.9564
HH37	188.1333	777.7747	.2618	.9562

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 63

Alpha = .9561

ภาคผนวก จ

รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบล และรายชื่อสถานศึกษา

รายชื่อองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ข้อมูล ณ วันที่ 19 ธันวาคม 2549

ที่	องค์การบริหารส่วนตำบล	อำเภอ
1	อบต.เกาะคา	เกาะคา
2	อบต.ท่าผา	เกาะคา
3	อบต.ศาลา	เกาะคา
4	อบต.ลำปางหลวง	เกาะคา
5	อบต.นาแก้ว	เกาะคา
6	อบต.นาแสง	เกาะคา
7	อบต.วังพร้าว	เกาะคา
8	อบต.ใหม่พัฒนา	เกาะคา
9	อบต.ไหล่หิน	เกาะคา
10	อบต.แม่ปะ	เถิน
11	อบต.เถินบุรี	เถิน
12	อบต.แม่ถอด	เถิน
13	อบต.แม่วะ	เถิน
14	อบต.นาโป่ง	เถิน
15	อบต.แม่มอก	เถิน
16	อบต.แม่ทะ	แม่ทะ
17	อบต.นาคร้ว	แม่ทะ
18	อบต.น้ำโจ้	แม่ทะ
19	อบต.บ้านกิ้ว	แม่ทะ
20	อบต.หัวเสือ	แม่ทะ
21	อบต.วังเงิน	แม่ทะ
22	อบต.คอนไฟ	แม่ทะ
23	อบต.บ้านบอม	แม่ทะ

ที่	องค์การบริหารส่วนตำบล	อำเภอ
24	อบต.สันดอนแก้ว	แม่ทะ
25	อบต.สมัย	สบปราบ
26	อบต.นายาง	สบปราบ
27	อบต.แม่กัวะ	สบปราบ
28	อบต.สบปราบ	สบปราบ
29	อบต.แม่พริก	แม่พริก
30	อบต.พระบาทวังตวง	แม่พริก
31	อบต.ทุ่งงาม	เสริมงาม
32	อบต.เสริมกลาง	เสริมงาม
33	อบต.เสริมขวา	เสริมงาม
34	อบต.เสริมซ้าย	เสริมงาม

รายชื่อสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2

ข้อมูล ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2549

ที่	โรงเรียน	อำเภอ
1	ชุมชนบ้านท่าแหน	แม่ทะ
2	บ้านน้ำโทก-ห้วยดง	แม่ทะ
3	บ้านแม่ทะ	แม่ทะ
4	อนุบาลแม่ทะ (ชุมชนบ้านน้ำโทก-บ้านฮ่อมอุปลัมภัก)	แม่ทะ
5	บ้านหนองถ้อย	แม่ทะ
6	บ้านหลวง	แม่ทะ
7	บ้านหลุก	แม่ทะ
8	นครรัวประชาสามัคคี	แม่ทะ
9	ป่าตันวิทยา	แม่ทะ
10	บ้านนาคต	แม่ทะ
11	บ้านปง	แม่ทะ
12	บ้านน้ำโจ้	แม่ทะ
13	บ้านป่าจ้ำ	แม่ทะ
14	บ้านแม่ปุง	แม่ทะ
15	บ้านม่อนแสนศรี	แม่ทะ
16	บ้านฮ่อมห้า	แม่ทะ
17	ทองทิพย์วิทยา	แม่ทะ
18	บ้านหนอง	แม่ทะ
19	กิ้วประชาวิทยา	แม่ทะ
20	บ้านนาตัม	แม่ทะ
21	บ้านนาแก้ว(กิ้ว)	แม่ทะ

ที่	โรงเรียน	อำเภอ
22	บ้านบอม	แม่ทะ
23	บ้านแม่ไทย	แม่ทะ
24	บ้านสันป่าเปา	แม่ทะ
25	บ้านอ้อวิทยา	แม่ทะ
26	บ้านสันดอนแก้ว	แม่ทะ
27	บ้านแม่ทาน	แม่ทะ
28	บ้านแม่วะ	แม่ทะ
29	บ้านใหม่	แม่ทะ
30	บ้านทุ่งตอน	แม่ทะ
31	บ้านนาคู่	แม่ทะ
32	บ้านนาง	แม่ทะ
33	บ้านปางมะโอ	แม่ทะ
34	บ้านนาควาง	แม่ทะ
35	บ้านคอนไฟ	แม่ทะ
36	บ้านนาง	แม่ทะ
37	บ้านก้อมหนองมุง	แม่ทะ
38	บ้านหัวเสือ	แม่ทะ
39	หัวมะเกลือวิทยา	แม่ทะ
40	วัดบ้านทุ่ง	แม่ทะ
41	บ้านสามขา	แม่ทะ
42	บ้านผาแมว	แม่ทะ
43	แม่ทะวิทยา	แม่ทะ
44	แม่ทะประชาสามัคคี	แม่ทะ
45	แม่ทะพัฒนศึกษา	แม่ทะ
46	บ้านหัวน้ำ	เถิน

ที่	โรงเรียน	อำเภอ
47	แม่มอกวิทยา	เถิน
48	บ้านกุ่มเงี้ยว	เถิน
49	บ้านสะพานหิน	เถิน
50	บ้านท่าเวียง	เถิน
51	บ้านสะเลียมหวาน	เถิน
52	บ้านปางฮ้า	เถิน
53	บ้านท่าเกวียน	เถิน
54	แม่พุดทอรวทยา	เถิน
55	แสดมวิทยา	เถิน
56	บ้านแม่วะเด่นชัย	เถิน
57	แม่วะวิทยา	เถิน
58	บ้านท่าช้าง	เถิน
59	บ้านน้ำคืบ	เถิน
60	บ้านแม่ปะ	เถิน
61	เถิน-ท่าผา	เถิน
62	บ้านท่ามะเกวียน	เถิน
63	ปางกุ่มวิทยา	เถิน
64	บ้านคอนไชย	เถิน
65	บ้านหนองเตา	เถิน
66	บ้านอุมลอง	เถิน
67	บ้านเวียง	เถิน
68	อนุบาลเถิน (ท่านางอุปถัมภ์)	เถิน
69	ล้อมแรดวิทยา	เถิน
70	บ้านเหล่า	เถิน
71	บ้านท่า	เถิน

ที่	โรงเรียน	อำเภอ
72	วังหินวิทยา	เถิน
73	บ้านป่าตาล	เถิน
74	บ้านสองแคว	เถิน
75	แม่ถอดวิทยา	เถิน
76	บ้านแม่เติน	เถิน
77	บ้านแม่เตี้ยะ	เถิน
78	นาบ้านไร่วิทยาสาขานบ้านแม่แก่ง	เถิน
79	นาบ้านไร่วิทยา	เถิน
80	ห้วยแก้ววิทยา	เถิน
81	บ้านสันหลวง	เถิน
82	บ้านนาโป่ง	เถิน
83	บ้านนาเบี้ย	เถิน
84	เถินวิทยา	เถิน
85	เวียงมอกวิทยา	เถิน
86	อนุบาลเกาะคา	เกาะคา
87	บ้านศาลาสามัคคี	เกาะคา
88	ศาลาวิทยา	เกาะคา
89	บ้านใหม่สบปุง	เกาะคา
90	บ้านนางแตน	เกาะคา
91	บ้านสองแควเหนือ	เกาะคา
92	บ้านแม่หลง-สบจาง	เกาะคา
93	วังพร้าววิทยา	เกาะคา
94	บ้านสาต-ฝึ้งนาเกลือ	เกาะคา
95	วัดนาแก้ว	เกาะคา
96	บ้านนาแสง-แม่ไฮ	เกาะคา

ที่	โรงเรียน	อำเภอ
97	บ้านจอมปิง	เกาะคา
98	สบตำวิทยา (แปงภักดีอุปถัมภ์)	เกาะคา
99	บ้านป่าแข(อุดมศรีทรานุกูล)	เกาะคา
100	บ้านสองแควใต้	เกาะคา
101	บ้านนาแก้วประชารัฐ	เกาะคา
102	วัดหาดปู่ด้าย	เกาะคา
103	ชุมชนวัดพระธาตุลำปางหลวง	เกาะคา
104	วัดนางเหลียว	เกาะคา
105	บ้านจู้ด(วิชัยสามัคคีราษฎร์)	เกาะคา
106	บ้านท่าผา	เกาะคา
107	บ้านไหล่หิน	เกาะคา
108	บ้านแม่ฮวก	เกาะคา
109	บ้านเข้าซ้อน	เกาะคา
110	วัดมะกอก-นาบัว	เกาะคา
111	บ้านคอนธรรม	เกาะคา
112	บ้านทุ่งขาม	เกาะคา
113	บ้านคอนธรรมสาขาดันผึ้ง	เกาะคา
114	วัดป่าเหยง	เกาะคา
115	เกาะคาวิทยาคม	เกาะคา
116	ไหล่หินวิทยา	เกาะคา
117	ไทยรัฐวิทยา 47(วัดนาเคา)	เสริมงาม
118	บ้านท่าโป่ง	เสริมงาม
119	บ้านนาจะลา	เสริมงาม
120	นาไผ่วิทยา	เสริมงาม
121	วัดสบแม่ท่า	เสริมงาม

ที่	โรงเรียน	อำเภอ
122	บ้านแม่ต้า	เสริมงาม
123	บ้านทุ่งต้า	เสริมงาม
124	วัดนาเอียง	เสริมงาม
125	ศรีลังกาวิทยา	เสริมงาม
126	บ้านเหล่ายาว	เสริมงาม
127	สันโป่งวิทยา	เสริมงาม
128	บ้านกิ้วห้วยเบิก	เสริมงาม
129	บ้านโป่งน้ำร้อน	เสริมงาม
130	บ้านปงหลวง	เสริมงาม
131	บ้านปงแพ่ง	เสริมงาม
132	เสริมขวาวิทยา	เสริมงาม
133	บ้านแม่ผึ้ง	เสริมงาม
134	บ้านแม่เลียง	เสริมงาม
135	บ้านแม่เลียงพัฒนา	เสริมงาม
136	บ้านแม่กืด	เสริมงาม
137	อนุบาลเสริมงาม	เสริมงาม
138	ชุมชนบ้านมั่ว	เสริมงาม
139	วัดสาแล	เสริมงาม
140	เสริมงามวิทยาคม	เสริมงาม
141	อนุบาลสบปราบ	สบปราบ
142	บ้านเหล่า	สบปราบ
143	ชุมชนบ้านทุ่ง	สบปราบ
144	บ้านเหล่าฮ้องนึ่ง	สบปราบ
145	บ้านวังพร้าว-สบเรียง	สบปราบ
146	บ้านวัฒนา	สบปราบ

ที่	โรงเรียน	อำเภอ
147	บ้านปงกา	สบปราบ
148	บ้านแม่กัวะ	สบปราบ
149	บ้านวังยาว	สบปราบ
150	บ้านฮ้อ	สบปราบ
151	ชุมชนบ้านจัว	สบปราบ
152	บ้านเด่น	สบปราบ
153	บ้านสมัย	สบปราบ
154	บ้านน้ำหลง	สบปราบ
155	บ้านอุมลอง	สบปราบ
156	บ้านแก่น	สบปราบ
157	นางายวิทยา	สบปราบ
158	บ้านหนองวัวแดง	สบปราบ
159	ไตรมิตรสามัคคี	สบปราบ
160	สบปราบพิทยาคม	สบปราบ
161	อนุบาลแม่พริก (สุนันทสังฆประสิทธิ์)	แม่พริก
162	บ้านแม่พริกบน	แม่พริก
163	บ้านแม่ตั้ง	แม่พริก
164	แม่เชียงรายวิทยา	แม่พริก
165	บ้านแม่เชียงรายลุ่ม	แม่พริก
166	ตันธงวิทยา	แม่พริก
167	ห้วยขึ้นกวิทยา	แม่พริก
168	ผาปังวิทยา	แม่พริก
169	ชุมชนบ้านแม่ปู	แม่พริก
170	แม่พริกวิทยา	แม่พริก

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายอุดม คุณชมภู
วัน เดือน ปีเกิด	19 ตุลาคม 2494
สถานที่เกิด	14 หมู่ที่ 4 บ้านทามภู ตำบลทาบลาตูก อำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน
ประวัติการศึกษา	ประกาศนียบัตรประโยคครูประถม (ป.ป.) จาก วิทยาลัยครูเชียงใหม่ - ประกาศนียบัตรประโยคครูพิเศษมัธยม (พ.ม.) สมัครงสอบ - ศิลปศาสตรบัณฑิต (ศึกษาศาสตร์) (ศศ.บ.) จาก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ - นิติศาสตรบัณฑิต (น.บ.) จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช - รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) จาก สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA)
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2
ตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ)